

ELS RETRATS D'ADELE BLOCH-BAUER

PROCEDIMENT D'ARBITRATGE INTERNACIONAL

Treball Final de Grau en Traducció i Interpretació

Natàlia Faja i Flores

4t curs

Tutora: M. Carme Sanmartí i Roset

Grau en Traducció i Interpretació

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic

Vic, 13 de maig de 2016

*"I remember her bedroom converted into a memorial room.
It always had beautiful fresh flowers all around
and was nothing but the Klimt paintings."*

*"I did not expect it. I was hoping, but I couldn't imagine it.
I still think it is incredible that those three Austrian judges unanimously
vote for something which their government was so totally against."*

Maria Atlmann

Resum

L'interès primordial que ha suscitat aquest estudi és l'anàlisi i la traducció d'un document d'àmbit jurídic poc treballat durant la carrera. El text escollit tracta sobre les possibles interpretacions legals d'una provisió testamentària d'Adele Bloch-Bauer dins del procediment d'arbitratge de Maria Altmann contra la República d'Àustria per a la restitució del patrimoni jueu expropiat durant la II Guerra Mundial. Atesa la complexitat del document, aquest estudi representa un nou repte pel que fa a la tipologia, la terminologia, la traducció i, fins i tot, la contextualització històrica. Els objectius principals són dur a terme un encàrrec de traducció jurídica en el qual es posaran en pràctica les destreses i els coneixements adquirits durant el grau, així com també optar a l'habilitació per a traductora jurada d'anglès-català. Tal com s'especificarà més endavant, s'emprarà la metodologia proposada durant la carrera; és a dir, recerca del document objecte d'estudi, realització d'un glossari terminològic juntament amb la identificació de les possibles incidències lingüístiques, cerca de textos paral·lels, traducció del text, anàlisi traductològic i aplicació de les estratègies de traducció i, finalment, treball de posttraducció.

Paraules claus: procediment d'arbitratge, restitució, patrimoni, antisemita, nazi.

Abstract

The primary interest which this study is motivated is to analyse and translate a legal document which has been barely worked during the degree. The chosen text is about the possible legal constructions of an Adele Bloch-Bauer's testamentary disposition within the Maria Altmann's arbitral case against the Austrian Republic regarding to the restitution of the expropriated Jewish assets during the II World War. Because of the complexity of the document, this work means a new challenge regarding to typology, terminology, translation and even historical contextualization. The main objectives are to perform a translation project in which it will be shown all the skills and knowledge acquired, as well as to opt for the sworn translation entitlement. As it will be specified later, it will be used the methodology proposed during the degree: search for an original document, preparation of a glossary of terms combined with a first identification of the possible linguistic problems, search of parallel texts, translating analyse combined with the solution of the linguistic problems and, finally, the posttranslating work.

Key words: arbitral case, restitution, asset, anti-Semite, Nazi.

Taula de continguts

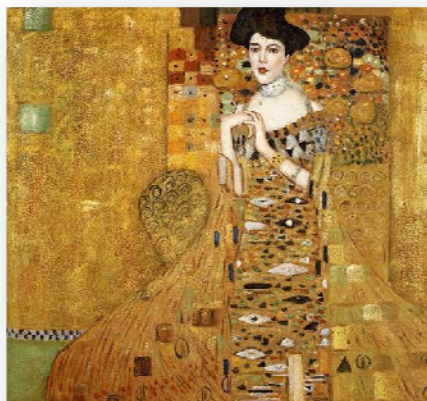
Resum.....	2
1. Introducció.....	6
1.1. Objectius	8
1.2. Metodologia.....	9
2. Plantejaments generals.....	12
2.1. Contextualització.....	12
2.2. Marc legal.....	16
2.3. El llenguatge jurídic.....	19
L'anglès jurídic.....	19
El català jurídic	21
2.4. Particularitats dels textos jurídics	23
2.5. Disposició del contingut.....	25
2.6. Diferències entre la traducció jurídica i la traducció jurada	28
2.7. Delimitació del text de sortida	29
3. Traducció.....	30
3.1. Text de sortida.....	30
3.2. Text d'arribada	48
4. Incidències i resolució de problemes en la traducció	66
4.1. El procés traductològic.....	66
4.2. Problemes lingüístics	68
4.2.1. Nivell morfosintàctic	68

L'oració.....	68
El sintagma nominal.....	69
La seqüència verbal.....	71
4.2.2. Nivell lexicosemàntic.....	73
El lèxic.....	73
4.2.3. Trets ortogràfics.....	79
Majúscules i minúscules.....	79
4.2.4. Altres particularitats.....	80
Elements de connexió textual.....	80
Els referents culturals.....	83
5. Procediments de traducció.....	84
5.1. Procediments de traducció directa o lineal.....	85
El manlleu.....	85
El calc.....	86
La traducció paraula per paraula.....	89
5.2. Procediments de traducció obliqua.....	89
La transposició.....	89
La modulació.....	90
L'equivalència.....	90
Adaptació.....	91
5.3. Procediments de traducció complementaris.....	91
L'amplificació.....	91

Compensació.....	92
6. Conclusions	93
7. Bibliografia i <i>Webgrafia</i>	95
8. Annex	101
8.1. Textos paral·lels	101
Textos paral·lels en anglès.....	101
Textos paral·lels en espanyol.....	103
Textos paral·lels en català.....	107
8.2. Glossari terminològic.....	109
8.3. Text original.....	142

1. Introducció

L'any 2015, es va estrenar a la gran pantalla la pel·lícula *Woman in Gold* (traduïda a Espanya per *La Dama de Oro*), basada en la història real del cas de Maria Altmann, una dona d'origen jueu que va haver de fugir de Viena, juntament amb la seva família, deixant allí tot el seu patrimoni familiar. Seixanta anys més tard, va tornar per reclamar totes les propietats confiscades en aquell temps pel règim nazi, entre les quals hi havia els retrats de la seva tia *Adele Bloch-Bauer I*¹ i *Adele Bloch-Bauer II*² de Gustav Klimt.



Adele Bloch-Bauer I



Adele Bloch-Bauer II

Aquest cas va suscitar un gran interès mediàtic, així com també l'interès personal de l'autora d'aquest treball, ja que Maria Altmann va iniciar uns processos jurídics sense precedents contra l'Estat d'Àustria per a la restitució de tot el seu llegat, i va aconseguir el reconeixement legal de les seves demandes. Tal com s'assenyala en el documental *Klimt: Adele's Last Will*,³ la grandesa del procediment va recaure en el fet que va passar de ser una mera disputa legal a convertir-se en un conflicte polític,

¹ Fotografia extreta de: *Portrait of Adele Bloch-Bauer (large) by Gustav Klimt* [en línia]. Nova Zelanda: NZ Fine Prints, LTD. [Consulta: 6 de maig de 2016]. Disponible a: <<http://www.prints.co.nz/page/fine-art/PROD/9227>>

² Fotografia extreta de: *Retrato de Adele Bloch-Bauer II- Gustav Klimt, 1912* [en línia]. Etsy, INC. [Consulta: 6 de maig de 2016]. Disponible a: <<https://www.etsy.com/es/listing/233128075/retrato-de-adele-bloch-bauer-ii-gustav>>

³ VUILLERMET, Michel (2006). *Klimt: Adele's Last Will* [en línia]. France: Dissidents/L'Express. [Consulta: 10 d'abril de 2016]. Disponible a: <https://www.youtube.com/watch?v=ftiG_32-TVA>

cultural i ètnic, el qual, a més, va obrir la caixa de Pandora i va deixar al descobert infinitat d'obres d'art expropiades que encara resten en els museus austríacs.

Segons el lloc web *Associació pel Foment de l'Arbitratge*,⁴ els procediments judicials es van iniciar l'any 1999, a Nova York, a través d'una demanda interposada per Altmann que fou rebutjada pel Comitè de restitucions austríac. El procés va continuar amb una altra demanda, aquest cop davant de les corts estatunidenques, pel perjudici derivat de l'expropiació, ja que es considerava que Àustria encara estava traient profit de les pintures a través de la venda de llibres, fotografies, etc; fet que la Cort Suprema va admetre a tràmit. L'any 2005, es va acordar iniciar un procediment d'arbitratge a Viena, on es decidiria, finalment, el destí de dites pintures.

El text objecte d'estudi és un document jurídic que forma part d'aquest procediment d'arbitratge entre Maria Altmann i els altres hereus contra l'Estat d'Àustria. En aquest escrit s'analitza, des d'un punt de vista legal, totes les possibles interpretacions d'una petició que va fer Adele Bloch-Bauer en el seu testament, en la qual la testadora demanava al seu marit, Ferdinand Bloch-Bauer, que un cop morta cedís, entre d'altres objectes, sis pintures que posseïen de Gustav Klimt a la Galeria Austríaca. La finalitat d'aquesta anàlisi és esbrinar si dita petició fou vinculant o no i, en tot cas, si els quadres pertanyien a la testadora en el moment de la seva mort. A més a més, també s'intenta aclarir si l'adquisició de la propietat de les obres d'art per part de la República va ser legítima o, pel contrari, si van ser sostretes de manera il·legal pel règim nazi.

⁴ MARÍN, Diego-Emmanuel (2015). *Opinió: "La dama de oro", Klimt y el arbitraje internacional (caso Maria Altmann c. Austria)* [en línia]. Barcelona: Associació pel Foment de l'Arbitratge (AFA). [Consulta: 2 de maig de 2016]. Disponible a: <<http://afarbit.org/la-dama-de-oro-klimt-y-el-arbitraje-internacional-caso-maria-altmann-c-austria/>>

1.1. Objectius

Tot i que en les assignatures de traducció jurídica s'han treballat infinitat de textos legals, la traducció i l'anàlisi d'aquest document suposa un gran repte, donat que hi apareix molta terminologia nova i la tipologia textual dista de qualsevol text treballat durant la carrera. Així doncs, els objectius principals d'aquest treball final de grau són:

- a) Elaborar un estudi exhaustiu del marc legal que envolta aquest document. Atès que els processos es van iniciar als Estats Units, però van continuar a Àustria, cal determinar si s'han basat en algun sistema jurídic concret o, pel contrari, han seguit el dret internacional.
- b) Aprofundir en les particularitats del document i del llenguatge jurídic anglès i contrastar-les amb les de la cultura d'arribada per identificar-ne les diferències i poder-les tractar segons convingui.
- c) Dur a terme la traducció jurada⁵ tenint en compte les convencions de la normativa lingüística de la llengua d'arribada i procurant la màxima fidelitat possible al text d'origen.
- d) Posar en pràctica tots els coneixements, habilitats, programes informàtics, procediments traductològics i estratègies adquirides al llarg del grau per tal d'obtenir un producte final de qualitat.
- e) Ampliar els coneixements sobre un dels fets històrics més importants, i alhora més lamentables, de la història de la humanitat.
- f) I, finalment, demostrar tenir les destreses i la professionalitat suficient com per aconseguir l'habilitació de traductora jurada d'anglès-català, ja que l'obtenció d'aquest títol de ben segur obrirà un ventall de sortides professionals.

⁵ La traducció del document es tractarà com si fos jurada, amb les seves corresponents postil·les, encara que no requereixi de la certificació i del format específic de presentació.

1.2. Metodologia

Per a l'elaboració d'aquest treball es procurarà aplicar la metodologia que s'ha proposat en les diverses assignatures de traducció jurídica. A grans trets, un cop decidida la idea principal en què se centrarà el treball, cal trobar el document adient que s'ajusti a la proposta. Es vol recalcar la dificultat de la recerca, ja que, principalment, la majoria de documentació referent al tema està redactada en alemany i, a més, gairebé tots els textos tracten de la restitució d'altres propietats expropiades de la família Bloch-Bauer, com són una important empresa sucrera o les diverses cases que tenien arreu del territori austríac. Així doncs, tenint en compte que l'interès principal d'aquest treball recau en les obres pictòriques de Gustav Klimt, només s'acceptaran aquells textos que tractin sobre algun tema relacionat amb la restitució de les esmentades pintures.

Atesa la complexitat del text objecte d'estudi, caldrà elaborar una bona base documental quant a la contextualització i el marc legal, per tal de facilitar-ne la comprensió global. Per fer-ho, es partirà de la lectura de tres llibres especialitzats en la temàtica nazi,⁶ un dels quals és el *Mein Kampf (Mi lucha)*, escrit pel propi Adolf Hitler, en el qual s'explica el seu profund sentiment antisemita i els principals objectius de la seva política. Això aportarà una idea general sobre la terrible situació d'aquell temps i el refons sentimental de la lluita de Maria Altmann.

Pel que fa al marc legal, abans de res, caldrà definir les característiques d'un procediment d'arbitratge internacional. Per fer-ho, es realitzarà la lectura del llibre *Curso de derecho internacional público y organizaciones internacionales*.⁷ A més, ja que es tracten de procediments molt flexibles, s'haurà d'esbrinar la legislació que es va aplicar en aquest cas concret. Donat que el procediment es va dur a terme a Viena, i en principi se segueix la legislació del país on se celebra, es farà una cerca de les disposicions sobre l'arbitratge internacional de la Llei d'enjudiciament civil austríaca i, a més, es compta amb la col·laboració d'una lletrada⁸ que confirmarà o aclarirà qualsevol dubte que pugui sorgir.

⁶ *Mi lucha* d'Adolf Hitler, *Hitler 1936-1945* d'Ian Kershaw i *Observaciones sobre Hitler* de Sebastian Hoffner. Per a més informació, vegeu la bibliografia.

⁷ Per a més informació, vegeu bibliografia.

⁸ Agrair la col·laboració i disposició de l'advocada Ester Cornudella i Mayench (núm. col·legiada: 36773).

Tal com s'ampliarà més endavant, les traduccions especialitzades requereixen forçosament d'aquest treball previ de documentació, per tal que el traductor es familiaritzi en la matèria. Molt especialment, quan es tracta d'un text jurídic amb un alt grau de dificultat, com és el cas. Així doncs, després de tota aquesta recerca i un cop s'hagi comprès globalment del text, es procedirà a la cerca de tota la terminologia específica. Es té previst d'utilitzar diverses eines o fonts d'informació especialitzada, com ara: el *Diccionari jurídic català*, el *Justiterm*, el *Vocabulari de dret penal i penitenciari* del TERMCAT, el *Law.com* (diccionari jurídic anglès), *The free dictionary* (basat en la *West's Encyclopedia of American Law*), l'*Enciclopèdia jurídica* (de la UNED), l'*Enciclopèdia.cat*, la *Revista de llengua i dret* (on es poden trobar una gran varietat d'articles jurídics) i el *Portal jurídic de Catalunya*, entre d'altres. A més, com s'ha pogut comprovar en les assignatures de jurídica, el llibre *El anglés jurídic* d'Enrique Alcaraz⁹ també serà de gran utilitat, ja que aporta una gran quantitat de vocabulari jurídic. Finalment, també s'utilitzaran textos paral·lels, els quals ajuden a familiaritzar-se amb la temàtica i a trobar equivalències dels mots o expressions.¹⁰

Un cop solucionada la terminologia, s'elaborarà un glossari amb el programa informàtic Multiterm. Aquest programa permet crear unes fitxes terminològiques on hi consta el mot en anglès, la seva traducció en català, una petita explicació del significat, un exemple del context on es pot trobar dit mot i, a més, la font d'informació. Tal com hem pogut comprovar durant el grau, elaborar aquestes fitxes terminològiques és un procés laboriós, però, un cop llestes, són de gran ajuda i agilitzen molt la posterior traducció.

Tot seguit, el següent pas, serà redactar una primera versió de la traducció. Per a la transferència del missatge, es tindran en compte totes les convencions i les pautes generals de redacció que elabora el Departament de Política Lingüística de la Generalitat en la seva obra *Criteris lingüístics per a la redacció de documents jurídics i administratius*, així com també serà de gran ajuda el portal del Col·legi d'Advocats de Catalunya, *Eines per traduir documents jurídics*.¹¹

Paral·lelament a la primera versió de la traducció, s'intentaran detectar els principals problemes lingüístics o, fins i tot, les divergències culturals que presenta el text original. Aquestes incidències es tractaran més endavant de manera individual i es

⁹ Per a més informació, vegeu bibliografia.

¹⁰ En l'apartat d'*Annex* trobareu un recull d'alguns textos paral·lels i el glossari terminològic amb adreces electròniques d'interès.

¹¹ Podeu trobar tota la informació bibliogràfica a l'apartat *Bibliografia i Webgrafia*.

resoldran aplicant les estratègies i els procediments traductològics més adients en cada cas. Per fer-ho, tal com sempre s'ha aconsellat durant el grau, s'utilitzaran els criteris emprats en el llibre *Manual de traducció anglès-català*, el qual és de gran utilitat per elaborar l'anàlisi traductològic. A més, també es té previst utilitzar els llibres de *Teoría y práctica de la traducción* (Volum I i II), ja que s'hi pot trobar informació més detallada sobre tots els procediments.¹²

A continuació, es durà a terme el treball de posttraducció, el qual es té la intenció de realitzar en dues fases diferents. D'una banda, una primera revisió de la traducció, amb el text de partida al costat, tant pel que fa al traspàs del missatge (que no hi hagi incoherències o falsos sentits) com als aspectes ortogràfics, estilístics, etc. En aquests cas, es disposa del *Manual de redacció i estil* de l'Eusebi Coromina,¹³ el qual, tot i que es tracta del manual d'estil del 9 nou, els criteris proposats són molt generals i és una gran eina per aclarir dubtes lingüístics de qualsevol tipus.

De l'altra, després de deixar reposar la traducció un temps prudencial, es pretén realitzar una lectura allunyada del document original per tal de comprovar que el producte final sigui fluid, s'entengui perfectament i sembli com si hagués estat redactat originalment en la llengua d'arribada. Paral·lelament a aquest treball de posttraducció, es procedirà a la redacció de la part teòrica en base a tota la documentació cercada.

S'espera que mitjançant aquesta metodologia es puguin assolir tots els objectius marcats a l'inici del projecte i, sobretot, que la traducció final sigui d'una qualitat com a mínim comparable a la d'un traductor professional.

¹² Podreu trobar la informació detallada d'aquests llibres en l'apartat *Bibliografia*.

¹³ Per a més informació, vegeu bibliografia.

2. Plantejaments generals

2.1. Contextualització¹⁴

Per comprendre l'abast de la situació cal remuntar-se al final de la I Guerra Mundial, l'any 1918. Després de la victòria dels aliats, a través dels tractats de pau de Versalles i de Saint-Germain-in-Laye, es va considerar que Alemanya era la única responsable del desencadenament de la guerra. Com a conseqüència, se la va forçar a cedir part del seu territori i a fer-se càrrec de les enormes despeses econòmiques generades durant el conflicte bèl·lic. Aquest fet va provocar que el país germànic quedés totalment desmembrat, submergit en una profunda crisi econòmica i social, i amb greus esclètxes polítiques. Aprofitant aquest caos intern, va haver-hi una revolució que va donar via lliure a la creació de nous partits polítics de diferents ideologies, entre els quals cal destacar el Partit Social Revolucionari,¹⁵ un partit nazi que va facilitar l'entrada a la vida política d'Adolf Hitler.

A grans trets, des dels inicis, Hitler va basar el seu programari polític en tot un seguit de mesures enfocades cap a la restitució del panorama polític intern, la impossibilitat d'una futura revolució, el reagrupament del territori alemany perdut durant el conflicte i en els tractats i l'eliminació dels enemics d'Alemanya. L'objectiu principal era reprendre a qualsevol preu la guerra perduda per tal d'esborrar la taca de la derrota i la humiliació i crear un imperi alemany enfortit, unificat i, sobretot, poderós.

Hitler no tenia estudis ni cap tipus d'experiència política, però tenia a les seves mans una important arma de convicció, la demagògia. Era un gran orador en un temps on la desesperació per la supervivència deixava enrere les moralitats. Així que no li va resultar gens difícil de convèncer a les grans masses i d'ascendir dins del govern amb els seus ideals xenòfobs i antisemites.

Arribats a aquest punt, és important d'aprofundir en la concepció que tenia Hitler dels jueus. Segons el llibre *Mi lucha*,¹⁶ durant la seva joventut, Hitler es va traslladar una

¹⁴ n. de l'a. Atesa la magnitud del marc històric que engloba aquest treball, només es prenen en consideració aquells aspectes que es consideren més rellevants per a la seva contextualització.

¹⁵ Segons el llibre *Mi lucha*, Adolf Hitler va començar la seva carrera política dins d'aquest partit, tot i que, posteriorment, es va afiliar al Partit Nacional Socialista Obrer Alemany.

¹⁶ HITLER, Adolf (2003). *Mi lucha*. Traducció de Sandra Schenker. Barcelona: F.E., S.L. ISBN 84-9733-218-0.

temporada a Viena per cursar estudis d'art que no va arribar mai a acabar. Al principi, malgrat que ja mostrava animadversió vers als jueus, només els considerava com a un altre grup religiós. Va començar a consumir premsa nacional i, tot i que, segons ell mateix, no aprovava el to antisemita de certs diaris, moltes de les afirmacions el van fer reflexionar sobre la "favorable" opinió que tenia del judaisme. En aquella època, Hitler ja era pronacionalista i, segons paraules textuais:

"[...] Comprendí que eran los judíos quienes estaban al frente de la socialdemocracia. [...] Conocí finalmente que el judío no era alemán. Solo entonces llegué a comprender al corruptor de nuestra nación. [...] De débil ciudadano del mundo, me convertí en fanático antisemita" (Hitler, 2003: 26).

Va arribar a la conclusió que el tema de la nacionalitat no es podia tractar des d'un punt de vista idiomàtic o religiós, sinó que s'havia d'entendre com una qüestió de raça, de sang. Mai es podria acceptar un jueu com a alemany, ja que és impossible alterar-ne la seva naturalesa i, en tot cas, la seva germanització equivaldria a rebaixar el nivell de la raça superior. Per tant, l'Estat nacional havia de considerar la raça com a assumpte principal de la vida en general i havia de vetllar perquè aquesta es conservés pura.

A més, sempre segons les seves paraules, els jueus, a causa de la seva naturalesa internacional, històricament no han tingut mai una cultura pròpia i s'han propagat arreu del món com autèntics paràsits. En el seu afany per aconseguir espai vital, es barregen en la vida política, sindical i social de l'altra cultura i els fan creure, falsament, que són ciutadans legítims d'aquella nació, per acabar debilitant la seva independència econòmica i destruint, finalment, l'Estat. Per tant, segons la teoria del *hitlerisme*, als jueus no se'ls podia donar cap escapatòria; se'ls havia d'eliminar, no només d'Alemanya, sinó del món sencer. Si els jueus arribessin a conquerir el món, seria la destrucció de la raça humana.

Tornant al programa polític, un altre dels punts importants va ser la creació d'una política d'expansió i recuperació territorial, tant per raons econòmiques com per raons ideològiques. A part dels greus problemes econòmics i socials en els quals es veia immers el país, s'havia d'afegir el ressentiment generalitzat per la pèrdua del territori i la revisió de les fronteres. Així que la idea de la unió de tots els alemanys per constituir una Gran Alemanya va ser molt ben rebuda durant la dècada dels anys 20.

Ara bé, es necessari remuntar-se fins a la dècada dels anys 30 per començar a parlar d'un dels objectius claus dels nacionalistes alemanys, l'anomenada *Anschluss*.¹⁷

Segons el llibre *Hitler 1936 - 1945*,¹⁸ el Tractat de Versalles va prohibir explícitament la unió política d'Alemanya i Àustria en un sol Estat. Tanmateix, Àustria gaudia d'una situació geogràfica estratègica immillorable i disposava de molts recursos naturals, així que el règim nazi va focalitzar els seus esforços en la recuperació d'aquest Estat. Després de diverses amenaces i "pactes", Kurt Schuschnigg, aleshores president austríac, va cedir a la pressió de Hitler i es va veure forçat a dimitir.

El 12 de març de 1938, les tropes alemanyes van iniciar la seva entrada triomfant a través de les fronteres austríaques en direcció a la capital, Viena. A partir de llavors, l'exèrcit austríac va haver de jurar fidelitat al Tercer Reich, els partidaris del règim nazi es van enfortir i els menys partidaris es van veure reduïts mitjançant la força i la brutalitat. Es van detenir milers de socialistes, comunistes i jueus en "custòdia preventiva" i es van desencadenar fortes onades de violència antisemita.¹⁹ Hi havia total llibertat per saquejar tots els negocis jueus, per robar-los, maltractar-los i torturar-los en mig del carrer a la vista de tothom. Milions de persones van intentar fugir del país, la majoria en direcció a Praga, i el suïcidi va passar a ser una pràctica comú entre la comunitat jueva vienesa.

Seguint amb la política de neteja racial, es van instaurar infinitat de mesures legislatives que imposaven restriccions discriminatòries i prohibicions de qualsevol activitat jueva, fins al punt d'impedir que es poguessin guanyar la vida. Segons el lloc web *Enciclopedia del Holocausto*,²⁰ el 3 de desembre d'aquell mateix any, es va aprovar el Decret per a l'ús de la propietat jueva²¹ mitjançant el qual s'havien d'"arianitzar" de manera obligatòria tots els negocis jueus. Així doncs, a través d'amenaques i boicots, es va forçar als empresaris i propietaris jueus perquè

¹⁷ Nom amb què es coneix l'annexió d'Àustria al Tercer Reich alemany.

¹⁸ KERSHAW, Ian (2000). *Hitler 1936-1945*. Traducció de José Manuel Álvarez. Barcelona: Ediciones Península. ISBN 84-8307-314-5.

¹⁹ La més coneguda va ser "La nit dels cristalls trencats" el novembre de 1938. Tot i que aquesta nit va esdevenir una onada de violència antisemita generalitzada, fou especialment cruenta a Berlín.

²⁰ "Adolf Hitler y la Primera Guerra Mundial: 1913-1919" [en línia]. A: *Enciclopedia del Holocausto*. Washington: United States Holocaust Memorial Museum. [Consulta: 1 d'abril de 2016]. Disponible a: <<https://www.ushmm.org/wlc/es/article.php?ModuleId=10007927>>

²¹ "Verordnung über den Einsatz des jüdischen Vermögens".

venguessin els seus negocis o propietats als alemanys a preus irrisoris, com és el cas de la família Bloch-Bauer.

A principis del segle xx, el matrimoni Bloch-Bauer, d'origen jueu, era una de les famílies més benestants d'Àustria. Adele, que ja provenia d'una família adinerada, es va casar amb Ferdinand, que en aquell moment era propietari d'una de les empreses sucreres més importants del país. Gràcies al seu poder adquisitiu, formaven part de l'elit d'aquell moment i es van convertir en mecenes de l'art avantguardista vienès. L'any 1903, Ferdinand va encarregar al pintor Gustav Klimt que realitzés dos retrats de la seva dona Adele²² per regalar-los als seus sogres i, a més, va acabar comprant quatre quadres més de paisatges.

Malauradament, l'any 1925, Adele va morir a causa d'una meningitis. Segons el document *Maria V Altmann case re: Bloch-Bauer paintings*,²³ abans de la seva mort, va deixar constància per escrit en el seu testament una petició per al seu marit, l'hereu legal de les pintures, ja que no tenien fills, en la qual demanava que "cedís" els quadres a la Galeria Nacional Austríaca; cosa que Ferdinand va fer.

Uns anys més tard, ja després de la mort d'Adele, la invasió nazi va arribar a la ciutat. Ferdinand i la resta de la família, germans i nebots, van haver d'emigrar cap a Praga per tal de fugir de la brutal persecució antisemita. Evidentment, en la seva fugida van haver de deixar enrere totes les seves propietats, incloent-hi les pintures de Gustav Klimt, una col·lecció de porcellana de valor incalculable, una casa, un castell i la multimilionària empresa sucrera, la qual va ser ràpidament "arianitzada".

Ferdinand Bloch-Bauer va morir a Suïza l'any 1945 i en el seu testament va deixar com a únics hereus del seu llegat els seus tres nebots, un d'ells Maria Altmann, la principal demandant d'aquest cas d'arbitratge internacional.

²² *Adele Bloch-Bauer I* i *Adele Bloch-Bauer II* que són precisament els retrats objecte de la controvèrsia del cas d'arbitratge que s'exposa en aquest treball.

²³ "Cases: Maria V Altmann Case re: Bloch-Bauer paintings" [en línia]. A: *Lootedart.com*. Londres: Central Registry. [Consulta: 2 d'abril de 2016]. Disponible a: <http://www.lootedart.com/MFEU4R18009_print;Y>

2.2. Marc legal

Segons el llibre *Curso de derecho internacional público y organizaciones internacionales*,²⁴ l'arbitratge és un instrument jurisdiccional que ofereixen els poders públics per intentar resoldre, de manera més ràpida, qualsevol controvèrsia entre dues parts mitjançant la intervenció d'un tercer anomenat *Tribunal Arbitral*. Segons el llibre *El inglés jurídico*,²⁵ aquest tribunal ha d'estar format per dos àrbitres i una tercera figura anomenada *compromissari* que, en cas que els dos àrbitres no aconseguixin arribar a un acord, resoldrà l'assumpte objecte de la disputa. Es dona llibertat a les parts implicades per escollir els membres d'aquest tribunal, el qual, tot i que pot seguir la forma processal que estimi més convenient, sempre que aquesta es fonamenti en els principis de justícia i equitat, aplicarà la llei de manera escrupolosa. Ambdues parts gaudiran de les mateixes oportunitats per fer valer les seves pretensions i es comprometen a acceptar la decisió, de caràcter vinculant, que adopti l'òrgan arbitral, anomenada *laude arbitral*.

Arribats a aquest punt cal fer una apreciació, es parla d'arbitratge internacional, en general, quan la controvèrsia és entre dos Estats. Ara bé, la pràctica de l'arbitratge internacional demostra que també existeixen processos arbitrals entre un particular i un Estat, com és el cas objecte d'aquest estudi, que són els anomenats *arbitratges transnacionals* (Pastor, 1994: 631). Aquests tipus d'arbitratges gaudeixen d'una naturalesa diferent als interestatals, sobretot pel que fa al dret aplicable. A diferència de l'arbitratge internacional comú, on el tribunal fonamenta la seva decisió en el dret internacional, la tendència dels àrbitres de processos transnacionals és la de resoldre les controvèrsies d'acord als "principis generals del Dret reconegut per les nacions civilitzades".^{26 27}

Tornant per un moment al tema objecte d'estudi, tal com ja s'ha apuntat en la introducció, inicialment l'Estat d'Àustria va refusar qualsevol procés judicial relatiu a la

²⁴ PASTOR, José A. (1994). *Curso de derecho internacional público y organizaciones internacionales*.

Madrid: Editorial Tecnos, S.A. 5ª ed. ISBN: 84-309-2499-X

²⁵ ALCARAZ, Enrique (2000). *El inglés jurídico*. 4ª ed. Barcelona: Editorial Ariel, S.A. ISBN: 84-3444-1619-0

²⁶ Vegeu l'incís c), paràgraf 1 de l'article 38 de l'Estatut del Tribunal Internacional de Justícia que podreu trobar a: *Estatuto de la Corte Internacional de Justicia* [en línia]. Madrid: Corte internacional de justicia. [Consulta: 2 de maig de 2016]. Disponible a: <<http://www.icj-cij.org/homepage/sp/icjstatute.php>>

²⁷ En poques paraules, segons el lloc web *Principios generales de derecho reconocidos por las naciones civilizadas* (vegeu bibliografia), aquesta font formal s'ha d'entendre com els principis generals de dret reconeguts pels principals sistemes jurídics mundials i que provenen del dret intern dels Estats.

restitució de les obres d'art. Ara bé, atès a la pressió que exercien els Estats Units, els quals recolzaven de manera constant a la demandant, Àustria va proposar la celebració d'un procés d'arbitratge, això sí, a Viena. D'aquesta manera l'Estat austríac duria a terme les accions legals des del seu terreny i tindria llibertat per triar el tribunal. Nogensmenys, un procediment d'arbitratge també afavoria a Maria Altmann, ja que si s'hagués portat el cas per la via ordinària, d'una banda, hagués suposat un cost econòmic impossible d'assolir i, de l'altra, atesa l'edat avançada de la demandant, segurament s'hagués mort abans de resoldre el cas.

Així doncs, gràcies a la llibertat i la flexibilitat que atorguen els arbitratges internacionals per personalitzar tot el procediment, les parts van nomenar, de mutu consentiment, un tribunal *ad hoc*,²⁸ el qual fonamentaria el seu laude en el Dret austríac. A més a més, fos quin fos aquest laude, ambdues parts es comprometien a executar-lo d'acord amb el Conveni sobre el reconeixement i execució de sentències arbitrals estrangeres de Nova York.²⁹ (Marín, 2015)

Segons el web *Modalidades alternativas de solución de conflictos – Austria*,³⁰ tot i que en tots els procediments d'arbitratge celebrats dins del territori austríac s'acostuma a aplicar la Llei d'enjudiciament civil (ZPO, per les seves sigles en alemany), cal recalcar que aquesta Llei no distingeix entre els diferents tipus de conflictes (mercantil, laboral, etc.), sinó que preveu un procediment d'arbitratge de caràcter general. Així doncs, segons aquest mateix web, quan es tracten de casos de Dret patrimonial, les parts tenen total autonomia per decidir la seva pròpia regulació a través de les seves pròpies normes o de la remissió a reglaments concrets, sempre i quan no contravingui disposicions obligatòries.³¹

²⁸ Segons el lloc web *Derecho.com* (vegeu bibliografia), l'expressió *ad hoc* significa "pròpiament per això", és a dir, que es crea un tribunal únicament per aquesta finalitat el qual, un cop resolt el cas, es dissolt.

²⁹ Segons el lloc web de la *Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional* (vegeu bibliografia), aquest conveni estableix unes normes legislatives comunes per al reconeixement dels acords o pactes d'arbitratge i el reconeixement i l'execució dels laudes arbitrals estrangers i no nacionals. És a dir, obliga als Estats que dites sentències siguin reconegudes en la seva jurisdicció i es puguin executar tal com si fossin sentències nacionals.

³⁰ "Modalidades alternativas de solución de conflictos – Austria" (2007) [en línia]. A: *Red Judicial Europea en materia civil y mercantil*. [Consulta: 3 de maig de 2016]. Disponible a:
<http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_aus_es.htm>

³¹ S'entenen per disposicions obligatòries, per exemple, el principi que totes les parts seran escoltades o que tenen dret a ser representades amb plenitud de poders per una persona de la seva elecció.

Per tant, a partir de tot el que s'acaba d'esmentar, atesa la flexibilitat legislativa i el caràcter "personalitzat" del cas objecte d'estudi, es considera del tot innecessari per a la realització d'aquest treball la comparativa entre el sistema judicial de la cultura de partida i el sistema judicial de la cultura d'arribada, ja que no afectarà en cap sentit la traducció final. A més a més, es vol recalcar la complexitat d'aquest procediment d'arbitratge, cosa que si es volgués aprofundir en l'estudi de cada normativa aplicada caldrien mesos i mesos de dedicació.

2.3. El llenguatge jurídic

Segons el document *Els llenguatges d'especialitat*,³² s'anomena així, llenguatge d'especialitat, a les diferents varietats estilístiques o registres que la llengua adopta com a instrument de comunicació formal i funcional entre els especialistes d'un àmbit determinat. Aquestes varietats presenten unes formalitats i una terminologia específica amb les quals es pretén informar amb el màxim de rigor possible sobre una àrea qualsevol del coneixement humà.

Pel que fa a l'àmbit judicial, el llenguatge tècnic emprat en aquest camp és l'anomenat llenguatge jurídic. A diferència dels altres llenguatges d'especialitat, en els quals s'acostuma a intentar unificar els conceptes i la terminologia per facilitar la comunicació entre els especialistes d'arreu del món, el llenguatge jurídic no és universal, ja que prové directament de la tradició i de les peculiaritats culturals i socials de cada país. Com es veurà més endavant, és precisament en aquest fet on recau un dels problemes més importants de la traducció dels textos jurídics.

Així doncs, tenint en compte el que s'acaba de dir, cal analitzar les peculiaritats lingüístiques entre l'anglès i el català judicial per tal de veure quines són les divergències més importants i resoldre-les de la manera més escaient en la traducció del document objecte d'estudi.

L'anglès jurídic

La cultura jurídica anglesa es fonamenta en dos grans pilars: l'anomenat *common law* (dret format a partir de les costums, la tradició i la jurisprudència) i l'*statue law* (lleis aprovades pels respectius òrgans legislatius). La complexitat de l'anglès judicial es deu, en gran part, precisament a aquesta forta tradició que, com es veurà a continuació, fa que es tracti d'un llenguatge especialitzat farcit d'arcaïsmes, llatínismes i fórmules recargolades que no faciliten gens la seva comprensió. Molts països de parla anglesa han intentat "actualitzar-lo", fent-lo més accessible per a tothom, però els especialistes del ram ho consideren inviable. Afirmen que dur a terme una adaptació a un llenguatge més quotidià, atesa la polisèmia dels mots d'ús habitual, provocaria la

³² DUARTE, Carles (1990). "Els llenguatges d'especialitat" [en línia]. Dins: *Revista de llengua i dret*. Barcelona: Servei Lingüístic de la Generalitat de Catalunya. [Última consulta: 7 de maig de 2016]. Disponible a: <http://www10.gencat.net/eapc_rld/revistes/revista.2008-09-18.5631296276/article.2008-11-11.3678259538/ca>

pèrdua de precisió i donaria peu a diverses interpretacions, cosa que disminuiria les garanties judicials. (Alcaraz, 2000: 2)

A grans trets, l'anglès judicial presenta les següents característiques:

- Es tracta d'un registre formal en què predomina un to solemne i arcaïtzant.
- Està farcit de llatinismes. Tot i que l'anglès jurídic té els seus orígens en la seva tradició autòctona, s'ha vist influenciat al llarg del temps pel dret romà i, evidentment, pel llatí, que va esdevenir llengua franca durant l'edat mitjana. A més, també per raons històriques, tampoc és estrany trobar-hi vocables de procedència anglonormanda (francesa).
- Abunden les expressions redundants i els eufemismes.
- Hi ha un major ús de verbs de significació empírica (*find, summit*) que especulatiu (*think, believe*).
- Tendència a les formes abreviades o mutilades.
- Pel que fa a la morfosintaxi: presència repetida dels sufixos *-er/-or* i *-ee* que designen a l'agent i al beneficiari o afectat; ús d'adverbis, preposicions i conjuncions típiques del llenguatge jurídic (*hereby, herewith*); ús freqüent de construccions passives, sovint, fins i tot passives poc freqüents en el llenguatge ordinari; ús freqüent de construccions de gerundi; repetició de paraules o de construccions sintàctiques en una mateixa frase o en el context immediat; puntuació insuficient o inadequada; escassetesa de connectors en frases breus que es podrien adjuntar; i, finalment, abundància de frases molt llargues i complexes.
- Quant al lèxic jurídic, cal remarcar que, tot i que seria d'esperar que en el llenguatge jurídic no apareguessin termes polisèmics o sinonímies, ja que provoquen ambigüitats i ambivalències, el cert és que l'anglès jurídic n'està ple. N'és un exemple la paraula *defense*, que pot significar tant *defensa* com *rèplica* a la demanda.
- Finalment, cal destacar un tret que no es presenta en altres llenguatges jurídics europeus que és l'aparellament de sinònims, és a dir, els anomenats doblats o triplets que, tal com s'ha estudiat en les assignatures de traducció jurídica, cal evitar en català.

El català jurídic

Tot i que actualment s'està evolucionant cap a un estil més planer i entenedor, fins fa relativament poc també es tractava d'un llenguatge molt complicat i d'ús restringit als especialistes.³³ Per sort, cada dia més, s'està apostant per un estil més concís, sense ambigüitats o incomprendibilitats, molt més proper a l'usuari no especialitzat, preservant, això sí, la qualitat tècnica i lingüística.

Segons el *Manual de llenguatge judicial*,³⁴ fins a finals del s.XX, el català no disposava d'un llenguatge jurídic propi, així que es va fer necessari desenvolupar i establir un model lingüístic que pretenia sobretot neutralitzar els usos més anacrònics propis del llenguatge jurídic espanyol. Avui dia, tots els textos jurídics catalans s'han de sotmetre a aquest model (*Manual de llenguatge judicial*) que ve regulat per la Normativa Lingüística de l'Institut d'Estudis Catalans.³⁵

Així doncs, prenent com a base aquest model lingüístic, els aspectes més importants que singularitzen el llenguatge jurídic català són:

- Es tracta d'una llengua estàndard supraregional. Donat que els destinataris són de caràcter universal, no podia basar-se en cap dialecte regional concret.
- Nivell de formalitat molt elevat.
- És un llenguatge concís, en el qual preval l'economia lingüística, la voluntat d'evitar expressions supèrflues o redundants, adjectius innecessaris, circumlocucions, etc. S'han d'exposar les idees de manera simple, breu i sense que se'n ressenti la comprensibilitat o el rigor tècnic.
- Posseeix d'un lèxic molt conservador, amb molts tecnicismes, fins i tot provinents d'altres llenguatges especialitzats, cultismes, llatinismes, locucions i frases fetes ja prefixades, eufemismes, etc.
- Quant a la morfosintaxi, ús freqüent de construccions nominals i substantius, presència abundant d'adjectius qualificatius, tendència a la despersonalització amb

³³ En gran mesura, a causa de la influència de l'espanyol jurídic.

³⁴ *Manual de llenguatge judicial* (2003) [en línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia i Interior. ISBN: 84-393-6204-8. [Consulta: 2015-2016]. Disponible a: <http://administraciojusticia.gencat.cat/web/.content/documents/arxius/doc_88604569_1.pdf>

³⁵ Per a més informació, vegeu "Llei 8/1991, de 3 de maig, sobre l'autoritat lingüística de l'Institut d'Estudis Catalans" (1991) [en línia]. A: *Portal Jurídic de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. [Consulta: 10 d'abril de 2016]. Disponible a: <http://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur_ocults/pjur_resultats_fitxa/?documentId=71187&action=fitxa>

un marcat ús de formes verbals no personals, construccions passives, pronoms, acumulació de locucions prepositives (*de conformitat amb, a efectes de*), creació abundant de mots per derivació o composició, entre d'altres.

- Eliminació dels tractament protocol·laris, substituint-los per formes de tractament que equilibrin la proximitat entre l'emissor i el receptor.
- I, finalment, ús no sexista del llenguatge.

Així doncs, donat que cada llengua té la seva personalitat, s'hauran de tenir en compte tots aquests aspectes per intentar reproduir de la manera més encertada i natural el missatge de la llengua de partida amb l'equivalència semàntica, estilística i discursiva de la llengua d'arribada. Això sí, atès el caràcter vinculant de la traducció jurada, sense allunyar-se gaire del text de partida.

2.4. Particularitats dels textos jurídics

S'anomenen textos jurídics a tots aquells documents que s'utilitzen dins de l'àmbit del dret, ja siguin textos normatius, procedents de les autoritats per legislar (lleis, decrets), textos judicials, emesos tant pels ciutadans com per l'administració de justícia (recursos, demandes), jurisprudència, obres de referència, textos doctrinals o textos administratius (notificacions, certificats) (Borja, 2000: 160-161).

Segons l'article *Textos jurídics i traduccions: testimonis de coneixements i eines de formació per al traductor jurídic*,³⁶ la característica principal d'aquest tipus de documents especialitzats és que presenten una estructura textual interna prefixada, amb petites variacions de format per a cada una de les modalitats, cosa que garanteix un mínim de claredat i intel·ligibilitat. Fins i tot, molts textos administratius s'han simplificat en formularis perquè resultin més entenedors per al ciutadà comú. A més, l'existència d'aquesta estructura prefixada ofereix a l'emissor una espècie de guió de la forma i la disposició del contingut, facilitant-li molt la tasca de redacció.

Tal com ja s'ha comentat, tot i que els darrers anys s'està apostant per un llenguatge més planer, el cert és que aquests textos encara presenten un discurs molt hermètic, sovint massa complex i poc clar, amb un grau alt de formalitat i un lèxic molt especialitzat. A més, quan un document no presenta totes les convencions establertes, tant pel que fa a l'estructura com als criteris lingüístics, queda desestimat per *defecte de forma*, cosa que, si es vol evitar, requereix forçosament que hagi d'intervenir un professional del ram i, per tant, es crea com una espècie de protecció per al sector.

Pel que fa a la traducció d'aquests textos, la majoria, al ser de caràcter legal, han de ser traduïts per traductors jurats. Tradicionalment, aquests traductors també s'ocupen de la traducció dels documents d'aplicació del dret, com ara contractes, poders, etc. Ara bé, pel que fa als documents legislatius i les obres normatives de caràcter internacional, se solen encomanar a organitzacions internacionals que ja disposen d'un servei de traductors fix, com ara l'ONU. Quant a la traducció de textos doctrinals

³⁶ MONZÓ, Esther (2001). "Textos jurídics i traduccions: testimonis de coneixements i eines de formació per al traductor jurídic". Dins: *Revista de Llengua i Dret*, núm.36. Castelló: Universitat Jaume I. ISSN: 0212-5056. [Última consulta: 7 de maig de 2016]. Disponible a: <http://www10.gencat.net/eapc_rld/revistes/revista.2008-09-19.6696902593/Textos_juridics_i_traduccions__testimonis_de_coneixements_i_eines_de_formacio_per_al_traductor_juridic/ca>.

es reserva, des de fa molt de temps, als juristes que dominen alguna llengua estrangera i se sol realitzar en els departaments de dret de les universitats (Borja, 1999: 3).

2.5. Disposició del contingut

Tal com s'ha comentat en l'apartat anterior, la disposició del contingut del documents jurídics ve prefixada en una macroestructura, que varia més o menys segons el tipus de modalitat textual. El document objecte d'aquest estudi no n'és cap excepció i es pot esquematitzar de la manera que s'especifica a continuació. Ara bé, cal precisar que no s'inclou la disposició del contingut de la traducció final, ja que, al tractar-se d'un document no estandarditzat, seguirà la mateixa estructura que l'original.

- **Títol**

In the arbitral case

- **Identificació de les parts**

Maria V. Altmann, Francis Gutmann, Trevor Mantle, and George Bentley, all represented by E. Randol Schoenberg p.a. Burris & Schoenberg, LLP 12121 Wilshire Boulevard Suite 800, Los Angeles, California 90025-1168 and Dr. Stefan Gulner, Lugeck 7, 1010 Vienna

and **Dr. Nelly Auersperg**, represented by William S. Berardino p.a. Berardino & Harris, LLP 14-1075 Street W. Georgia, Vancouver BC Canada V6E 3C9

versus

the Republic of Austria represented by the *Finanzprokuratur*, Singerstrasse 17-19, 1010 vienna

- **Identificació del tribunal**

The arbitration court, consisting of Dr. Andreas Nödl, lawyer, Professor Walter H. Rechberger, and Professor Peter Rummel as chairman.

- **Exposició de motius**

Objecte de la controvèrsia:

- Des de *Statement of Grounds* (pàg. 2), fins a [...] *on legal criteria* (pàg. 3).

Al·legats de les parts:

- Des de *Submissions Made by the Parties* (pàg. 3), fins a [...] *regardless of the Nazi regime* (pàg. 11).

- **Cos del document**

Actuacions prèvies al document:

- Des de *Legal Analysis* (pàg. 11), fins a [...] *to the publications in question* (pàg. 14).

Anàlisi sobre l'adquisició de les pintures per part de la República d'Àustria:

- Informació general: Des de *General Information* (pàg. 14), fins a [...] *Der Klimt-Streit, page 60 f)* (pàg. 15).
- Anàlisi de les instruccions d'Adele Bloch-Bauer en el seu testament: Des de *Adele Bloch-Bauer's Testamentary Instruccions* (pàg. 15), fins a [...] *the ownership situation* (pàg. 17).
- Anàlisi de la propietat de les pintures en el moment de la seva mort: Des de *Ownership of the paintings* (pàg. 17), fins a [...] *of the Civil Code* (pàg. 20).
- Resum de les instruccions testamentàries: Des de *Summary Regarding the Testamentary Instruccions* (pàg. 21), fins a [...] *Adele Bloch-Bauer's will as title* (pàg. 21).
- Altres possibles hipòtesis sobre l'adquisició de les pintures per part de la República: Des de *Other Possible Grounds for Acquisition* (pàg. 21), fins a [...] *Attachment ./JO* (pàg. 34).

- **Conclusions**

Opinió del Tribunal Arbitral sobre els fets exposats:

- Des de *Regarding the Subsuming of Events [...]* (pàg. 34), fins a [...] *which potentially was required* (pàg. 39).

Fonaments de dret i resolució:

- Des de *The legal Elements* (pàg. 40), fins a [...] *at least in the British occupation zone* (pàg. 46).

- **Data i signatures del Tribunal**

Vienna, 15th January 2006

Signatures del Dr. Andreas Nödl, del Professor Walter H. Rechberger i del Professor Peter Rummel (Chairman)

2.6. Diferències entre la traducció jurídica i la traducció jurada

Tot i que per a les persones del món de la traducció pot semblar molt evident la diferència entre traducció jurídica i jurada, el cert és que no és d'estranyar que a vegades apareguin algunes confusions al respecte.

Es parla de *Traducció jurídica* a la transferència d'una llengua a una altra de documents que s'utilitzen en les relacions entre el poder públic i els ciutadans, així com també dels textos emprats per a la regulació de les relacions entre particulars amb transcendència jurídica. És a dir, la traducció de qualsevol document relacionat amb la disciplina del Dret (denuncies, contractes, testaments, lleis, etc.). Ara bé, pel que fa a la *Traducció jurada*, es tracta de la traducció de documents que, sense que hagin de pertànyer a l'àmbit del dret, tenen implicacions legals importants (Borja, 2015: 1).

A diferència del primer cas, en el qual el traductor professional té les responsabilitats típiques que comporta el seu treball, en la traducció jurada, a més, el traductor jurat actua com a fedatari públic que certifica la veracitat i la fidelitat de la traducció; cosa que vol dir que està donant fe "notarial" de la fiabilitat del document i, per tant, pot incórrer en greus conseqüències legals si hi apareix qualsevol error.

Dit això, és fàcil de comprendre perquè el traductor jurat necessita d'una formació especial i, a més, en el cas que es tradueixi al català, de l'habilitació que sol·licita la Generalitat de Catalunya per poder exercir. Segons el portal *gencat.cat*,³⁷ aquest certificat és pot obtenir de dues maneres, a través de les proves d'habilitació que convoca la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat, o bé, a través de la titulació universitària oficial en traducció i interpretació, si es cursen totes les assignatures d'especialització i es compleixen els requisits establerts en la normativa vigent de traducció i interpretació jurades.³⁸

³⁷ "Proves d'habilitació" (2014) [en línia]. A: *Llengua catalana*. Barcelona: Gencat.cat. [Última consulta: 20 d'abril de 2016]. Disponible a:

<http://llengua.gencat.cat/ca/serveis/acreditacio_coneixements/traduccio_i_interpretacio_jurades/proves_d_habilitacio/>

³⁸ Decret 119/2000, de 20 de març, de traducció i interpretació.

2.7. Delimitació del text de sortida

Atesa la limitació de paraules exigida en les pautes del Treball Final de Grau,³⁹ només s'ha realitzat la traducció de totes aquelles parts del document original que es consideren més importants o que sintetitzen millor els aspectes més rellevants del text jurídic escollit. De totes maneres, per tal de facilitar la comprensió global del document, s'adjunta en l'apartat d'*Annex* l'enllaç electrònic on es pot trobar el document original íntegre, per si es considerés necessari la seva consulta.

Nogensmenys, tant en l'apartat de *Text de sortida*, que es troba a continuació, com en la traducció final, s'ha fet constar, tal com exigeix la normativa de redacció del Treball Final de Grau, amb el següent símbol [...], la localització de totes aquelles parts del text original que han estat extretes.

³⁹ Segons el document *Algunes consideracions pràctiques sobre el TFG* que es facilita en el Campus virtual, el text de sortida ha de ser d'unes 3000-4000 paraules aproximadament.

3. Traducció

3.1. Text de sortida

**In the arbitral
case**

[...]

Statement of Grounds

1. Subject Matter of the Dispute

The claimants asserted claims against the Republic of Austria for the surrender of five paintings by Gustav Klimt (*Adele Bloch-Bauer I*, *Adele Bloch-Bauer II*, *Apfelbaum I*, *Buchenwald/Birkenwald*, *Häuser in Unterach am Attersee*) that are currently in the possession of the Republic and kept in the Austrian Gallery in the Belvedere. The parties ended the proceedings initiated in this matter in courts of general jurisdiction both in the USA and in Austria by means of an Arbitration Agreement, undersigned by the parties in May 2005. Based on this Arbitration Agreement, the arbitration court deciding this matter analyzed the following issues:

"whether, and in what manner, in the period between 1923 and 1949, or thereafter, Austria acquired ownership of the arbitrated paintings, *Adele Bloch-Bauer I*, *Adele Bloch-Bauer II*, *Apple Tree I*, *Beech Forrest (Birch Forrest)*, and *Haus in Unterach am Attersee*;

and

whether, pursuant to Section 1 of Austria's Federal Act Regarding the Restitution of Artworks from Austrian Federal Museums and Collections dated 4th December 1998 (including the sub-sections thereof), the requirements are met for restitution of any of the arbitrated paintings without remuneration to the heirs of Ferdinand Bloch-Bauer."

A sixth painting by Gustav Klimt, the portrait *Amalie Zuckermandl*, is the subject of a Joinder Agreement to the quoted Arbitration Agreement; it was therefore not the subject of these proceedings, but rather of other proceedings before the same arbitration court.

The parties to the Arbitration Agreement agreed that this arbitration court should reach its decision pursuant to the provisions of Austrian substantive law and Austrian procedural law. Consequently, the arbitration court observed the legal demands imposed upon it by the Arbitration Agreement and Austrian law. In legal terms, its decision was based solely on the facts presented to it by the parties on the basis of the evidence they submitted. The arbitration court was neither authorized nor qualified to carry out historical investigations and research of its own. Questioning of historians or other scholars as experts was not requested by the parties, nor did the arbitration court deem it necessary. In keeping with the mandate entrusted to it by virtue of the Arbitration Agreement, the arbitration court's decision had to be based exclusively on legal criteria.

2. Submissions Made by the Parties

[...]

The **claimants** made the following submission in their **complaint (ON 2**, dated 19th July 2005) requested by the arbitration court:

Ferdinand Bloch-Bauer, died 13th November 1945 in Zurich, the claimants being his uncontested legal successors (heirs), commissioned Gustav Klimt to paint the arbitrated paintings. He paid for the paintings, and since then they were in his ownership and possession. In her will drawn up in 1923, in which she named her husband the sole heir, Ferdinand Bloch-Bauer's wife Adele, died 24th January 1925, disposed of – in addition to a series of other instructions, in particular legacies – the arbitrated paintings, two of which are portraits of her, as well as of one further painting, as follows:

"I ask my husband after his death to leave my two portraits and the four landscapes by Gustav Klimt to the Austrian State Gallery in Vienna and to leave the Vienna and to leave the Vienna and Jungfer, Brezan library, which belongs to me, to the People's and Workers' Library of Vienna."

(the fate of one of the four landscapes mentioned [*Schloss Kammer am Attersee III*] has been clarified. That painting is not the subject matter of

these arbitration proceedings; however, Ferdinand Bloch-Bauer's donation of that painting during his lifetime to the gallery, today's Austrian Gallery in the Belvedere, and its further fate, are referred to in the parties' statements and in the arbitration court's analysis of evidence.)

The executor appointed by the testatrix, her brother-in-law Dr. Gustav Bloch-Bauer, a lawyer and the brother of Ferdinand Bloch-Bauer, made the following statement in the Adele Bloch-Bauer probate proceedings:

"In Section III, Paragraphs 2 and 3, the testatrix makes various requests to her husband; he promises to faithfully fulfill said requests, though they do not have the binding nature of a testamentary disposition. It is important to note that the Klimt paintings are not the property of the testatrix, but rather of the testatrix's widower."

Because of his Jewish descent and political convictions, in March 1938 Ferdinand Bloch-Bauer was forced to flee Austria and seek refuge in Prague. As was common practice at that time in the case of individuals who had fled the country, the Vienna-Wieden tax authorities initiated tax evasion proceedings on 27th April 1938 as an excuse to confiscate the property Ferdinand Bloch-Bauer had left behind in Austria (at that time the German Reich). In the course of these proceedings, the lawyer Dr. Friedrich Führer was appointed temporary administrator of the estate and, among other things, was ordered to liquidate and make appropriate use of the "Bloch-Bauer collection". Dr. Führer was quick to fulfil this task in the interests of the Nazi regime, including in the case of other significant assets belonging to Ferdinand Bloch-Bauer, for example his extensive porcelain collection and a large number of other paintings. In 1939 Ferdinand Bloch-Bauer was forced to leave Prague and settle in Zurich, and in the process lost all access of any kind to his assets. Thereafter, Dr. Führer gave the paintings *Adele Bloch-Bauer I* and *Apfelbaum I* to the gallery, which in turn gave him *Schloss Kammer am Attersee III*, which Ferdinand Bloch-Bauer had given to the gallery in 1936 in fulfilment of his promise made as part of the probate proceedings. Dr. Führer subsequently sold the latter painting for 6,000 Reichsmark to Gustav Ucicky, a son of Gustav Klimt. In 1942 Dr. Führer sold and surrendered *Buchenwald (Birkenwald)* for 5,000 Reichsmark to the City of Vienna Collection. In 1943, Dr. Führer sold *Adele Bloch-Bauer II* to the Austrian Gallery (known as the Modern Gallery at that time), and kept *Häuser in Unterach am Attersee* for himself.

Ferdinand Bloch-Bauer died on 13th November 1945 in Zurich; he left a will establishing the legal succession of the claimants with regard to his estate.

After the end of the war, Ferdinand Bloch-Bauer entrusted Viennese lawyer Dr. Rinesch with the recovery of his artworks as well as generally with restitution of his seized assets. After Ferdinand Bloch-Bauer's death, Dr. Rinesch also acted as the representative of the Ferdinand Bloch-Bauer's heirs. He tried to locate the scattered assets, in particular the paintings from Ferdinand Bloch-Bauer's collection, and attempted to arrange for their return

and export. At that time, it was common administrative practice to grant an export permit for rediscovered or restituted artworks of expelled or exiled victims of the Nazi regime only if they in turn declared that they would “donate” to the Republic valuable parts of their restituted assets. This was what happened in the case of numerous objects from the Bloch-Bauer collection, including the five arbitrated paintings by Gustav Klimt. An attempt was made to pass off this procedure as an acknowledgment of Adele Bloch-Bauer's (in fact legally invalid) legacy.

A request by the claimants for restitution of the five Klimt paintings pursuant to the 1998 Art Restitution Act was informally rejected by the minister under whose mandate it fell.

In legal terms, the submitted facts lead one to conclude that Adele Bloch-Bauer's will regarding the five or respectively six paintings was merely a non-binding request; furthermore, even if it was construed as a legacy that was intended to be binding, the validity of this request was incompatible with the principle of testamentary freedom, as it was at best a reversionary legacy of an asset that did not belong to the testatrix, but rather to the heir (Ferdinand Bloch-Bauer). Furthermore, his declaration made in the Adele Bloch-Bauer probate proceedings, namely that he would faithfully fulfil the request, was neither a constitutive acknowledgment nor a valid promise to donate. Nothing regarding the legal position of the other five paintings can be derived from the donation of one painting to the gallery in 1936.

Accordingly, Ferdinand Bloch-Bauer was, in 1938, the unencumbered owner of the paintings. The paintings, of which the Republic acquired the ownership without remuneration only as part of the export application, therefore fulfil the first element of the 1998 Art Restitution Act. *In eventu*, the second element of the 1998 Art Restitution Act is also fulfilled.

The claimants therefore submitted the following:

We hereby argue that the Republic of Austria only acquired ownership of Adele Bloch-Bauer I, Adele Bloch-Bauer II, Apfelbaum I, Birkenwald (Buchenwald) and Häuser in Unterach am Attersee by virtue of the agreement dated 10th April 1948 between Dr. Rinesch as representative of the heirs of Ferdinand Bloch-Bauer and Dr. Garzarolli, director of the Austrian Gallery, and that the conditions for restitution without remuneration of all or individual arbitrated paintings to the heirs of Ferdinand Bloch-Bauer pursuant to § 1 of the Austrian Federal Act Regarding the Restitution of Artworks from Austrian Federal Museums and Collections dated 4th December 1998 are fulfilled.

In their response (ON 5 dated 16th August 2005), the respondents requested that the complaint be rejected, and submitted the following:

We hereby argue that the Republic of Austria rightfully acquired ownership of the paintings Adele Bloch-Bauer I, Adele Bloch - Bauer II, Apfelbaum I, Buchenwald (Birkenwald) and Häuser in Unterach am

***Attersee* during the period indicated in Section 6 (Issues Presented) of the Arbitration Agreement dated May 2005, and that the conditions for a restitution without remuneration to the claimants pursuant to § 1 of the Federal Act Regarding the Restitution of Artworks from Austrian Federal Museums and Collections dated 4th December 1998 are not fulfilled."**

Adele Bloch-Bauer was herself the owner of considerable assets, and in addition to many other paintings, she herself also bought the arbitrated paintings from Gustav Klimt. Adele Bloch-Bauer's ownership of the paintings can be deduced from many documents the claimants have not considered in their submission. Contrary to their allegations, the painting that went to the Gallery first was not donated to it by Ferdinand Bloch-Bauer, but delivered "as a dedication by Adele and Ferdinand Bloch-Bauer". The events associated with the liquidation of the property of Ferdinand Bloch-Bauer by Dr. Führer after 1938, which are basically not disputed, occurred based on an awareness of Adele Bloch-Bauer's legacy. The dispositions with regard to Ferdinand Bloch-Bauer's paintings made after the war were all based on the assumption, on which both Dr. Rinesch and all other persons involved justifiably based their actions, that the paintings were the subject of a valid (reversionary) legacy by Adele Bloch-Bauer to the Gallery. There is nothing to support the claimant's argument that Dr. Rinesch was coerced in connection with the granting of the export permit for the other items in the collection. Accordingly, and in particular, an export permit for the five paintings was never submitted. Thus the 1998 Art Restitution Act is not in any way applicable.

In their legal argument, the respondents reiterated that Adele Bloch-Bauer was the owner of the paintings and that she was therefore able to dispose of them with legal effect via her will. The respondents argued that the *praesumptio Muciana* (assumption that the husband is the owner of a married couple's assets of which the title cannot be assigned unequivocally to either of the spouses) per § 1237 of the General Civil Code applicable at the time, which supports the view that the husband is the owner, is of no consequence in the present case. They also argued that even a legacy regarding an asset belonging to somebody else is valid according to § 662 of the General Civil Code if the asset belongs to the heir – this was confirmed repeatedly by the Supreme Court, with the approval of legal scholars. They argued that by making his declaration in the Adele Bloch-Bauer probate proceedings, Ferdinand Bloch-Bauer waived his right to contest the disposition made therein; *in eventu* this declaration would also have to be interpreted as a promise to donate. Thus, they argued, the surrender of the paintings to the gallery by Dr. Rinesch was made in fulfillment of a legally valid claim to the five paintings on the part of the Republic. They concluded that none of the various provisions of the 1998 Art Restitution Act were met.

In their **written submission ON 7** dated 19th August 2005, the **claimants** further asserted that the newly submitted documents did not undermine their argument concerning the ownership of the paintings. They argued that all legal transactions relating to the paintings between 1938 to 1945 fall within the scope of the Annulment Act, Federal Law Gazette 19461106, and that their arguments with regard to the 1998 Art Restitution Act were therefore not refuted.

In their **written submission ON 9** dated 31st August 2005, the **respondents** replied and again presented their arguments regarding the documents pertaining to ownership of the paintings. They argued that Dr. Rinesch had not been forced to surrender the paintings, and that although Adele Bloch-Bauer's will may have been "taken into provisional custody without warrant" during the Nazi period, as suggested occasionally during the proceedings, its validity could not be doubted since the re-emergence of the Republic as a democracy. In all other respects, the claimants' legal arguments were again disputed. In particular, the applicability of the 1998 Art Restitution Act was again denied.

In their **written submission ON 10** dated 30th August 2005, the **claimants** introduced a new legal argument: Had Adele Bloch-Bauer been the owner of the paintings as per the respondent's argument (though the claimants continued to dispute this), then they would have been assets belonging to the conjugal household of the Bloch-Bauer family and therefore within the scope of the future legacy per § 758 of the General Civil Code prior to amendment (as applicable since 1914), so that they necessarily had to revert to the husband upon her death on these grounds alone. They also argued that the Supreme Court, in its decision 10 Ob 14104p, recently confirmed their argument concerning testamentary freedom relating to disposition of assets not belonging to the testator.

During the oral proceedings on 5th September 2005 (ON 11) the parties, in response to explicit questioning by the arbitration court, explicitly ruled out the possibility of an amicable settlement of the matter at this time, after the respondent indicated that the (renewed) offer submitted by the claimants, in which the respondent would purchase both portraits and release the other three paintings, was unacceptable.

Whilst maintaining their principle position with regard to the facts as expressed in their written submissions, **the claimants** also presented certain legal aspects in a new light.

They explicitly upheld their argument that, assuming the arbitration court interpreted Ferdinand Bloch-Bauer's declaration made as part of the Adele Bloch-Bauer probate proceedings (ON 11 page 47) as a donation, then they would continue to contest (as outlined in an earlier written submission) the donation of the paintings.

Dr. Schoenberg submitted **on behalf of the claimants** (ON 11 page 85 ff) that the Republic was not the rightful owner of the paintings in 1938, and that in 1945 *Adele Bloch-Bauer I*, *Adele Bloch-Bauer II* and *Apfelbaum* were "German property", as they had been brought to the Modern Gallery by Dr. Führer during the war years. He argued that at this point Austria had no claim to these paintings at all: At that time Ferdinand Bloch-Bauer was still alive; in 1945 *Birkenwald* was the property of the City of Vienna; and *Häuser in Unterach am Attersee* was the property of Dr Führer. Dr. Schoenberg pointed out that under the law per *StGBI (Staatsgesetzblatt)* [State Legal Gazette] 1945, 194 regarding "German property", the Republic of Austria was initially only considered an administrator (ON 11 page 90), and that Ferdinand Bloch-Bauer's death had no impact on this ownership status. He pointed out that Ferdinand's nephew, Karl Bloch-Bauer, then obtained ownership of *Häuser in Unterach am Attersee* (which Dr. Führer had received "via an exchange" from the Modern Gallery, to which Ferdinand Bloch-Bauer had given it before the war) via restitution from Dr. Führer in favor of the heirs. Dr. Schoenberg pointed out that it was only in 1948 that Dr. Rinesch surrendered this painting to the Republic in the name of the heirs; and that it was only with the assistance of Dr. Rinesch that the Republic obtained ownership of *Birkenwald (Buchenwald)* from the City of Vienna. Dr. Rinesch was not able to transfer *Adele Bloch-Bauer I*, *Adele Bloch-Bauer II* and *Apfelbaum* to the gallery, as they were still German property. In fact they only became the property of the Republic pursuant to the 1st State Treaty Implementation Act (ON 11 page 96), he argued. Given these preceding events, Dr. Schoenberg argued, there was no doubt that it was within the Republic's authority to release these paintings to Ferdinand Bloch-Bauer's heirs (this will be discussed in detail with reference to each individual painting and elements of the 1998 Art Restitution Act). Under these conditions, he argued, it might not even be necessary for the arbitration court to rule upon whether or not Adele Bloch-Bauer's will was binding, or whether the paintings belonged to Adele or Ferdinand (loc cit. page 119 f); it depended solely upon the time at which the Republic acquired possession of the paintings, and whether the Republic was authorized to release them per the 1998 Art Restitution Act. He argued that the paintings were also "German property" as

defined in the 1st State Treaty Implementation Act when illegally taken from their previous owners (ON 11 page 122); and that the proceedings during the Third Reich also fell within the scope of the Annulment Act, even where it is not "self-executing".

Dr. Toman again submitted **on behalf of the respondent** that the paintings came into the possession of the Republic on the basis of the will, and that these particular paintings were never the subject of a restitution procedure. There was also no evidence for a "do ut des" in connection with the export permission for other items of property from Ferdinand Bloch-Bauer's estate. He argued that the elements of the 1998 Art Restitution Act had not been fulfilled (for details, see ON 11 page 128 ff).

On behalf of the claimants (ON 11 S. 141), Dr. Gulner again pointed out the importance of the assumption per § 1237 of the General Civil Code, and stressed that all the paintings had counted towards Adele Bloch-Bauer's future legacy and therefore after her death they would, in all events, have passed to her husband Ferdinand Bloch-Bauer (as already stated in ON 10).

In a second reply **ON 14**, the **respondents** made the following submission:

The respondents argued that in connection with the claimant's submission that the paintings belonged to Adele Bloch-Bauer's future legacy, it was not possible to explain with complete certainty where the paintings were at the time of death (1925). However, they were demonstrably exhibited at home and abroad, and in 1936, i.e. at the time of the transfer of *Häuser in Unterach am Attersee* to the State Gallery, hung in the Memorial Room of Ferdinand Bloch-Bauer's residence in Elisabethstrasse in Vienna.

Accordingly, the respondents argued, the paintings were not objects of the future legacy per § 758 of the previous version of the General Civil Code, as they did not serve "household purposes". The Supreme Court decision dated 27th August 2005, 10 Ob 14104p, submitted by the claimants in support of their legal position, was not relevant to the present case, as it was of a different nature, the respondents argued.

The respondents also pointed out that the claimants' argument (which differed from their earlier position) that the paintings were all "German property" per the State Treaty and the State Treaty Implementation Act was mistaken. The respondents noted that per the exceptions to those legal regulations, the former property of the Austrian Galerie was not

"German property" as defined therein; and that in any case, in recognition of Adele Bloch-Bauer's will, all the paintings were passed to the gallery by Dr. Rinesch in agreement with Ferdinand Bloch-Bauer's heirs. The respondents also argued that the Republic's authority to release the paintings, as posited by the claimants, was – contrary to the claimants' position – tied to particular legal preconditions not fulfilled in the present case. The case of Kantor, cited by the claimants as a precedent, was not comparable, they argued, and upheld their legal position unchanged.

After submission of several other publications relating to restitution, the **claimants** again submitted a summary of their legal position, in **ON 18** dated 12th October 2005. By contrast with their approach in the oral proceedings, the claimants analyzed the question of acquisition of ownership of *Adele Bloch-Bauer I*, *Adele Bloch-Bauer II* and *Apfelbaum* by the gallery either in 1945 or 1955 (ON 18 page 4). They noted that the regulations per §§ 614 and 711 of the General Civil Code argue for the non-binding nature of Adele-Bloch Bauer's wishes to her husband in her will; and that on this point the respondent should bear the burden of proof for demonstrating the binding nature of the instruction they claimed. Similarly, they argued that the respondent should bear the burden of proof for refuting the presumption of ownership per § 1237 of the General Civil Code, which argues for ownership by Ferdinand Bloch-Bauer. They also argued that, with regard to the elements of restitution legislation, the respondent should bear the burden of proof for demonstrating that instructions would have been carried out regardless of the Nazi regime.

3. Legal Analysis

3.1 Regarding Jurisdiction and Evaluation of the Evidence

Pursuant to the Arbitration Agreement between the parties, the arbitration court was indisputably assigned jurisdiction for the matters in question. Pursuant to the Arbitration Agreement, its objective was to ascertain the ownership situation with regard to the five paintings and determine whether the 1998 Art Restitution Act was applicable. Per the Arbitration Agreement, Austrian substantive law and Austrian procedural law were applicable.

The arbitration court stated to the parties that with regard to procedure it was bound to the provisions of §§ 577 ff of the Code of Civil Procedure [*ZPO*] regarding arbitration court procedures, and that, insofar as the aforementioned provisions do not contain any

mandatory instructions, proceedings were to be conducted according to the arbitration court's discretion.

The arbitration court asked the parties for a complaint and a response to be submitted, and subsequently conducted the proceedings according to the formal rules of arbitration in Austria. The parties did not raise any objections to this method of proceeding.

In two written submissions (**ON 4** dated 27th July 2005 and **ON 8** dated 24th August 2005) Dr. Berardino, the legal representative of the claimant Dr. Nelly Auersperg, indicated that his client Dr. Auersperg had signed the Arbitration Agreement but would not participate any further in the proceedings. Nonetheless, she stated that she would abide by the ultimate arbitral ruling.

In written submissions, the parties submitted extensive documentary material (copies were provided in all instances, and in many instances the documents provided by the two parties matched) to the arbitration court; the authenticity thereof was not disputed during the proceedings. By mutual agreement, during the oral proceedings (ON 11, page 21 f) Attachment ./88 was discussed and agreement reached thereon. Furthermore, before the arbitration court sat, the claimants submitted very extensive materials to the arbitration court, which the arbitration court made use of in instances when the claimants explicitly referred to said material in their written submissions, including in the "Summary" (Attachment ./AK). In its evaluation of evidence, the arbitration court only made use of documents which were available to both parties. The only exception to this was the document Attachment ./Y = ./55. This was always submitted to both parties in the form of a copy, but during oral proceedings was submitted by the respondent to the arbitration court per its instructions in the form of an original (written submission ON 14), and was subsequently made available by the arbitration court to the claimants' representative, who was offered the opportunity to comment but did not do so.

The arbitration court determined that in this document (and this was in dispute per the parties written submissions) the third paragraph of the handwritten text said "12 paintings" and not "K. paintings". Insofar as it was necessary, the documents submitted by the parties were assessed during the course of legal assessment.

The inclusion of Dr. Auersperg as a party and the examination of Dr. Grimberg as a witness, which had originally been requested by the respondent, did not take place: The

respondent in fact explicitly forewent examination of Dr. Auersperg (oral proceedings ON, 11 page 59); instead of examination of Dr. Grimberg as originally requested, the respondent submitted a tape-recording of a conversation between Dr. Grimberg and Luise Gattin (formerly Baroness Gutmann), a niece of Ferdinand Bloch-Bauer, along with a transcription thereof. In its written submission regarding this, the respondent did not make any further request for examination of Dr. Grimberg. During deliberations as part of oral proceedings (ON 11, page 59 ff), the arbitration court did not deem it significant to the proceedings to examine this witness.

The parties submitted to the arbitration court two extensive advisory opinions which it had obtained on a private basis to support their positions: The advisory opinion provided by Welser/Rabl, which in the meantime had been published in the form of the book entitled *Der Fall Klimt* [The Klimt Case] (Manzer Verlag, 2005), was provided by the claimants; the advisory opinion by Krejci, which had in the meantime also been published in the form of the book, as *Der Klimt-Streit* [The Klimt Dispute] (Verlag Österreich). In reaching a decision regarding its arbitral ruling, the arbitration court carried out in-depth assessment of the legal arguments stated therein and in various other recent articles on the topic (Georg Graf, "Überlegungen zum Anwendungsbereich des § 1 Z 2 KunstrückgabeG" ["The Scope of Applicability of § 1, Section 2 of the Art Restitution Act"], *NZ (Österreichische Notariatszeitung) [Austrian Notaries Journal]* 2005, page 321; Welser, "Der Fall Klimt-Bloch-Bauer" [The Klimt-Bloch Bauer Case], *ÖJZ (Österreichische Juristen-Zeitung)[Austrian Lawyers' Journal]* 2005, page 689; Rabl, "Der Fall Klimt-Bloch-Bauer" [The Klimt-Bloch Bauer Case], *NZ* 2005, page 257; Krejci, "Zum Fall Klimt/Bloch-Bauer" [Regarding the Klimt/Bloch-Bauer Case], *ÖJZ* 2005, page 733; Welser, "Krejci's Klimt-Streit und das Erbrecht, Eine Erwiderung", [Krejci's *The Klimt Dispute* and Inheritance Law: A Response] *ÖJZ* 2005, page 817; Krejci, "Zum Diskussionsstand im Klimt-Streit" [Regarding Current Discussions in the Klimt Dispute] *VersRdsch (Versicherungsrundschau)[Insurance Review]* 2005, page 293), which were to some extent repeats of the arguments in the advisory opinions. As is often the case with advisory opinions, the aforementioned advisory opinions also, as it were as a precautionary measure, discuss legal questions which the arbitration court did not have to clarify as part of its statements and gathering of the facts of the case or as part of the legal conclusions which it derived therefrom. Insofar as the arbitration court dealt with arguments presented in the aforementioned advisory opinions, they are indicated in the present document via references to the publications in question.

3.2 Republic's Acquisition of Ownership

Pursuant to the Arbitration Agreement, Section 6, the arbitration court first had to clarify whether, and if so how, Austria acquired ownership of the paintings in question between 1923 and 1949.

3.2.1 General Information

Under the general rules of Austrian civil law, i.e. pursuant to §§ 423 ff of the General Civil Code [*ABGB*], the Republic could only have acquired ownership in this manner if there was valid title and the paintings were surrendered. The arbitration court did not consider the possibility of original acquisition by prescription, because this would have had to be determined on a subsidiary basis and was not asserted by the parties. The possibility that the paintings were acquired first by the German Reich and then subsequently (in particular, as asserted by the claimants, on the basis of the international treaty and its implementation laws) by the Republic of Austria, ultimately on the basis of Dr. Führer's activities, will be discussed later. In assessing the question of acquisition, the arbitration court based its method of procedure on the fact that under Austrian civil law, effective acquisition of the paintings by the Republic would rule out the applicability of any special rules regarding German ownership, though in fact it would not been feasible to assess the relevant provisions without clarifying the general civil law situation regarding the paintings.

As argued by the respondent, Adele Bloch-Bauer's will was considered as a possible acquisition title for the passing of ownership to the Republic. Therefore, regardless of the question (disputed by the parties) of whether the paintings were owned by Adele Bloch-Bauer upon her death or owned by her husband Ferdinand Bloch-Bauer, the first point clarified was whether the instruction in the will regarding the Klimt paintings should be regarded merely as a (legally non-binding) request or as a (reversionary) legacy intended to be binding. It is only suitable as title for acquisition of ownership by the Republic if it involves a final (and legally binding) instruction which was intended to be binding. If, as argued by the claimants, it should be interpreted merely as request by the testatrix directed at her surviving spouse, then acquisition of ownership by the Republic would have to be based on some other title, in particular on the statements in the probate proceedings, or on the later actions by Dr. Führer, or on the statements by Dr. Rinesch.

The effect of the disputed statement in the will revolves around the testatrix's intent. In the present instance, this has to be deduced solely from the wording of the will and the other known circumstances at the time it was drawn up, as living witnesses and other proof are no longer available. This is all set forth clearly in court rulings and legal scholarship, and was not disputed by the parties in connection with the legal bases of the present decision (see Welser/Rabl, *Der Fall Klimt*, page 29 f; Krejci, *Der Klimt-Streit*, page 60 f).

3.2.2 Adele Bloch-Bauer's Testamentary Instructions

However, the parties did dispute how the statement should be analyzed in concrete terms. The wording "I ask my husband after his death to leave my two portraits and the four landscapes..." initially suggests that all that is involved is a mere request. Welser/Rabl (*Der Fall Klimt*, page 30 ff) argue that the fact that the testatrix uses surprisingly precise legal language for a lay person suggests that this request, in conjunction with the other instructions in the will, should be regarded as non-binding: They argue that she must have been aware of her obligation to guarantee a given legacy and of the option to not guarantee it. For that reason alone, they argue, it is clear that she was aware of the difference between a binding instruction and a mere request. They also point out the very striking difference between the request to her spouse regarding the paintings and the library and the "obligation" of her spouse regarding the financial legacies and the possible substitute heirs in Section IV of the will (regarding all legacies). They also argue that in legal terms the rules regarding doubt per § 614 of the General Civil Code should be applied by analogy, according to which a substitution instruction which is in doubt should be subject to a limiting interpretation with maximum freedom for the encumbered party.

In response, the respondent agreed with Krejci (*Der Klimt-Streit*, page 59 ff) in stating that given the social position of the parties involved, and the customary tone used between spouses, a request formulated in this way could well have been meant to be binding. In interpreting it thus, Krejci (page 62 ff loc cit) cites various rulings by the Supreme Court (relating to various examples of non-binding requests) which support his position, though he does acknowledge that they reflect the Supreme Court's frequent tendency to ("broadly rather than restrictively", page 80 loc cit) interpret "wishes or "request" in wills as binding instructions.

Obviously all these rulings relate to the specific cases in question (and only reflect a small, ultimately disputed part thereof), so no unambiguous conclusions that would help resolve the present problem can be drawn. Krejci's argumentation (along with an analysis of the circumstances surrounding the drawing up of the will, which he himself acknowledges are ultimately not of decisive importance, page 82 loc cit) rests on the fact that in the same paragraph, immediately after the request regarding the paintings, the will sets forth a legacy of books to a library and the guarantee thereof. He argues that if this was intended to be binding, it would be hard to see how the same request regarding the paintings in the first part of the instructions could have been intended to be non-binding.

The arbitration court did not find this argument convincing. Adele Bloch-Bauer, who has named her spouse as the sole heir, asks him to dispose of the paintings and the library in a specific way, namely "after his death to leave" them to the recipients specified by her. If he does so, as she of course expects him to, she leaves it up to the beneficiary, the People's and Workers' Library, to decide whether to keep the books or sell them and "accept the proceeds as a legacy". As the disposition by her husband, which she has requested and expects, would have been a legacy in all instances, it is unconvincing to argue for the desired legal nature of the separate instruction solely on the basis of this phrase (word). The release from the obligation to provide a guarantee can simply be seen as a precautionary measure to release her spouse from any current obligation.

Another point supporting the argument that it was merely a request is the fact that as part of the probate proceedings (see property affirmation in lieu of an oath, Attachment ./B =./17), and therefore very probably by agreement with Ferdinand Bloch-Bauer (in whose name he promised fulfillment), the executor appointed by Adele Bloch-Bauer, the attorney Dr. Gustav Bloch-Bauer, categorized it as such, by marked contrast with the other legacies bequeathed. In view of the respect shown by the spouses to one another, as stressed repeatedly by the respondent, and as reflected in the surviving spouse's subsequent handling of the paintings (and in his statements during the probate proceedings), it is fair to assume that the spouses had discussed their thoughts on the subject with one another. If, immediately after his wife's death, the surviving spouse made it clear that it was merely a request which he nonetheless intended to faithfully fulfill, this strongly suggests that this view of matters was not attributable merely to the wording of the will (which was possibly surprising to the spouse), but rather to an earlier understanding between the spouses.

Thus the arbitration court felt that in an overall analysis of the rather unambiguous circumstances as known today, it was more convincing to interpret the instruction as merely a legally non-binding wish. The potential objection that a mere request would not have necessitated a testamentary instruction, may be ignored, because in actual practice (as described in detail by Krejci) testators frequently express mere wishes alongside binding instructions. This may be seen as an attempt to give the addressee a certain amount of freedom while at the same time establishing a "moral" obligation (assuming the circumstances remain the same). At any rate, before reaching a final decision regarding the interpretation of this contested passage in the will, it is important to first analyze the ownership situation.

3.2.3 Ownership of the Paintings

At first glance, it is not entirely necessary for one to be fully clear about the ownership situation at the time of Adele Bloch-Bauer's death in order to be able to clarify whether the relevant passages in the will should be understood as a request or as an instruction intended to be binding. In the two advisory opinions submitted by the parties and in the assertions based thereon, the two questions (bindingness of Adele Bloch-Bauer's instruction, ownership rights to the paintings) are essentially analyzed independently of one another, though in the case of Welser/Rabl there are suggestions that they are intertwined. Nevertheless, the arbitration court felt that the interpretation of Adele Bloch-Bauer's instruction as a mere request does gain additional plausibility if the testatrix assumed that the paintings belonged to her spouse rather than her.

The aforementioned question—namely to whom did the paintings objectively belong and what subjective opinion did the testatrix (rightly or wrongly) have regarding this—is not unambiguously clear from the subject matter of the case. The parties, particularly the respondent, submitted various indicators suggesting one or other view. These include documents regarding exhibitions of the paintings during Adele Bloch-Bauer's lifetime (Attachments ./10, ./12); art history publications (Attachment ./88); later statements by contemporary witnesses (e.g. Attachment ./M = ./20 by Dr. Grimschitz); extracts from documents from the Third Reich (Attachment ./26; ./G = ./27); and statements by Dr. Rinesch (Attachment ./GT = ./60). All this information, insofar as it originates from third parties and was only stated in passing as part of notifications regarding an exhibition or Klimt's work, is only of limited significance for the findings of the arbitration court. The

designations used in the gallery's inventory list (Attachment .IEZ) are "Dedication, Adele Bloch-Bauer" (*Adele I*) (once), "Dedication, Adele and Ferdinand Bloch-Bauer" (*Apfelbaum*) (once), and "Legacy Bloch-Bauer" (*Adele II* and *Buchenwald/Birkenwald*) (twice). There are only two decisive statements by parties directly involved concerning the ownership situation: In Adele Bloch-Bauer's letter (Attachment .10), where she speaks of "one of my landscapes painted by Klimt) and "which I purchased from Klimt's estate" (during oral proceedings, it was not possible to ascertain the meaning of the statement (in the aforementioned letter) where she says that the painting in question was unfinished); and in the statement (Attachment .B) made by Adele Bloch-Bauer's executor, her brother-in-law Dr. Gustav Bloch-Bauer) who indicated during the probate proceedings that the paintings were owned by the husband Ferdinand Bloch-Bauer, which was then used as the basis for further proceedings. In the will itself, Adele Bloch-Bauer speaks of "my" portrait and "the" four landscapes, but also of the library "belonging to me"; since it could be construed that the word "my" before the word "portraits" refers to the fact that she was the subject painted in the portraits, it is not possible to determine what her thoughts were on the matter solely from the wording of the disposition.

After discussing this question in oral proceedings, the arbitration court was unable to find any plausible reason why the lawyer, who was very probably well informed regarding the actual legal situation and the views of Ferdinand Bloch-Bauer, might have wanted to make an untrue statement (deliberately and while at the same time promising fulfillment). The respondent did not contradict the arbitration court's statement that in view of the heir's financial position and the relatively low value of the painting at that time, it was possible to essentially rule out any attempt at tax evasion, which in certain other cases might have been a compelling motive for making an untrue statement. The motive which was brought up during proceedings, that by making this statement the husband might perhaps have wanted to protect his deceased wife against any suspicion surrounding her relationship with Klimt, seems highly constructed: It seemed very far-fetched to the arbitration court to try to use this question of ownership, i.e. the question of ownership of the paintings, which were acquired during the marriage and of which one—*Adele Bloch Bauer I*, which causes the most speculation—was originally to have been painted by order of her husband and was intended as a gift for his parents-in-law (see references in Welser/Rabl, *Der Fall Klimt*, page 5, footnotes 2 and 3; for doubts regarding this, see Krejci, *Der Klimt-Streit* page 29 f) to derive grounds for undesirable speculation (which would then supposedly

have to be quelled by making a statement in probate proceedings, which would in any case not be disclosed to the general public). The arbitration court was unable to find any clear motivation for Dr. Gustav Bloch-Bauer to make an untrue statement in the name of his brother Ferdinand Bloch-Bauer or at any rate based on his instructions, especially as the husband at the same time declared his intent to faithfully fulfill his wife's wishes (see Section 3.2.5.1 for further discussion of this statement). Furthermore, it seems very implausible that he and the heir should have made a mistake in the matter.

The arbitration court was not persuaded to the contrary by the respondent's description of Adele Bloch-Bauer's strong financial position. Moreover, the other documents submitted do not refute the argument that Dr. Gustav Bloch-Bauer's statement is of decisive significance. The formulation "my two portraits" is ambiguous, as the testatrix was also the subject painted in the portrait; and the arbitration court did not feel that statements made by third parties in exhibition catalogs etc. presented sufficiently strong evidence.

Furthermore, the arbitration court did not consider the statement made by Adele Bloch-Bauer in her letter a sufficient indicator of a decisive statement regarding ownership of the paintings (and furthermore the legal correctness thereof would require further assessment).

Thus in the arbitration court's view, there was more reason to believe the paintings belonged to Ferdinand Bloch-Bauer than to Adele Bloch-Bauer. Admittedly, this does not constitute certain proof that they belonged to Ferdinand Bloch-Bauer. By contrast with for example the situation in Anglo-American civil proceedings, under Austrian law greater probability is not enough to constitute proof; instead, jurisprudence requires at least strong probability to convince the court (see Supreme Court 7 Ob 260/04t, *JBl (Juristische Blätter)* [Lawyers' Journal] 2005, page 64; Rechberger in Fasching/Konecny III Vor § 266 Section 11. Because of what the arbitration court considered lingering doubts surrounding the ownership of the paintings, strong probability of this kind that they were the property of Ferdinand Bloch-Bauer could not be deemed present.

Under these circumstances, the *praesumptio Muciana* which applied at that time in property law (§ 1237 of the General Civil Code)—which meant that in doubtful cases "property acquired was deemed to belong to the husband"—is applicable. In instances of a legal assumption, the beneficiary's opponent can only weaken the claim by proving the opposite (see only Rechberger in Fasching/Konecny III § 270, Section 4). It is true that this assumption was rescinded via the Marital Law Amendment Act 1978; however, it was

applicable when the will was drawn up and the statement made in the probate proceedings, and therefore the parties involved were very probably aware of it. From today's perspective, it is not so offensive as to preclude invoking it. In the present instance, in the legal situation prevailing at that time it would have been necessary to demonstrate with (at least) strong probability that the paintings were owned by Adele Bloch-Bauer. As discussed above, this can be unambiguously denied, because in the arbitration court's opinion there is more to suggest the paintings were owned by Ferdinand Bloch-Bauer. Thus the arbitration court's analysis thereof is ultimately in line with the doubt rule per § 1237 aF of the General Civil Code.

3.2.4 Summary Regarding the Testamentary Instructions

The assumption that the paintings belonged to the testatrix's spouse for legal reasons (and also as she saw it), and the interpretation of the testamentary disposition as a non-binding request, fit together plausibly and convincingly. Moreover, as discussed above, even in the absence of ultimate clarification of this doubt regarding ownership of the paintings, the arbitration court felt it was more convincing to interpret the instruction in Adele Bloch-Bauer's will as cited above as a mere request.

It was therefore unnecessary to analyze the question raised by the claimant as to whether the paintings could have accrued to the spouse as a future legacy, as part of the "goods and chattels belonging to the marital household". However, it should be noted that in the legal situation prevailing at that time, it would have been possible to withdraw a future legacy via a will in the absence of a right to a compulsory portion on the part of the surviving spouse (see Weiss in Klang II/1, page 607; remarks regarding III. Partial Amendment [Attachment ./AJ, page 104].

As the arbitration court assumed that the disputed instruction given by Adele Bloch-Bauer was only a non-binding request, it was not necessary to analyze the question disputed by the parties (and by Welser/Rabl and Krejci, who provided the advisory opinions) as to whether a (reversionary) legacy of an item which belonged to the heir could be valid.

Thus any subsequent acquisition of ownership by the Republic cannot be based on Adele Bloch-Bauer's will as title.

[...]

3.2. Text d'arribada

En el procediment d'arbitratge

[...]

Exposició de motius

1. Objecte de la controvèrsia

Els demandants van interposar unes demandes contra la República d'Àustria per l'entrega de cinc pintures de Gustav Klimt (*Adele Bloch-Bauer I*, *Adele Bloch-Bauer II*, *Apfelbaum I*, *Buchenwald/Birkenwald*, *Häuser in Unterach am Attersee* [títols originals en alemany]) que es troben actualment en possessió de la República i que es van preservar a la Galeria Austríaca de Belvedere. Les parts van finalitzar els procediments iniciats sobre aquesta matèria en els tribunals de jurisdicció general tant dels Estats Units com d'Àustria per mitjà d'un Conveni arbitral [Arbitration Agreement], signat per les parts el maig de 2005. Basant-se en aquest Conveni arbitral, el Tribunal Arbitral encarregat d'aquest assumpte va analitzar els següents aspectes:

“si, i de quina manera, en el període entre els anys 1923 i 1949, o en endavant, Àustria va adquirir la propietat de les pintures arbitrades, *Adele Bloch-Bauer I*, *Adele Bloch Bauer II*, *Apple Tree I*, *Beech Forrest (Birch Forrest)*, i *Haus in Unterach am Attersee*; [títols originals]

i

si, d'acord amb l'article 1 de la Llei federal austríaca relativa a la restitució d'obres d'art provinents de museus i col·leccions federals austríaques [Austria's Federal Act Regarding the Restitution of Artworks from Austrian Federal Museums and Collections], amb data 4 de desembre de 1998 (incloent-hi els subarticles), es reuneixen els requisits per a la restitució de qualsevol de les pintures arbitrades sense compensació econòmica per als hereus de Ferdinand Bloch-Bauer.”

És objecte d'un Acord d'acceptació del Conveni arbitral esmentat una sisena pintura de Gustav Klimt, el retrat d'*Amalie Zuckerkandl* [títol original de l'obra]; per tant, no va ser objecte d'aquests procediments, sinó més aviat d'altres procediments anteriors del mateix Tribunal Arbitral.

Les parts del Conveni arbitral van acordar que aquest Tribunal Arbitral hauria de pronunciar-se d'acord amb les disposicions del dret substantiu i processal austríac. Per consegüent, el Tribunal Arbitral va fixar-se en les exigències legals imposades pel Conveni arbitral i la Llei austríaca. En termes legals, la seva decisió es va fonamentar únicament en els fets presentats per les parts basant-se en les proves que van entregar. El Tribunal Arbitral no estava ni autoritzat ni qualificat per dur a terme les investigacions i la cerca històrica pel seu propi compte. Les parts no van requerir de la col·laboració d'historiadors o d'altres facultatius, ni tampoc el Tribunal Arbitral ho va considerar necessari. D'acord amb el mandat confiat per virtut del Conveni arbitral, la decisió del Tribunal Arbitral s'havia de basar exclusivament en criteris legals.

2. Al·legats de les parts

[...]

Els **demandants** van efectuar el següent al·legat en la seva **contestació (ON 2**, en data de 19 de juny de 2005) sol·licitada pel Tribunal Arbitral:

Ferdinand Bloch-Bauer, qui morí el 13 de novembre de 1945 a Zuric, els successors legals indiscutibles (els hereus) del qual són els demandants, va encarregar a Gustav Klimt que pintés els quadres arbitrats. Va pagar per les pintures que, des de llavors, van passar a ser de la seva propietat i possessió. El 1923, Adele, dona de Ferdinand Bloch-Bauer, qui morí el 24 de gener de 1925, va disposar en el seu testament, en el qual nomenava al seu marit únic hereu, a més d'altres instruccions, en particular llegats, de les pintures arbitrades, dues de les quals són els retrats d'ella, a més d'una altra pintura, segons les següents:

“Demano al meu marit que després de la seva mort cedeixi els meus dos retrats i els quatre paisatges de Gustav Klimt a la Galeria Estatal Austríaca [Austrian State Gallery] de Viena i que cedeixi el Vienna i el Vienna and Jungfer [títols d'obres], Biblioteca Brezan, els quals em pertanyen, a la gent i als treballadors de la Biblioteca de Viena”.

(Queda aclarit el destí d'un dels quatre paisatges esmentats [Schloss Kammer am Attersee III] [títol del quadre en alemany]. Aquesta pintura no és objecte d'aquests procediments d'arbitratge. Tanmateix, la donació per part de Ferdinand Bloch-Bauer mentre era viu d'aquesta pintura a la

Galeria, anomenada avui dia Galeria Austríaca Belvedere, i el seu posterior destí, queda citada en les declaracions de les parts i en l'anàlisi de les proves del Tribunal Arbitral.)

El marmessor nomenat per la testadora, el seu cunyat el Dr. Gustav Bloch-Bauer, advocat i germà de Ferdinand Bloch-Bauer, va fer la següent declaració en els processos testamentaris d'Adele Bloch-Bauer:

“En l'article III, apartats 2 i 3, la testadora fa diverses peticions al seu marit; el qual es compromet a satisfer fidelment les esmentades peticions, tot i que no tenen la naturalesa vinculant d'una disposició testamentària. És important recalcar que les pintures de Klimt no són propietat de la testadora, sinó més aviat del vidu de la testadora.”

A causa de la seva ascendència jueva i de les seves conviccions polítiques, el març de 1938, Ferdinand Bloch-Bauer es va veure forçat a abandonar Àustria i a refugiar-se a Praga. Com era normal en aquella època, en el cas de les persones que havien fugit del país, les autoritats fiscals de Viena-Wieden van iniciar el 27 d'abril de 1938 uns procediments d'evasió fiscal com a excusa per confiscar les propietats que Ferdinand Bloch-Bauer havia deixat enrere a Àustria (en l'època del Reich alemany). En el transcurs d'aquests procediments, va ser nomenat temporalment com a administrador del patrimoni l'advocat Dr. Friedrich Führer i, entre d'altres coses, se li va ordenar de liquidar i de fer un ús apropiat de la “Col·lecció Bloch-Bauer”. El Dr. Führer va complir ràpidament aquesta tasca en favor dels interessos del règim nazi, incloent-hi els altres actius importants pertanyents a Ferdinand Bloch-Bauer, per exemple la seva extensa col·lecció de porcellana i un gran nombre d'altres pintures. El 1939, Ferdinand Bloch-Bauer va ser forçat a abandonar Praga i a instal·lar-se a Zuric, i en el procés va perdre per complet l'accés a qualsevol dels seus actius. A partir de llavors, el Dr. Führer va donar els quadres *Adele Bloch-Bauer I* i *Apfelbaum I* a la Galeria, que a la vegada va entregar-li *Schloss Kammer am Attersee III*, el qual Ferdinand Bloch-Bauer havia cedit a la Galeria l'any 1936 en compliment de la promesa feta com a part dels processos testamentaris. Posteriorment, el Dr. Führer va vendre l'última pintura per 6.000 reichsmarks [antiga moneda alemanya] a Gustav Ucicky, fill de Gustav Klimt. El 1942, el Dr. Führer va vendre i entregar *Buchenwald*

(*Birkenwald*) per 5.000 *reichsmarks* a la Col·lecció Ciutat de Viena. El 1943, el Dr. Führer va vendre *Adele Bloch-Bauer II* a la Galeria Austríaca (coneguda en aquell temps per la Galeria Moderna), i es va quedar per a ell *Häuser in Unterach am Atterssee*.

Ferdinand Bloch-Bauer, qui morí el 13 de novembre de 1945 a Zuric, va deixar un testament que determinava la successió legal dels demandants pel que fa al seu patrimoni.

Després del final de la guerra, Ferdinand Bloch-Bauer va encarregar al Dr. Rinesch, un advocat vienès, la recuperació de les seves obres d'art, així com també la restitució en general de tots els seus actius confiscats. Després de la mort de Ferdinand Bloch-Bauer, el Dr. Rinesch també va actuar com a representant dels hereus de Ferdinand Bloch-Bauer. Va intentar localitzar els actius dispersos, en particular les pintures de la col·lecció de Ferdinand Bloch-Bauer, i va procurar arranjar el seu retorn i exportació. En aquell temps, era habitual la pràctica administrativa de garantir un permís d'exportació per a les obres d'art redescobertes o restituïdes de les víctimes expulsades o exiliades del règim nazi, ara bé, només si, a la vegada, aquestes persones declaraven que "donarien" a la República parts valuoses dels seus actius restituïts. Això mateix és el que va succeir en el cas dels nombrosos objectes de la Col·lecció Bloch-Bauer, incloent-hi les cinc pintures arbitrades de Gustav Klimt. Va haver-hi un intent de fer passar aquest procediment com si hagués estat en agraïment per la recuperació del llegat d'Adele Bloch-Bauer (de fet, sense validesa legal).

El ministre al càrrec va refusar de manera informal una petició dels demandants per a la restitució de les cinc pintures de Klimt, d'acord amb la Llei de la restitució d'obres d'art de 1998 [[the 1998 Art Restitution Act](#)].

En termes legals, els fets presentats porten a la conclusió que el testament d'Adele Bloch-Bauer, pel que fa a les cinc o sis pintures respectivament, fou merament una petició no vinculant. Més encara, tot i que fos interpretat com a un llegat que pretengués ser vinculant, la validesa d'aquesta petició era incompatible amb el principi de la llibertat testamentària, ja que era, en els millors dels casos, un llegat de reversió d'un actiu que no pertanyia a la

testadora, sinó al seu hereu (Ferdinand Bloch-Bauer). A més, la declaració que va fer en els procediments testamentaris d'Adele Bloch-Bauer, concretament que compliria fidelment la petició, no va ser ni un reconeixement constitutiu ni una promesa vàlida de donació. No hi ha res relacionat amb la posició legal de les altres cinc pintures que pugui derivar de la donació d'una de les pintures a la Galeria l'any 1936.

En conseqüència, Ferdinand Bloch-Bauer era, l'any 1938, el propietari absolut de les pintures, de les quals la República va adquirir la propietat sense cap compensació econòmica, només com a part de l'aplicació d'exportació. Per tant, es compleix el primer element de la Llei de restitució d'obres d'art de 1998. *In eventu* [expressió llatina], també s'acompleix el segon element de la Llei de restitució d'obres d'art de 1998.

Per tant, els demandants van presentar les següents:

Al·leguem que la República d'Àustria només va adquirir la propietat d'*Adele Bloch-Bauer I*, *Adele Bloch-Bauer II*, *Apfelbaum I*, *Birkenwald (Buchenwald)* i *Häuser in Unterach am Attersee* en virtut de l'acord amb data 10 d'abril de 1948 entre el Dr. Rinesch, com a representant dels hereus de Ferdinand Bloch-Bauer, i el Dr. Garzarolli, director de la Galeria Austríaca, i que es compleixen les condicions per a la restitució sense compensació econòmica de totes o de les pintures individuals arbitrades dels hereus de Ferdinand Bloch-Bauer, d'acord amb el § 1 de la Llei federal austríaca relativa a la restitució d'obres d'art provinents de museus i col·leccions federals austríaques datada del 4 de desembre de 1998.

En la seva **resposta** (ON 5, en data 16 d'agost de 2005), els **demandats** van sol·licitar que es denegés la contestació i van presentar les següents:

Al·leguem que la República d'Àustria va adquirir legítimament la propietat de les pintures *Adele Bloch-Bauer I*, *Adele Bloch-Bauer II*, *Apfelbaum I*, *Buchenwald (Birkenwald)* i *Häuser in Unterach am Attersee* durant el període indicat en l'article 6 (assumptes exposats) del Conveni arbitral amb data de maig de 2005, i que no es compleixen les condicions per a una restitució sense compensació econòmica per als demandants d'acord amb el § 1 de la Llei federal

relativa a la restitució d'obres d'art provinents de museus i col·leccions federals austríaques del 4 de desembre de 1998.

Adele Bloch-Bauer va ser propietària de nombrosos actius i, a més de moltes altres pintures, ella mateixa va comprar també les pintures arbitrades de Gustav Klimt. La propietat de les pintures d'Adele Bloch-Bauer es pot deduir a partir de molts documents que els demandants no han considerat en el seu al·legat. Contràriament a les seves al·legacions, la pintura, que inicialment va anar a la Galeria, no va ser donada per Ferdinand Bloch-Bauer, sinó entregada "com a gentilesa d'Adele i Ferdinand Bloch-Bauer". Els esdeveniments associats amb la liquidació de les propietats de Ferdinand Bloch-Bauer per part del Dr. Führer després de l'any 1938, els quals bàsicament no es posen en dubte, van succeir prenent com a base la consciència del llegat d'Adele Bloch-Bauer. Les disposicions efectuades respecte a les pintures de Ferdinand Bloch-Bauer després de la guerra, es van basar totes en el supòsit que les pintures van ser l'objecte d'un llegat vàlid (de reversió) d'Adele Bloch-Bauer a la Galeria; supòsit en el qual tant el Dr. Rinesch com totes les altres persones involucrades van basar justificadament les seves accions. No hi ha res que recolzi l'argument dels demandants sobre que el Dr. Rinesch va ser coaccionat en relació amb la cessió del permís d'exportació per als altres articles de la col·lecció. Per consegüent, i en especial, no es va entregar mai cap permís d'exportació per a les cinc pintures. Per això, no es pot aplicar de cap de les maneres la Llei de restitució d'obres d'art de 1998.

En el seu argument legal, els demandats van reiterar que Adele Bloch-Bauer era la propietària de les pintures i que, per tant, era capaç de disposar-ne amb efecte legal a través del seu testament. Els demandats van argumentar que la *praesumptio Muciana* [expressió en llatí] (assumpció per la qual el marit és el propietari dels actius de la parella casada, dels quals el títol no pot ser assignat de manera inequívoca a qualsevol dels cònjuges) del § 1237 del Codi civil general [General Civil Code] aplicable en el moment, que manté el punt de vista que el marit n'és el propietari, en aquest cas, no té cap efecte. També van argumentar que, segons el § 662 del Codi civil general, fins i tot és vàlid un llegat en relació a un actiu pertanyent a algú altre, si l'actiu pertany a l'hereu; cosa que va confirmar en repetides ocasions el Tribunal Suprem amb l'aprovació dels experts legals. Van argumentar que al fer la seva declaració en els procediments testamentaris d'Adele Bloch-Bauer, Ferdinand Bloch-

Bauer va renunciar al seu dret d'impugnar la disposició que ho contempla; *in eventu*, aquesta declaració també s'hauria d'interpretar com a una promesa de donació. Per això, van argumentar que l'entrega de les pintures a la Galeria per part del Dr. Rinesch es va realitzar en compliment de la demanda legalment vàlida de les cinc pintures per part de la República. Van concloure que no es van complir cap de les diverses disposicions de la Llei de restitució d'obres d'art de 1998.

En el seu **escrit ON 7**, en data 19 d'agost de 2005, els **demandants** van afirmar, a més, que els nous documents presentats no debilitaven el seu argument pel que fa a la propietat de les pintures. Van al·legar que totes les transaccions legals relatives a les pintures entre els anys 1938 i 1945 entren dins de l'àmbit d'aplicació de la Llei d'anul·lament, Llei federal Gazette 19461106 [[Annulment Act, Federal Law Gazette 19461106](#)], i que, per tant, les seves al·legacions no eren refutables, pel que fa a la Llei de restitució d'obres d'art de 1998.

En el seu **escrit ON 9**, en data 31 d'agost de 2005, els **demandats** van contestar i altra vegada van presentar les seves al·legacions quant als documents pertanyents a la propietat de les pintures. Van argumentar que el Dr. Rinesch no havia estat forçat a entregar dites pintures i que, tot i que el testament d'Adele Bloch-Bauer podia haver estat "pres sota custòdia provisional sense ordre judicial" durant el període nazi, com es va suggerir ocasionalment durant els procediments, no es podia dubtar de la seva validesa fins al ressorgir de la República com a democràcia. En tots els altres aspectes, es van tornar a discutir les al·legacions legals dels demandants. En concret, es va tornar a denegar l'aplicabilitat de la Llei de restitució d'obres d'art de 1998.

En el seu **escrit ON 10**, en data de 30 d'agost de 2005, els **demandants** van introduir un nou argument legal: Si, tal com al·legava el demandat, Adele Bloch-Bauer havia estat la propietària de les pintures (tot i que els demandants ho continuaven posant en dubte), llavors els actius haurien d'haver pertanyut a la llar conjugal de la família Bloch-Bauer i, per tant, s'haurien d'haver contemplat dins de l'àmbit del futur llegat del § 758 del Codi civil general anterior a la modificació (segons procedeixi fins al 1914). Pel que, necessàriament, només per aquest motiu, s'haurien d'haver tornat al marit després de la mort de la seva dona. També van al·legar que el Tribunal Suprem, en la seva decisió 10 Ob 14104p, va confirmar recentment els seus arguments referents a la llibertat testamentària d'acord amb la disposició dels actius no pertanyents al testador.

Durant la vista oral del 5 de setembre de 2005 (ON 11), les parts, en resposta a les preguntes explícites del Tribunal Arbitral, van descartar clarament la possibilitat en aquests moments d'un acord amistós sobre la qüestió, després que el demandat va assenyalar que era inacceptable l'oferta (renovada) presentada pels demandants, en la qual el demandat compraria ambdós retrats i entregaria les altres tres pintures.

Alhora que continuaven mantenint la seva posició inicial pel que fa als fets exposats en els seus escrits, **els demandants** també van presentar certs aspectes legals amb un nou punt de vista.

Van mantenir explícitament l'al·legació que, d'assumir que el Tribunal Arbitral interpretés la declaració de Ferdinand Bloch-Bauer com a part dels procediments testamentaris d'Adele Bloch-Bauer (ON 11, pàgina 47) com a una donació, continuarien impugnant la cessió de les pintures (com van esbossar en els seus anteriors escrits).

El Dr. Schoenberg va presentar **en nom dels demandants** (ON 11, pàgina 85 ff) que la República, l'any 1938, no tenia el dret legat de les pintures i que, el 1945, *Adele Bloch-Bauer I*, *Adele Bloch-Bauer II* i *Apfelbaum* eren de "propietat alemanya", ja que havien estat portades pel Dr. Führer a la Galeria Moderna durant els anys de guerra. Va argumentar que, arribats a aquest punt, Àustria no tenia cap dret sobre aquestes pintures: En aquell moment, Ferdinand Bloch-Bauer encara era viu; el 1945, *Birkenwald* era propietat de la ciutat de Viena; i *Häuser in Unterach am Attersee* era propietat del Dr. Führer. El Dr. Schoenberg va apuntar que d'acord amb la Llei de *StGBI (Staatsgesetzblatt)* [mot alemany] [Bolletí Oficial de l'Estat] [[State Legal Gazette](#)] de 1945, la 194 relativa a la "propietat alemanya", només es va considerar inicialment a la República d'Àustria com a administradora (ON 11, pàgina 90) i que la mort de Ferdinand Bloch-Bauer no va tenir cap incidència en aquest estatus de propietat. Va assenyalar que el nebot de Ferdinand, Karl Bloch-Bauer, va obtenir llavors la propietat de *Häuser in Unterach am Attersee* (la qual el Dr. Führer havia rebut "mitjançant un intercanvi" de la Galeria Moderna, la qual, a la vegada, li havia donat Ferdinand Bloch-Bauer abans de la guerra) mitjançant la restitució per part del Dr. Führer a favor dels hereus. El Dr. Schoenberg va assenyalar que va ser només l'any 1948 quan el Dr. Rinesch va entregar aquestes pintures a la República en nom dels hereus, i que va ser només amb l'ajut del Dr. Rinesch que la República va obtenir la propietat de *Birkenwald (Buchenwald)* de la ciutat de Viena. El Dr. Rinesch no va ser capaç de transferir *Adele Bloch-Bauer I*, *Adele Bloch-Bauer II* i *Apfelbaum* a la Galeria, ja que

encara eren de propietat alemanya. De fet, va al·legar que només van esdevenir propietat de la República d'acord amb la 1^a Llei estatal d'aplicació de tractats [1st State Treaty Implementation Act] (ON 11, pàgina 96). Atès aquests fets precedents, el Dr. Schoenberg va argumentar que no hi havia cap dubte que l'entrega d'aquestes pintures als hereus de Ferdinand Bloch-Bauer es va efectuar dins de l'autoritat de la República (es tracta en detall de manera individual amb cada una de les pintures i els elements de la Llei de restitució d'obres d'art de 1998). Conforme a aquestes condicions, va al·legar que ni tan sols seria necessari que el Tribunal Arbitral es pronunciés sobre el caràcter vinculant o no del testament d'Adele Bloch-Bauer, o si les pintures van pertànyer a Adele o a Ferdinand (loc. cit., pàgina 119 f). Depenia únicament del moment en el qual la República va adquirir la possessió de les pintures, i de si la República estava autoritzada per alliberar-les segons la Llei de restitució d'obres d'art del 1998. Va mantenir que les pintures també eren "propietat alemanya", com es va definir en la 1^a Llei estatal d'aplicació de tractats, quan van ser sostretes il·lícitament als seus anteriors propietaris (ON 11, pàgina 122); i que els procediments durant el Tercer Reich també entraven dins del marc de la Llei d'anul·lament, fins i tot, quan no és "d'aplicació directa".

El Dr. Toman, altra vegada, va presentar **en nom dels demandats** que les pintures van arribar a ser possessió de la República en base al testament i que, aquestes pintures en particular, mai van ser l'objecte d'un procediment de restitució. Tampoc hi havia cap prova d'un "do ut des" [doneu i se us donarà] en relació amb el permís d'exportació dels altres articles de propietat provinents del patrimoni de Ferdinand Bloch-Bauer. Va al·legar que no s'havien complert els aspectes de la Llei de restitució d'obres d'art de 1998 (per a més detalls, vegeu ON 11, pàgina 128 ff).

En nom dels demandants (ON 11 S. 141), el Dr. Gulner va tornar a assenyalar la importància d'assumpció del § 1237 del Codi civil general i va destacar que s'havien considerat totes les pintures per al futur llegat d'Adele Bloch-Bauer i, per tant, després de la seva mort, s'haurien d'haver transferit, en tots els casos, al seu marit Ferdinand Bloch-Bauer (com ja es va declarar en l'ON 10).

En una segona contestació **ON 14**, els **demandats** van realitzar el següent al·legat:

Els demandats van argumentar que en relació amb l'al·legat del demandant que les pintures pertanyien al futur llegat d'Adele Bloch-Bauer, era impossible de determinar amb completa certesa on eren les pintures en el moment de la seva mort (el 1925);

malgrat que van estar exposades de manera demostrable dins i fora del país i, el 1936, és a dir, en el moment de la transferència de *Häuser in Unterach am Attersee* a la Galeria Estatal, van estar penjades en la Sala del Memorial de la residència de Ferdinand Bloch-Bauer a l'Elisabethstrasse [nom del carrer en alemany] a Viena.

Per consegüent, els demandats van al·legar que les pintures no eren objecte del futur llegat segons el § 758 de la versió prèvia del Codi civil general, ja que no eren per a "ús domèstic". Van argumentar que el veredict del Tribunal Suprem amb data 27 d'agost de 2005, 10 Ob 14104 p, presentat pels demandants a favor de la seva posició legal, no era rellevant per aquest cas, ja que era de diferent naturalesa.

Els demandats també van apuntar que l'argument dels demandants (el qual diferia de la seva posició anterior) que les pintures eren totes de "propietat alemanya" pel Tractat estatal [State Treaty] i la Llei estatal d'aplicació del tractat era erroni. Els demandats van assenyalar que per les excepcions a aquelles estipulacions legals, l'antic propietari de la Galeria Austríaca no era de "propietat alemanya" com es va definir i que, en qualsevol cas, en reconeixement del testament d'Adele Bloch-Bauer, totes les pintures van ser transferides a la Galeria per part del Dr. Rinesch amb el consentiment dels hereus de Ferdinand Bloch-Bauer. Els demandats també van al·legar que l'autoritat de la República de desprendre's de les pintures, com suposaven els demandants, era, contràriament a la posició dels demandants, lligada a condicions legals prèvies especials no satisfetes en aquest cas. Van al·legar que el cas de Kantor, citat pels demandants com a precedent, no era comparable i que confirmaven la seva posició legal inalterable.

Després de la presentació d'altres publicacions referents a la restitució, els **demandants** van tornar a presentar un sumari de la seva posició legal, en l'**ON 18** de data 12 d'octubre de 2005. A diferència amb la seva aproximació en les vistes orals, els demandants van analitzar la qüestió de l'adquisició de la propietat d'*Adele Bloch-Bauer I*, *Adele Bloch-Bauer II* i *Apfelbaum* per part de la Galeria tant l'any 1945 com el 1955 (ON 18, pàgina 4). Van destacar que les estipulacions dels §§ 614 i 711 del Codi civil general sostenen la naturalesa no vinculant dels desitjos d'Adele Bloch-Bauer cap al seu marit en el seu testament i que, arribats a aquest punt, el demandat hauria de suportar la càrrega de la prova per demostrar la naturalesa vinculant de la instrucció que van afirmar. De la mateixa manera, van al·legar que el demandat ha de suportar la càrrega de la prova per refutar l'assumpció de propietat del § 1237 del Codi civil general, el qual manté la propietat de Ferdinand Bloch-Bauer. També van argumentar

que, en relació als elements de la legislació de restitució, el demandat ha de suportar la càrrega de la prova per demostrar que les instruccions haurien d'haver estat dutes a terme malgrat el règim nazi.

[...]

3.2 Adquisició de la propietat per part de la República

D'acord amb el Conveni arbitral, article 6, el Tribunal Arbitral primer va haver d'aclarir si, i si és així com, Àustria va adquirir la propietat de les pintures en qüestió entre els anys 1923 i 1949.

3.2.1 Informació general

Segons les lleis generals de la Legislació civil austríaca, és a dir, d'acord amb els §§ 423 ff del Codi civil general [ABGB], la República només podria haver adquirit la propietat en aquest assumpte si les pintures haguessin estat entregades i hi hagués un títol vàlid. El Tribunal Arbitral no va considerar la possibilitat de l'adquisició original per prescripció, perquè això s'hauria d'haver determinat de manera subsidiària i no va ser afirmat per les parts. Més endavant, cal discutir la possibilitat que les pintures haguessin estat adquirides primer pel Tercer Reich i després (en especial, com van afirmar els demandants, basant-se en el Tractat internacional i les seves lleis d'implementació) per la República d'Àustria, en base, en última instància, a les activitats del Dr. Führer. Per avaluar la qüestió de l'adquisició, el Tribunal Arbitral va fonamentar el seu mètode de procediment en el fet que, d'acord amb la Llei civil austríaca, l'adquisició efectiva de les pintures per part de la República exclouria l'aplicabilitat de qualsevol norma especial relativa a la propietat alemanya; tot i que, de fet, no seria plausible d'avaluar les provisions rellevants sense aclarir la situació de la Llei civil general referent a les pintures.

Tal com va al·legar el demandat, es va considerar el testament d'Adele Bloch-Bauer com un possible títol d'adquisició per al traspàs de la propietat a la República. Per tant, quant a la qüestió (discutida per les parts) de si les pintures eren propietat d'Adele Bloch-Bauer en el moment de la seva mort o propietat del seu marit Ferdinand Bloch-Bauer, el primer punt que es va aclarir va ser si les instruccions que hi havia en el testament relacionades amb les pintures de Klimt haurien de ser considerades merament com a una petició (legalment no vinculant) o com a un llegat (de reversió) que pretenia ser vinculant. Només seria considerat com a títol d'adquisició de la

propietat per part de la República si comportés una instrucció final (i legalment vinculant) la qual hagués pretès ser vinculant. Si, com al·leguen els demandants, s'hagués interpretat merament com a una petició de la testadora dirigida al seu marit supervivent, llavors l'adquisició de la propietat per part de la República s'hauria d'haver basat en algun altre títol, en particular en les declaracions dels procediments testamentaris, o en les posteriors accions del Dr. Führer, o en les declaracions del Dr. Rinesch.

L'efecte de la declaració en discussió del testament, gira entorn a la intenció de la testadora. En aquest cas, només s'ha de deduir, únicament, a partir de la formulació del testament i d'altres circumstàncies conegudes en el moment que es va redactar, ja que no hi ha més testimonis vius ni d'altres proves disponibles. Tot això s'estableix de manera clara en les decisions judicials i en la doctrina jurídica, i no va ser discutit per les parts en relació amb les bases legals d'aquesta decisió (vegeu Welser/Rabl, *Der Fall Klimt* [títol del llibre en alemany], pàgina 29 f; Krejci, *Der Klimt-Streit* [títol del llibre en alemany], pàgina 60 f).

3.2.2 Instruccions testamentàries d'Adele Bloch-Bauer

Tanmateix, les parts van posar en dubte com s'hauria d'analitzar la declaració en termes concrets. La formulació "demano al meu marit que després de la seva mort cedeixi els meus dos retrats i els quatre paisatges..." inicialment suggereix que tot el que implica és una mera petició. Welser/Rabl (*Der Fall Klimt*, pàgina 30 ff) al·leguen que el fet que la testadora faci servir sorprenentment un llenguatge legal tan precís per a una persona del carrer suggereix que, aquesta petició, conjuntament amb les altres instruccions del testament, s'hauria de considerar com a no vinculant. Al·leguen que ella havia d'haver tingut en compte la seva obligació de garantir un llegat determinat i l'opció de no garantir-lo. Únicament per aquesta raó, al·leguen que queda clar que ella coneixia la diferència entre una instrucció vinculant i una simple petició. També assenyalen la notable diferència entre una petició al seu marit pel que fa a les pintures i a la biblioteca, i l'"obligació" del seu marit quant als llegats financers i als possibles hereus substituïts en l'article IV del testament (relatiu a tots els llegats). També argumenten que, en termes legals, les normes en relació amb el dubte del § 614 del Codi civil general s'haurien d'aplicar mitjançant una analogia, d'acord amb la qual una instrucció de substitució que sigui dubtosa hauria d'estar subjecte a una interpretació limitada amb la màxima llibertat per a la part propietària.

En resposta, el demandat va estar d'acord amb Krejci (*Der Klimt-Streit*, pàgina 59 ff) en indicar que, donada la posició social de les parts involucrades i el to habitual emprat pel matrimoni, es podria haver entès perfectament com a vinculant una petició formulada d'aquesta manera. En la interpretació, per tant, Krejci (pàgina 62 ff loc. cit.) cita diverses sentències del Tribunal Suprem (relacionades amb diversos exemples de peticions no vinculants), les quals recolzen aquesta posició, tot i que reconeix que reflecteixen la freqüent tendència del Tribunal Suprem a (“de manera més àmplia que restrictiva”, pàgina 80 loc. cit.) interpretar “els desitjos o peticions” dels testaments com a instruccions vinculants.

Òbviament, totes aquestes sentències es relacionen amb casos específics en qüestió (i només reflecteixen, per tant, en última instància, una petita part impugnada), pel que no se'n pot extraure cap conclusió clara que resolgui aquest problema. L'argument de Krejci (juntament amb l'anàlisi de les circumstàncies que envolten la redacció del testament, les quals ell mateix reconeix que no són en darrer terme de decisiva importància, pàgina 82 loc. cit.) resta en el fet que en el mateix paràgraf, immediatament després de la petició relativa a les pintures, el testament exposa un llegat de llibres d'una biblioteca i la seva garantia. Al·lega que si aquesta hagués volgut ser vinculant, seria difícil de veure com la mateixa petició relativa a les pintures, en la primera part de les instruccions, podria haver estat pretesa per ser no vinculant.

El Tribunal Arbitrari no va trobar cap argument convincent. Adele Bloch-Bauer, qui ha nomenar el seu marit com a únic hereu, li demana, d'una manera específica, que es desprengui de les pintures i de la biblioteca; és a dir, que “després de la seva mort les deixi” als beneficiaris que ella ha especificat. Si ho fa, cosa que així espera, és clar, les deixa en mans del beneficiari, la gent i els treballadors de la biblioteca, per decidir si es queden amb els llibres o els venen i “accepten els beneficis com a llegat”. Atès que la disposició per al seu marit, la qual ella ha sol·licitat i espera que es compleixi, hauria d'haver estat un llegat en totes les circumstàncies, és poc convincent argumentar a favor de la naturalesa jurídica desitjada de la instrucció per separat, únicament basant-se en aquesta frase (paraula). L'evasió a partir de l'obligació de proporcionar una garantia pot ser vista simplement com a una mesura de precaució per alliberar al seu marit de qualsevol obligació actual.

Un altre punt de vista que recolza l'argument que va ser merament una petició, és el fet que com a part dels procediments testamentaris (vegeu afirmació de propietat en comptes d'un jurament, annex ./B=./17) i, per tant, molt probablement amb el

consentiment de Ferdinand Bloch-Bauer (en el nom del qual va prometre l'acompliment), el marmessor nomenat per Adele Bloch-Bauer, l'advocat Dr. Gustav Bloch-Bauer, va classificar-la com a tal, pel marcat contrast amb els altres llegats deixats. En vista del respecte mostrat pel matrimoni l'un cap a l'altre, com recalca repetidament el demandat i com es va reflectir en la posterior manipulació de les pintures del marit supervivent (i en les seves declaracions durant els procediments testamentaris), és just assumir que el matrimoni havia parlat sobre les seves intencions. Si, immediatament després de la mort de la dona, el marit supervivent va deixar clar que era una mera petició la qual, malgrat tot, ell tenia la intenció d'acomplir, això suggereix fermament que aquest punt de vista de les coses no es va atribuir merament a les paraules del testament (el qual possiblement va ser sorprenent per al marit), sinó més aviat un acord previ entre el matrimoni.

Per això, el Tribunal Arbitral va dictar que en una anàlisi global de les circumstàncies bastant inequívokes que es coneixen avui dia, era més convincent interpretar la instrucció com a un mer desig legalment no vinculant. Potser es va ignorar l'objecció potencial que una mera petició no requeriria d'una instrucció testamentària, ja que en la pràctica real (com va descriure en detall Krejci) els testadors sovint expressen les voluntats a través d'instruccions vinculants. Això podria veure's com un intent de donar al destinatari una certa llibertat mentre que, al mateix temps, s'estableix una obligació "moral" (assumint que les circumstàncies continuen igual). En tot cas, abans d'arribar a una decisió final pel que fa a la interpretació d'aquest controvertit passatge del testament, és important analitzar primer la situació de la propietat.

3.2.3 Propietat de les pintures

A primer cop d'ull, no és del tot necessari estar completament segur sobre la situació de la propietat en el moment de la mort d'Adele Bloch-Bauer, per tal de ser capaços d'aclarir si els passatges rellevants del testament s'haurien d'entendre com a una petició o una instrucció amb intenció de ser vinculant. En les dues opinions consultives presentades per les parts i en les afirmacions en les que es basen, fonamentalment s'analitzen de manera independent les dues qüestions (el caràcter vinculant de la instrucció d'Adele Bloch-Bauer i els drets de propietat de les pintures), tot i que en el cas de Welser/Rabl apareixen alguns suggeriments entrecreuats. Malgrat això, el Tribunal Arbitral va considerar que la interpretació de la instrucció d'Adele Bloch-Bauer com a una mera petició guanya plausibilitat addicional si la testadora va assumir que les pintures pertanyien al seu marit en comptes d'ella.

La qüestió abans esmentada, concretament a qui pertanyien objectivament les pintures i quina opinió subjectiva tenia la testadora (correcta o incorrecta) sobre aquest tema no és inequívocament clara respecte a l'objecte del cas. Les parts, concretament el demandat, van presentar diversos indicadors que suggerien un punt de vista o altre. Això inclou, documents referents a les exposicions de les pintures mentre Adele Bloch-Bauer encara era viva (annexes ./10, ./12); les publicacions d'història de l'art (annex ./88); les posteriors declaracions per part de testimonis contemporanis (p.ex. l'annex ./M = ./20 del Dr. Grimschitz); els extractes dels documents del Tercer Reich (annex ./26; ./G = ./27); i les declaracions del Dr. Rinesch (annex ./GT = ./60). Tota aquesta informació, en la mesura en què s'origina a partir de terceres parts i només es va anomenar de passada com a part de les notificacions referents a l'exposició o la feina de Klimt, només té una certa rellevància en les conclusions del Tribunal Arbitral. En la llista de l'inventari de la Galeria (annex ./EZ) se'ls designa com a "Gentilesa d'Adele Bloch-Bauer" (*Adele I*) (un cop), "Gentilesa d'Adele i Ferdinand Bloch-Bauer" (*Apfelbaum*) (un cop), i "Llegat Bloch-Bauer" (*Adele II* i *Buchenwald/Birkenwald*) (dos cops). Només hi ha dues declaracions decisives per part de les parts directament involucrades sobre la situació de la propietat: En la carta d'Adele Bloch-Bauer (annex ./10), parla d'"un dels meus paisatges pintat per Klimt" i "que vaig comprar del patrimoni de Klimt" (durant les vistes orals, va ser impossible de determinar el significat de la declaració (en la carta anomenada anteriorment) on diu que la pintura en qüestió estava inacabada); i en la declaració (annex ./B) realitzada pel marmessor d'Adele Bloch-Bauer, el seu cunyat el Dr. Gustav Bloch-Bauer, el qual va indicar durant els procediments testamentaris que les pintures eren propietat del marit Ferdinand Bloch-Bauer, cosa que es va utilitzar com a fonament per als posteriors procediments. En el mateix testament, Adele Bloch-Bauer parla del "meu" retrat i d'"els" quatre paisatges, però també de la biblioteca "que em pertany". Donat que es podria interpretar que la paraula "meu" abans de la paraula "retrat" es refereix al fet que ella era l'indivdua pintada en el retrat, no es pot determinar quines eren les seves intencions en l'assumpte només per la disposició de les paraules.

Després de tractar aquesta qüestió en les vistes orals, el Tribunal Arbitral va ser incapaç de trobar cap raó plausible de per què l'advocat, qui probablement estava ben informat sobre la situació legal real i els punts de vista de Ferdinand Bloch-Bauer, podria haver volgut fer una declaració falsa (de manera deliberada i prometent al mateix temps l'acompliment). El demandat no va contradir l'afirmació del Tribunal Arbitral que, en vista de la posició financera de l'hereu i el relatiu poc valor de les

pintures en aquella època, es podia descartar bàsicament qualsevol intent d'evasió, el qual, en altres casos, podria haver estat un motiu convincent per realitzar una falsa declaració. Sembla altament formada la motivació tractada durant els procediments, que el marit va fer aquesta declaració perquè potser havia volgut protegir la seva difunta dona contra qualsevol controvèrsia sobre la seva relació amb Klimt. Al Tribunal Arbitral li va semblar molt escabellat intentar fer servir aquesta qüestió de la propietat, p.ex. la qüestió de la propietat de les pintures les quals van ser adquirides durant el matrimoni i de les quals una —*Adele Bloch-Bauer I* que és la que provoca la major especulació— va ser originàriament pintada per encàrrec del seu marit i pretenia ser un regal per als seus sogres (vegeu les referències en *Welser/Rabl, Der Fall Klimt*, pàgina 5, notes de peu de pàgina 2 i 3; per qualsevol dubte relacionat amb això, vegeu *Krejci, Der Klimt-Streit*, pàgina 29 f) per trobar motius d'especulació inapropiada (que llavors haurien de ser suposadament dissipats mitjançant una declaració en els procediments testamentaris, la qual no es divulgaria en cap cas al públic en general). El Tribunal Arbitral va ser incapaç de trobar qualsevol motiu clar pel qual Gustav Bloch-Bauer fes una declaració falsa en nom del seu germà Ferdinand Bloch-Bauer o, en qualsevol cas, a partir de la seva instrucció, especialment ja que el marit a la vegada va declarar la seva intenció d'acomplir fidelment els desitjos de la seva dona (vegeu l'apartat 3.2.5.1, per a una major anàlisi d'aquesta declaració). A més, sembla molt poc plausible que ell i l'hereu haguessin comés un error en la matèria.

La descripció dels demandats de la forta posició financera d'Adele Bloch-Bauer no va convèncer al Tribunal Arbitral del contrari. Més encara, els altres documents presentats no refuten l'argument que la declaració del Dr. Gustav Bloch-Bauer és de decisiva importància. La formulació “els meus dos retrats” és ambigua, ja que la testadora també era la subjecta pintada en el retrat. El Tribunal Arbitral no va creure que les declaracions fetes per terceres parts en els catàlegs presentats de l'exposició, etc., fossin una prova de pes.

Més encara, el Tribunal Arbitral no va considerar la declaració feta per Adele Bloch-Bauer en la seva carta com a suficient indicador d'una declaració decisiva quant a la propietat de les pintures (i, a més, la seva correcció legal requeriria d'una valoració més exhaustiva).

Per això, des del punt de vista del Tribunal Arbitral, hi havia més raons per creure que les pintures pertanyien a Ferdinand Bloch-Bauer que a Adele Bloch-Bauer. És cert, però, que això no constitueix una prova segura que pertanyien a Ferdinand Bloch-

Bauer. A diferència amb, per exemple, la situació en els procediments civils angloamericans, segons la Llei austríaca, que hi hagi una major probabilitat no és suficient per constituir una prova. En canvi, la Jurisprudència requereix almenys d'una forta probabilitat per convèncer el Tribunal (vegeu Tribunal Suprem 7 Ob 260/04t, *JBL (Juristische Blätter)* [títol en alemany] [El diari de l'advocat] [Lawyer's Journal] 2005, pàgina 64; Rechberger [paraula alemanya] a Fasching/Konecny, vol. III, § 266, article 11. A causa del que el Tribunal Arbitral va considerar dubtes persistents al voltant de la propietat de les pintures, per ara, no es podria considerar una forta probabilitat d'aquest caire sobre que fossin propietat de Ferdinand Bloch-Bauer.

Segons aquestes circumstàncies, és aplicable la *praesumptio Muciana* vigent en aquell moment en el Dret de propietat (§ 1237 del Codi civil general), que deia que en casos dubtosos “es considerava que la propietat adquirida pertanyia al marit”. En casos d'un supòsit legal, l'oponent del beneficiari només pot debilitar l'afirmació aportant proves del contrari (vegeu Rechberger a Fasching/Konecny III § 270, article 4). És cert que aquest supòsit va ser rescindit mitjançant l'Esmena de la Llei marital de 1978 [Marital Law Amendment Act 1978]; de totes maneres, era aplicable quan es va redactar el testament i es va realitzar la declaració en els procediments testamentaris i, per tant, les parts implicades, probablement, n'estaven al cas. Des de la perspectiva actual, no és tan injuriós com per impedir el requeriment. En aquest cas, en la situació legal prevalent en aquell moment, hauria estat necessari demostrar amb (com a mínim) una forta probabilitat que les pintures pertanyien a Adele Bloch-Bauer. Com s'ha argumentat anteriorment, pot ser clarament denegat perquè segons l'opinió del Tribunal Arbitral hi ha més evidències per suggerir que les pintures pertanyien a Ferdinand Bloch-Bauer. Per aquest motiu, l'anàlisi sobre això del Tribunal Arbitral se situa últimament en línia amb la norma del dubte del § 1237 aF del Codi civil general.

3.2.4 Resum en relació a les instruccions testamentàries

Encaixa de manera plausible i convincent el supòsit que les pintures pertanyien al marit de la testadora per raons legals (i també com ella considerava), i la interpretació de la disposició testamentària com a petició no vinculant. Més encara, tal com s'ha argumentat anteriorment, tot i la falta d'un aclariment final d'aquest dubte pel que fa a la propietat de les pintures, el Tribunal Arbitral va considerar que era molt més convincent la interpretació de la instrucció del testament d'Adele Bloch-Bauer, com s'ha citat anteriorment, com a una mera petició.

Per tant, no va ser necessari d'analitzar la qüestió proposada pel demandant sobre si les pintures podrien haver estat per al marit com a un futur llegat, com a part dels "béns i propietats pertanyents a la llar conjugal". De totes maneres, s'ha de recalcar que, en la situació legal prevalent en aquell moment, hauria estat possible de renunciar a un futur llegat mitjançant un testament en absència del dret a una porció obligada en la part del marit supervivent (vegeu Weiss a Klang II/1, pàgina 607; observacions referents a la III Esmena parcial [[III. Partial Amendment](#)] [annex .AJ, pàgina 104].

Donat que el Tribunal Arbitral va assumir que la instrucció en discussió realitzada per Adele Bloch-Bauer era només una petició no vinculant, no va ser necessari analitzar la qüestió posada en dubte per les parts (i per Welser/Rabl i Krejci, els quals van proporcionar les opinions consultives) sobre si podria ser vàlid el llegat (de reversió) d'un article que pertanyia ja a l'hereu.

Per això, cap adquisició subseqüent de la propietat per part de la República pot basar-se en el testament d'Adele Bloch-Bauer com a títol.

4. Incidències i resolució de problemes en la traducció

4.1. El procés traductològic

Sempre que el traductor professional s'enfronta a un nou encàrrec realitza una sèrie de passos o procediments, de manera conscient o inconscient, per solucionar la traducció. Així doncs, tal com apunta el document *Alineació de textos jurídics paral·lels (català i castellà): alguns problemes*,⁴⁰ el procés de traducció es pot definir com a un procés dicotòmic, ja que, d'una banda, el traductor resol de manera intuïtiva i automàtica aquelles parts del text que no li representen cap problema; i, de l'altra, resol mitjançant l'aplicació d'estratègies aquelles parts del text que li resulten conflictives.

Tanmateix, en l'últim segle, els experts en la matèria han aconseguit establir diversos models que sistematitzen aquests processos, amb la finalitat d'estimular o crear uns patrons o estratègies que facilitin la tasca traductora. Segons el llibre *Manual de traducció anglès-català*,⁴¹ es pot considerar com antecedents d'aquestes teories les aportacions de Levý (1966) que concebia el procés de traducció com un procés de presa de decisions, i Nida (1969) que difonia un model de procés traductològic de tres fases: anàlisi, transferència i síntesi.

Per a la realització de la part pràctica d'aquest treball, s'ha seguit el sistema establert per la majoria de les teories contemporànies, el qual ja s'ha especificat anteriorment en l'apartat de *Metodologia*. Nogensmenys, a grans trets, les etapes del procés de traducció emprades són: lectura del text de partida, documentació, identificació de problemes, disseny i aplicació de les estratègies de resolució, transferència del missatge de la llengua de partida a la llengua d'arribada i treball de posttraducció.

⁴⁰ RIBAS, Marta (2006). *Alineació de textos jurídics paral·lels (català i castellà): alguns problemes* [en línia]. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. ISBN: 84-690-0319-4. Disponible a: <<http://www.tdx.cat/handle/10803/7502>>

⁴¹ AINAUD, Jordi; ESPUNYA, Anna; PUJOL, Dídac (2003). *Manual de traducció anglès-català*. Vic: Eumo Editorial. ISBN: 84-9766-037-4.

Abans de procedir a l'anàlisi traductològica, es considera escaient definir què s'entén per estratègies de traducció:

"[...] son los mecanismos (conscientes, no conscientes; verbales, no verbales; cognitivos o externos) a los que recurren los traductores para resolver los problemas que se encuentran en el proceso traductor." (Hurtado, 2004: 276)

Tal com ja s'ha dit, la sistematització dels problemes lingüístics afavoreix la creació de "tàctiques" que aporten un ventall de possibles solucions. Ara bé, aquestes estratègies s'han d'integrar com a procediments de resolució de problemes específics, no globals. El traductor professional gaudeix de les competències necessàries per ser capaç de determinar quina solució serà la més adequada en cada cas, ja que en la seva decisió influiran factors com l'encàrrec de traducció, el destinatari, el marc cultural, etc.⁴² A més, molts experts coincideixen en assenyalar que no existeix una única estratègia per a la resolució d'un problema concret, sinó que aquest mateix problema pot tenir diverses solucions.

⁴² Tal com s'assenyala en el *Manual de traducció anglès-català*, "aprendre a traduir és aprendre a decidir".

4.2. Problemes lingüístics

Quan un traductor llegeix per primer cop el text original, es val dels seus coneixements de la llengua en què està escrit per a la seva comprensió. Ara bé, sovint, aquests coneixements no són suficients per abastar tot el lèxic, les estructures sintàctiques o els elements de l'estructura textual; així que es precisa d'una lectura analítica del text des de les diferents vessants de la lingüística. Aquesta anàlisi, la qual es basa en l'estudi comparatiu de les diferents construccions lingüístiques a nivell macrolingüístic i microlingüístic, serveix per sistematitzar les diferents opcions i resulta una gran eina per a la posterior presa de decisions en el procés de reexpressió. (Ainaud, Espunya i Pujol, 2003; 157 i 158)

4.2.1. Nivell morfosintàctic⁴³

L'oració

L'ordre oracional

L'ordre neutre o lineal dels elements oracionals facilita la comprensió i acostuma a fer més previsible el seu contingut. En el llenguatge jurídic anglès, sovint s'acostumen a utilitzar oracions molt llargues en les quals els elements estan disposats de manera "desordenada". Així que, amb aquesta voluntat de facilitar la comprensibilitat, al llarg de la traducció s'ha intentat, sempre que ha estat possible, seguir l'ordre natural de les frases en català.

Tot i que en el *Manual de traducció anglès-català* (vegeu bibliografia) s'assenyala que hi ha un debat científic obert sobre la posició natural del subjecte respecte al verb en la gramàtica catalana, en aquest treball s'ha considerat com a vàlida l'estructura: subjecte (que pot ser elidit), seguit del verb, dels complements exigits pel verb i, finalment, els complements circumstancials.

TP: *In her will drawn up in 1923, in which she named her husband the sole heir, Ferdinand Bloch-Bauer's wife Adele, died 24th January 1925, disposed of [...] the arbitrated paintings, [...].*

⁴³ Gran part de la informació detallada a continuació prové del *Manual de traducció anglès-català* i del *Manual de redacció i estil* (vegeu bibliografia). Així que tota aquella informació que no estigui explícitament referenciada prové d'aquestes fonts.

TA: El 1923, Adele, dona de Ferdinand Bloch-Bauer, qui morí el 24 de gener de 1925, va disposar en el seu testament, el qual nomenava el seu marit com a únic hereu, de les pintures arbitrades, [...].

A banda, cal recalcar que la gramàtica anglesa, gairebé sempre, obliga a l'aparició del subjecte en l'oració; cosa que dista del català el qual, si el referent del subjecte és accessible al receptor, es pot elidir sempre que no provoqui ambigüitats.

TP: *He argues that if this was intended to be binding, it would be hard to see how the same request [...] could have been intended to be non-binding.*

TA: Ø⁴⁴ Al·lega que si aquest hagués volgut ser vinculant, seria difícil de veure com la mateixa petició [...] podria haver estat pretesa per ser no vinculant.

L'alternança passiva – activa

Tot i que en anglès existeix una alta freqüència d'ús de les construccions passives, en català no és un recurs gaire habitual. Així que s'ha procurat canviar a veu activa totes aquelles frases en què no suposa cap alteració del significat.

TP: *Questioning of historians or other scholars as experts was not requested by the parties, nor did the arbitration courts deem it necessary.*

TA: Les parts no van requerir de la col·laboració d'historiadors o d'altres facultatius, ni tampoc el Tribunal Arbitral ho va considerar necessari.

El sintagma nominal

El gènere

En català, el gènere gramatical d'un substantiu es manifesta obertament gràcies als morfemes de gènere que acompanyen al lexema. En canvi, en anglès, el gènere gramatical no es mostra explícitament en el substantiu, sinó que s'ha de recórrer a marques de gènere d'altres elements de la frase. Així doncs, quan es tradueix de l'anglès al català, cal estar a l'aguait de les pistes

⁴⁴ N. de l'a. s'utilitza el símbol Ø per marcar l'absència d'algun element lingüístic.

que proporciona el context immediat per esbrinar de quin gènere es tracta i explicitar-ho en la llengua d'arribada.

TP: *The executor appointed by the testatrix, her brother-in-law Dr. Gustav Bloch Bauer, a lawyer and the brother of Ferdinand Bloch-Bauer, made the following statement [...].*

TA: El marmessor nomenat per la testadora, el seu cunyat el Dr. Gustav Bloch-Bauer, advocat i germà de Ferdinand Bloch-Bauer, va fer la següent declaració [...].

→Tal com es pot observar, només es pot esbrinar si *executor* i *lawyer* són masculins per la resta dels elements oracionals.

Els articles i determinants

Es tracten de mots variables, segons gènere i nombre, que acompanyen al nom comú. Serveixen per establir la referència o identificar els individus que componen una classe. Ara bé, tal com s'especifica en el *Manual de traducció anglès-català* (vegeu bibliografia), els usos dels determinants són diferents en ambdues llengües.

Per exemple, perquè un mot funcioni com a atribut classificador d'un subjecte específic, en anglès, ha d'anar determinat amb l'article indefinit *a/an*; mentre que en català no és necessari. Així doncs, prenent el mateix cas anterior:

TP: *The executor appointed by the testatrix, Ø her brother-in-law Dr. Gustav Bloch-Bauer, a lawyer and the brother of Ferdinand Bloch-Bauer, [...].*

TA: El marmessor nomenat per la testadora, el seu cunyat el Dr. Gustav Bloch-Bauer, Ø advocat i Ø germà de Ferdinand Bloch-Bauer, [...].

Els complements del nom

En anglès, l'ordre no marcat del nom i l'adjectiu que conformen un sintagma nominal acostuma a ser "adjectiu + nom"; mentre que en català és a l'inrevés. Ara bé, en ambdós casos, aquest ordre pot variar depenent de la funció semàntica de l'adjectiu. Malgrat això, en català, a no ser que l'adjectiu es faci

servir de forma valorativa o quan és un epítet, l'ordre més freqüent és “nom + adjectiu”.

TP: *At that time, it was common administrative practice to grant an export permit for rediscovered or restituted artworks of expelled or exiled victims of the Nazi regime only if they in turn declared that they would “donate” to the Republic valuable parts of their restituted assets.*

TA: En aquell temps, era habitual la pràctica administrativa de garantir un permís d'exportació per a les obres d'art redescobertes o restituïdes de les víctimes expulsades o exiliades del règim nazi només si, a la vegada, ells declaraven que “donarien” a la República parts valuoses dels seus actius restituïts.

A més, cal recordar que en anglès és habitual trobar sintagmes preposicionals dins de sintagmes nominals que expressen altres característiques del nom. En català, però, és preferible l'ús de subordinades de relatiu que afavoreixen una lectura i comprensió més fluida.

TP: *Furthermore, his declaration made in the Adele Bloch-Bauer probate proceedings [...] was neither a constitutive acknowledgment nor a valid promise to donate.*

TA: A més, la declaració que va fer en els procediments testamentaris d'Adele Bloch-Bauer [...] no va ser ni un reconeixement constitutiu ni una promesa vàlida de donació.

La seqüència verbal

El temps verbal

El temps verbal és la manera que té la gramàtica per expressar la localització en temps real de les accions i els estats descrits per l'oració. La diferència més rellevant entre l'anglès i el català la trobem en les formes verbals del passat. En la gramàtica catalana s'utilitzen diferents temps verbal per expressar aquelles accions que comencen en el passat i acaben en el mateix dia del moment de la referència (el pretèrit indefinit), o bé aquelles accions que es produeixen i s'acaben en períodes anteriors al dia del moment de la referència (el pretèrit perfet). En canvi, en la gramàtica anglesa, si una acció

es produeix i s'acaba en el mateix dia del moment de la referència, i ja no té cap repercussió en el present, també es considera que forma part del passat i s'utilitza el *simple past* en comptes del *present perfect*.

Així doncs, en anglès, per desentrellar l'ambigüitat de "quan" es realitza l'acció per poder transferir el missatge correctament al català, s'ha de fer servir del context més proper per buscar pistes lingüístiques, com ara adverbis i expressions temporals (*yesterday, ago*) que permetin determinar el moment de referència.

TP: As discussed above, this can be unambiguously denied, because in the arbitration court's opinion there is more to suggest the paintings were owned by Ferdinand Bloch-Bauer.

TA: Com s'ha argumentat anteriorment, pot ser clarament denegat, perquè segons el Tribunal Arbitral hi ha més evidències per suggerir que les pintures pertanyien a Ferdinand Bloch-Bauer.

El mode

Es tracta de la categoria verbal que, mitjançant flexió verbal a través de morfemes, expressa l'actitud del parlant vers a la realitat que descriu. En català es poden identificar tres modes: indicatiu, que és la simple exposició dels fets reals; el subjuntiu, que expressa desitjos o divagacions; i l'imperatiu, que expressa una ordre. Mentre que el català disposa de diverses formes de subjuntiu, en anglès el seu ús és pràcticament residual. El present de subjuntiu anglès s'expressa o a través de l'arrel del verb en totes les persones, o bé a través de formes d'indicatiu; així que en aquests casos el context serà totalment determinant per trencar amb l'ambigüitat.

TP: *Nothing regarding the legal position of the other five paintings can be derived from the donation of one painting to the gallery in 1936.*

TA: No hi ha res relacionat amb la posició legal de les altres cinc pintures que pugui derivar de la donació d'una de les pintures a la Galeria l'any 1936.

Les formes impersonals

Les “formes verbals no personals” són aquelles que no admeten flexió de nombre, persona o temps i que, per tant, gaudeixen d’un caràcter únic. Es tracta dels anomenats infinitiu, gerundi i participi.

S’ha de tenir una especial cura quant al gerundi i al participi, ja que sovint o no hi ha correspondència al català, o bé és consideren formes normativament inacceptables.

TP: *Ferdinand Bloch-Bauer died on 13th November 1945 in Zurich; he left a will establishing the legal succession of the claimants with regard to his estate.*

TA: Ferdinand Bloch-Bauer, qui morí el 13 de novembre de 1945 a Zuric, va deixar un testament que establia (*establint) la successió legal dels demandants pel que fa al seu patrimoni.

→ No seria correcte “establint” ja que es tracta d’un gerundi de posterioritat.

4.2.2. Nivell lexicosemàntic

El lèxic

Anàlisi del lèxic tècnic i la fraseologia jurídica

Com ja s’ha comentat anteriorment, els textos legals, a causa del seu alt grau de formalitat, presenten una terminologia i una fraseologia molt específica. Sovint, es tracten de mots polisèmics, neologismes, manlleus o expressions fixades que cal tractar de manera individualitzada per cercar l’accepció o l’equivalència més adient en cada cas.

Aquí és on juguen un paper molt important les fitxes terminològiques, ja que serveixen per analitzar de manera exhaustiva cada mot o expressió. Gràcies també a la cerca de textos paral·lels, es pot situar la mateixa paraula o frase en contextos semblants al del text de partida objecte de la traducció i esbrinar quina és l’equivalència més adequada.⁴⁵

⁴⁵ Vegeu el glossari terminològic i els textos paral·lels en l’apartat d’*Annex*.

A més, tal com ja s'ha comentat, l'anglès jurídic presenta una particularitat que no es troba en el cas del català jurídic. Es tracta de l'ús dels anomenats "doblets" o "triplets" (Alcaraz, 2000: 76-77) que són grups de dos o tres paraules, del tot redundants, que es refereixen a una mateixa cosa i que, per tant, es poden "comprimir" en una de sola.

Topònims, antropònims i altres noms propis

La traducció dels topònims, antropònims i noms propis sempre ha estat un tema controvertit. Al llarg dels anys han anat sorgint diversos criteris, però cap s'ha fixat com per poder-ne establir una norma estricta. Sembla ser que el més preferible és cenyir-se als llibres d'estil de cada client (Ainaud, Espunya i Pujol, 2003:229). Segons els criteris del *Manual de redacció i estil*:⁴⁶

- Els noms propis de persona no es tradueixen:

TP: *Adele Bloch-Bauer was herself the owner of considerable assets, and in addition to many other paintings, she herself also bought the arbitrated paintings from Gustav Klimt.*

TA: Adele Bloch-Bauer va ser propietària de nombrosos actius i, a més de moltes altres pintures, ella mateixa va comprar també les pintures arbitrades de Gustav Klimt.

- Els topònims estrangers es tradueixen si tenen una forma catalana tradicional o bé una adaptació a la nostra llengua.

TP: *In 1939 Ferdinand Bloch-Bauer was forced to leave Prague and settle in Zurich [...].*

TA: El 1939, Ferdinand Bloch-Bauer es va veure forçat a abandonar Praga i a instal·lar-se a Zuric [...].

Ara bé, malgrat que en l'esmentat manual s'especifica que, generalment, en la toponímia urbana es tradueix en català la denominació genèrica de la via pública, espai o barri; en aquest cas, seguint les pautes proposades en les

⁴⁶ Dits criteris coincideixen amb els proposats també en el *Manual de traducció anglès-català*. Per a més informació, vegeu bibliografia.

assignatures de jurídica, al tractar-se d'una traducció jurada, és més convenient mantenir l'original.

TP: *However, they were demonstrably exhibited at home and abroad, and in 1936 [...] hung in the Memorial Room of Ferdinand Bloch-Bauer's residence in Elisabethstrasse in Vienna.*

TA: No obstant això, van estar exposades de manera demostrable dins i fora país, i el 1936 [...] van estar penjades en la Sala del Memorial de la residència de Ferdinand Bloch-Bauer a l'Elisabethstrasse de Viena.

- Pel que fa als noms de les obres pictòriques, al tractar-se de noms alemanys i atès que la traducció jurada és de l'anglès al català, s'han mantingut tots els títols originals.

TA: *We hereby argue that the Republic of Austria rightfully acquired ownership of the paintings Adele Bloch-Bauer I, Adele Bloch-Bauer II, Apfelbaum I, Buchenwald (Birkenwald) and Häuser in Unterach am Attersee [...].*

TP: Al·leguem que la República d'Àustria va adquirir legítimament la propietat de les pintures *Adele Bloch-Bauer I, Adele Bloch-Bauer II, Apfelbaum I, Buchenwald (Birkenwald) i Häuser in Unterach am Attersee [...].*

- Finalment, s'han traduït al català els noms dels museus i galeries, ja que es tracten de noms genèrics fàcils de traduir.

TP: *"I ask my husband after his death to leave my two portraits and the four landscapes by Gustav Klimt to the Austrian State Gallery in Vienna [...]."*

TA: *"Demano al meu marit que després de la seva mort cedeixi els meus dos retrats i els quatre paisatges de Gustav Klimt a la Galeria Estatal Austríaca [Austrian State Gallery]⁴⁷ de Viena [...]."*

⁴⁷ Tal com requereixen les traduccions jurades, es manté el nom original entre postil·les.

L'article personal i els tractaments

Tot i que en català és habitual la utilització d'articles personals davant dels noms propis de persona, segons la normativa, no és escaient de fer-los servir en textos formals, ja que aquests denoten una relació d'igualtat social o proximitat afectiva amb dita persona.

TP: *Ferdinand Bloch-Bauer [...] commissioned Gustav Klimt to paint the arbitrated paintings.*

TA: Ø Ferdinand Bloch-Bauer [...] va encarregar a Ø Gustav Klimt que pintés els quadres arbitrats.

Pel que fa als tractaments, en el context de la traducció jurada, és recomanable no traduir-los o adaptar-los, ja que es tracten de formes protocol·làries específiques que sovint no tenen una equivalència exacte en la llengua d'arribada o poden propiciar errors greus de traducció.

TP: *Dr. Führer was quick to fulfill this task in the interests of the Nazi regime [...].*

TA: El Dr. Führer va complir ràpidament aquesta tasca en favor dels interessos del règim nazi [...].

Abreviacions, sigles i símbols

Les **abreviacions** són representacions reduïdes d'un mot o d'un conjunt de mots que serveixen com a forma d'economia gràfica. Per norma general, es tradueixen o es busquen les equivalències en la llengua de partida.

TP: *In interpreting it thus, Krejci (page 62 ff loc. cit.) cites various rulings by the Supreme Court [...].*

TA: Per tant, en la interpretació, Krejci (pàgina 62 ff loc. cit.) cita diverses sentències del Tribunal Suprem [...].

→ Segons el lloc web *Críteris* de la Universitat de Barcelona,⁴⁸ la forma correcta d'escriure l'abreviatura d'"en el mateix lloc citat", en català, és amb punts.

Altra cosa ha tenir en compte són les dates. En anglès, s'escriuen els dies amb números ordinals i, per tant, apareixen les abreviacions de *first (st)*, *second (nd)*, *third (rd)* i per la resta (*th*). Atès que dista del format en català, s'han d'eliminar totes aquestes abreviacions.

TP: *The claimants made the following submission in their complaint (ON 2, dated 19th July 2005) [...].*

TA: Els demandants van efectuar el següent al·legat en la seva contestació (ON 2, en data de 19 º de juny de 2005) [...].

Pel que fa a les **sigles**, estan formades a partir de la primera o les primeres lletres inicials de cada mot ple que forma la paraula o el conjunt de paraules. S'escriuen en majúscules, sense punt i sense espai entre les lletres. Nogensmenys, si en una sigla apareixen minúscules, es respecta la seva escriptura. Atès que la única sigla que hi ha en el text a traduir és d'origen alemany, s'ha mantingut l'original.

TP: *Dr. Schoenberg pointed out that under the law per StGBI (Staatsgesetzblatt) [State Legal Gazette] [...] the Republic of Austria was initially only considered an administrator [...].*

TA: El Dr. Schoenberg va apuntar que d'acord amb la Llei de *StGBI* (Staatsgesetzblatt) [mot alemany] [Bolletí Oficial de l'Estat] [State Legal Gazette] [...] es va considerar inicialment a la República d'Àustria només com a administradora [...].

Finalment, quant als **símbols**, es tracten normalment de convencions gràfiques de caràcter internacional que representen diferents tipus d'unitats. Així doncs, com no són creats lliurement pels usuaris de cada llengua, en la majoria dels casos no representen un problema i es pot mantenir l'original.

⁴⁸ "Loc. cit." [en línia]. A: *Críteris*. Barcelona: Universitat de Barcelona. [Consulta: 3 d'abril de 2016].

Disponible a: <<http://www.ub.edu/cub/abreviacio.php?id=478>>

TP: [...] *the conditions for a restitution without remuneration to the claimants pursuant to § 1 of the Federal Act Regarding the Restitution of Artworks from Austrian Federal Museums and Collections dated 4th December 1998 are not fulfilled.*

TA: [...] no es compleixen les condicions per a una restitució sense compensació per als demandants d'acord amb el § 1 de la Llei federal relativa a la restitució d'obres provinents de museus i col·leccions federals austríaques del 4 de desembre de 1998.

→ En ambdues llengües aquest símbol vol dir *paràgraf*.

Neologismes, llatinismes i arcaïsmes

Segons el *DIEC2*,⁴⁹ un **neologisme** és una "unitat lèxica nova, formalment o sistemàticament, creada en una llengua per les pròpies regles de formació de mots o manllevada a una altra llengua". En els llenguatges d'especialitat, sobretot en l'àmbit científico-tècnic, sorgeix constantment la necessitat de crear o cercar nous mots que designin les noves realitats. Sovint, una pràctica habitual és manllevar la paraula de la cultura d'origen i adaptar-la o assimilar-la com a pròpia en la cultura d'arribada.

Val a dir que el text objecte d'aquest estudi prové d'un àmbit històric que no es presta a l'aparició de noves paraules. Tot i això, si es parteix de la premissa que es pot considerar neologisme a aquell mot el qual encara existeixi una generació viva de persones que hagin estat testimonis de la seva aparició,⁵⁰ es podria considerar, més aviat a tall d'exemple, la paraula *nazi* com a neologisme.

TP: [...] *Adele Bloch-Bauer's will may have been "taken into provisional custody without warrant" during the Nazi period [...].*

TA: [...] el testament d'Adele Bloch-Bauer podria haver estat "pres sota custodia provisional sense ordre judicial" durant el període nazi [...].

⁴⁹ *DIEC2. Gran Diccionari de la Llengua Catalana* [en línia]. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. [Consulta: 2015-2016]. Disponible a: <<http://dlc.iec.cat/>>

⁵⁰ Afirmació estudiada en l'assignatura de Terminologia.

→ Actualment, però, ja està plenament acceptada en la gramàtica catalana.

Quant als **llatinismes**, són d'ús molt freqüent en el món judicial ja que expressen en molt poques paraules conceptes molt exactes. Es tracta d'un mètode precís d'economia lingüística i, per norma general, es continuaran mantenint en el text d'arribada.

TP: *The respondents argued that the praesumptio Muciana [...] is of no consequence in the present case.*

TA: Els demandats van argumentar que la praesumptio Muciana [...] no té cap efecte en aquest cas.

Pel que fa als **arcaïsmes**, tal com ja s'ha comentat anteriorment, la Normativa catalana sobre la redacció de documents jurídics recomana l'eliminació o la substitució de tots aquells mots arcaïcs innecessaris per paraules més planeres, ja que dificulten la comprensió del text.

4.2.3. Trets ortogràfics

Majúscules i minúscules

Les normes d'ús de les majúscules o minúscules vénen dictades en les convencions ortogràfiques de cada llengua. Tot i així, aquestes regles convencionals no sempre estan ben definides i poden provocar dubtes.⁵¹

- S'escriuen en majúscula les inicials dels noms d'institucions, organismes i entitats ja siguin de caire polític, sindical, judicial, religiós, financer, borsari, cultural, etc.

TP: *Consequently, the arbitration court observed the legal demands imposed upon it by the Arbitration Agreement and Austrian law.*

TA: Per consegüent, el Tribunal Arbitral va fixar-se en les exigències legals imposades pel Conveni arbitral i la Llei austríaca.

⁵¹ Segons el document *Majúscules i minúscules* de la Generalitat de Catalunya (vegeu bibliografia), "l'ús de la majúscula no respon només a una regla establerta, sinó que també està sotmès a les modes i a una certa evolució, i a convencions i costums propis d'institucions i professionals (els usos administratius, els llibres d'estil de les publicacions periòdiques i les editorials, etc.), i al gust personal.

- Pel que fa als documents oficials, s'escriu en majúscula la inicial del primer mot que forma part del títol del document oficial i en minúscula els altres noms o adjectius que el componen. A no ser que la denominació del document s'utilitzi en sentit genèric, que llavors tot va amb minúscula.

TP: *The parties to the Arbitration Agreement agreed that this arbitration court should reach its decision pursuant the provisions of Austrian substantive law and Austrian procedural law.*

TA: Les parts del Conveni arbitral van acordar que aquest Tribunal Arbitral hauria de pronunciar-se d'acord amb les disposicions del dret substantiu i processal austríac.

→ S'escriu *Conveni arbitral* en majúscules, perquè es tracta d'un conveni concret; però, *dret substantiu i processal austríac* en minúscules, perquè és general.

- A diferència de l'anglès, s'escriu amb majúscula inicial la primera paraula del títol de cada apartat del document, però no la resta dels mots que el componen:

TP: 3.2.4 Summary Regarding the Testamentary Instructions

TA: 3.2.4 Resum en relació a les instruccions testamentàries

- Finalment, un altre aspecte que dista en el format de les dates és que, en català, els mesos de l'any s'escriuen per norma general en minúscula.

TP: *During the oral proceedings on 5th September 2005 [...].*

TA: Durant la vista oral del 5 de setembre de 2005 [...].

4.2.4. Altres particularitats

Elements de connexió textual

Connectors

Els connectors són paraules o grups de paraules amb funció semàntica i sintàctica que cohesionen el text i guien la lectura. Tant poden servir per estructurar els paràgrafs o les oracions com per assenyalar la distribució de

les idees al llarg del text. Un aspecte molt important que cal tenir en compte és que poden ser polisèmics, així que el traductor s'ha de valdre del context immediat per decidir l'accepció més escaient. En certs casos es poden arribar a ometre, però llavors s'ha de ser plenament conscient que l'omissió pot variar-ne el sentit.

TP: *However, it should be noted that in the legal situation prevailing at that time, it would have been possible to withdraw a future legacy via a will in the absence of a right to a compulsory portion on the part of the surviving spouse [...].*

TA: De totes maneres, s'ha de recalcar que, en la situació legal prevalent en aquell moment, hauria estat possible de renunciar a un futur llegat mitjançant un testament en absència d'un dret a una porció obligada en la part del marit supervivent.

→ El connector *however* pot tenir diverses accepcions. Pot indicar concessió ("tot i així", "de totes maneres"), com és el cas, o també contrast ("en canvi", "tanmateix").

Marcadors pragmàtics

Dins dels connectors, es troben els marcadors pragmàtics. Es tracten de certs mots que manquen de valor semàntic, però que serveixen com a "omplidors" del discurs. Tenen funcions enunciatives importants, ja que ajuden a organitzar, reformular i fragmentar la informació (funció procedimental), així com a indicar l'actitud del parlant o la intencionalitat (funció pragmàtica). El problema de la traducció d'aquests marcadors discursius regeix en el fet que són variables i intercanviables entre si. El traductor ha de tenir la destresa suficient com per ajustar-se als criteris funcionals i no optar senzillament per la traducció paraula a paraula.

TP: *Obviously all these rulings relate to the specific cases in question (and only reflect a small, ultimately disputed part thereof), so no unambiguous conclusions that would help resolve the present problem can be drawn.*

TA: Òbviament, totes aquestes sentències es relacionen amb els casos específics en qüestió (i només reflecteixen, per tant, en última instància,

una petita part impugnada), així doncs no se'n pot extraure cap conclusió clara que resolgui aquest conflicte.

La puntuació

Els signes de puntuació serveixen per estructurar el text, facilitar-ne la comprensió, trencar amb les ambigüitats i marcar pauses per a la lectura oral. Els criteris sobre l'ús dels signes de puntuació també vénen marcats segons les convencions ortogràfiques de cada llengua, així que es podran modificar sempre que sigui per esmenar incorreccions lingüístiques o per aplicar les convencions que regeixin en la llengua d'arribada. Ara bé, cal tenir en compte que la modificació d'algun signe de puntuació pot comportar un canvi d'interpretació del contingut del text. El traductor ha de tenir molt present el caràcter vinculant de la traducció jurada i, per tant, ha de ser plenament conscient de les repercussions de qualsevol canvi de puntuació.

TP: *He paid for the paintings, and since then they were in his ownership and possession.*

TA: Va pagar per les pintures i des de llavors van passar a ser de la seva propietat i possessió.

→ En anglès, quan *and* es fa servir per coordinar dues frases independents⁵² s'ha d'afegir una coma al davant. En canvi, en català, s'evita l'ús de la coma davant de la conjunció *i* quan aquesta separa dues frases curtes.

Tanmateix, un cas clar i indiscutible de canvi de puntuació és el referent a la grafia de les xifres. En la traducció anglès-català, s'ha de tenir la precaució de canviar les comes per punts i els punts per comes.

TP: *Dr. Führer subsequently sold the latter painting for 6,000 Reichsmark to Gustav Ucicky, a son of Gustav Klimt.*

TA: Posteriorment, el Dr. Führer va vendre l'última pintura per 6.000 reichsmarks a Gustav Ucicky, fill de Gustav Klimt.

⁵² S'entén per *frases independents* aquelles que disposen d'un subjecte i un verb propi i que podrien funcionar com a una frase sola dins del text.

Els referents culturals

Sovint la dificultat de la traducció no recau pròpiament en el text, sinó en la dissemblança entre les cultures implicades. No sempre es poden trobar elements culturals iguals o equivalents de la cultura d'origen en la cultura meta. Així doncs, quan es presenta una dificultat traductològica d'aquestes característiques, caldrà analitzar tots els factors intrínsecs⁵³ de l'encàrrec de traducció per tal de trobar la solució més adequada.

TP: *In 1942 Dr. Führer sold and surrendered "Buchenwald (Birkenwald)" for 5,000 Reichsmark to the City of Vienna Collection.*

TA: El 1942, el Dr. Führer va vendre i entregar *Buchenwald (Birkenwald)* per 5.000 reichsmarks [\[antiga moneda alemanya\]](#) a la Col·lecció de la ciutat de Viena.

→ En aquest cas, s'ha optat per manllevar la paraula original i, al tractar-se d'una traducció jurada, s'ha afegit una postil·la explicativa.

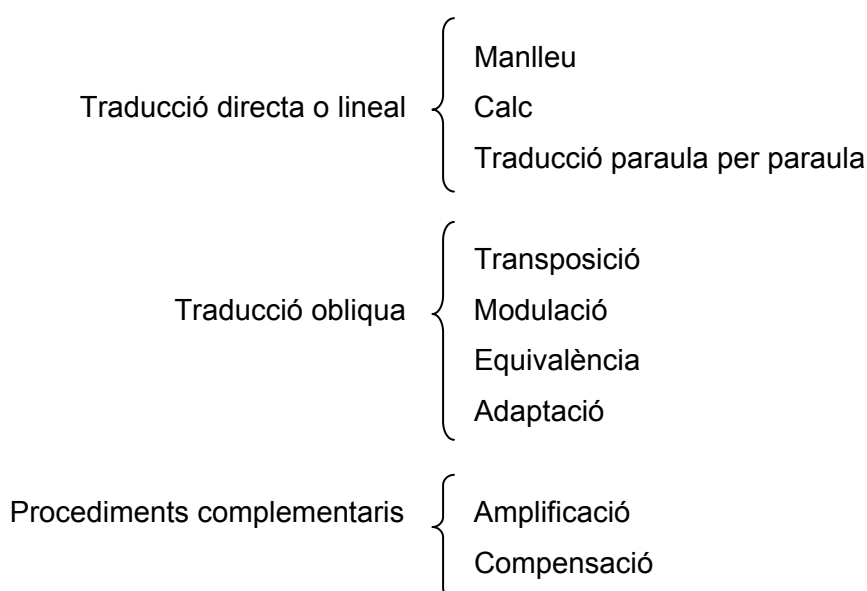
⁵³ L'adequació o no d'una proposta de traducció depèn de diversos factors: el destinatari, la finalitat del text, la importància del referent cultural original, etc.

5. Procediments de traducció

A mitjan segle XX, els estudis sobre traductologia van evolucionar notablement gràcies a les aportacions de l'Estilística Comparada. Aquesta metodologia proposa l'anàlisi i la comparativa entre fragments de text original i la seva traducció, per tal d'intentar sistematitzar la pràctica de la traducció. Una de les aportacions més importants va ser la dels lingüistes Jean-Paul Vinay i Jean Darbelnet, els quals van definir nou possibilitat de correspondència entre dits fragments i les van anomenar "Procediments tècnics de traducció". (Ainaud, Espunya i Pujol, 2003: 17 i 18)

L'avantatge més important d'aquesta sistematització és que permet generar conscientment un ventall de possibles metodologies, per solucionar les diferents incidències lingüístiques o culturals que pugui presentar el text original. Ara bé, s'ha de tenir en compte que aquests procediments no són "regles per traduir". Cal tractar cada dificultat o problema traductològic de manera individualitzada. Recau en la figura del traductor l'anàlisi dels criteris vinculats a l'encàrrec de traducció i les seves característiques per prendre una decisió final sobre la tria de la solució més adequada.

Per facilitar la visió global d'aquestes nou possibilitats d'aparellament, es considera oportú esbossar un esquema dels procediments tècnics de traducció proposats per Vinay i Darbelnet, els quals es poden classificar en:



5.1. Procediments de traducció directa o lineal

S'entén per traducció directa o lineal aquella en què es pot reproduir el missatge d'un text original a una llengua d'arribada guardant un paral·lelisme total. Acostumen a ser els procediments més emprats per a la traducció de documents amb un alt grau d'especialitat, ja que aquests textos formals, en especial els d'àmbit jurídic, no permeten la transferència del missatge des d'una visió gaire allunyada de l'original. (García, 1989: 327 i 328)

El manlleu

Consisteix en la incorporació d'un element lingüístic procedent de la llengua original en el text traduït. Dita incorporació es realitza d'una manera conscient i voluntària, per deixar constància de la llengua o la cultura original en el text meta. Tanmateix, aquests mots manllevats poden patir, en major o menor mesura, alguna modificació fonètica o ortogràfica per facilitar-ne el seu ús en el sistema lingüístic de la llengua d'arribada.

A més d'un procediment de traducció, el manlleu és una forma de neologia. És a dir, es tracta d'una eina d'integració de noves paraules al lèxic d'una llengua la qual no disposa de cap terme específic per designar la nova realitat. A la llarga, aquests mots manllevats poden: o passar a ser admesos en la llengua d'arribada (manlleus o préstecs naturalitzats); substituir algun mot ja existent però de poca freqüència d'ús; o, fins i tot, acabar sent rebutjats.

Un cas especials de manlleu són els anomenat xenismes. Són mots que designen una realitat característica d'una cultura concreta i que no tenen equivalent en d'altres llengües.

TP: [...] *Adele Bloch-Bauer's will may have been "taken into provisional custody without warrant" during the Nazi period [...].*

TA: [...] el testament d'Adele Bloch-Bauer podria haver estat "pres sota custodia provisional sense ordre judicial" durant el període nazi [...].

→ *Nazi* prové de la paraula "nacionalsocialista" que designa la doctrina política oficial de la dictadura d'Adolf Hitler.

El calc

Es tracta d'un mot o expressió del text d'arribada que conserva l'estructura o el significat del mot o expressió del text de sortida. N'hi ha de dos tipus: el calc de forma, mitjançant el qual es reproduïx l'estructura morfològica, sintàctica, ortotipogràfica o de puntuació d'una unitat lèxica de la llengua original a la llengua d'arribada; i el calc de significat, el qual reproduïx l'ús d'un mot en la llengua d'arribada amb una accepció que realment no existeix en aquesta llengua. Aquest fet es deu a la semblança que manté el mot original amb l'altra paraula de la llengua d'arribada.

- **Calcs de forma**

Calcs morfològics

Es tracta de copiar l'estructura morfològica d'un mot original en la llengua d'arribada.

TP: [...] *the praesumptio Muciana (assumption that the husband is the owner of a married couple's assets of which the title cannot be assigned unequivocally to either of the spouses) [...].*

TA: [...] *la praesumptio Muciana (assumpció per la qual el marit és el propietari dels actius de la parella casada dels quals el títol no pot ser assignat de manera inequívoca (*inequívocament) a qualsevol dels cònjuges) [...]*

→ En aquest cas, seria erroni copiar el morfema –y de la llengua original, ja que **inequívocament* no existeix en català. Ara bé, per algú no entès en la matèria, tampoc seria tan d'estranyar que fes servir aquesta “accepció”, ja que disposem d'un gran nombre d'adverbis acabats en –ment.

Calcs sintàctics

Utilització de patrons estructurals de la llengua de sortida que no són propis en la llengua d'arribada.

TP: [...] *it might not even be necessary for the arbitration court to rule upon whether or not Adele Bloch-Bauer's will was binding [...].*

TA*: [...] *ni tan sols seria necessari per al Tribunal Arbitral pronunciar si el testament d'Adele Bloch-Bauer era vinculant o no [...].*

TA: [...] ni tan sols seria necessari que el Tribunal Arbitral es pronunciés sobre el caràcter vinculant o no del testament d'Adele Bloch-Bauer.

→ En primer lloc, en anglès s'acostuma a utilitzar el *simple present* i el *simple past* per les formes de subjuntiu catalanes. Això pot crear conflictes en la transmissió del missatge i cal reconèixer en quins casos és possible, en català, el canvi a aquest temps verbal. A més, en aquest exemple, també es pot observar que s'ha modificat l'estructura oracional a una frase de relatiu, molt més natural en la llengua d'arribada.

Calc ortogràfic

Consisteix a reproduir en el text d'arribada l'ortografia o la puntuació pròpies de la llengua de sortida.

TP: *In 1945 Birkenwald was the property of the City of Vienna.*

TA: El 1945, *Birkenwald* era propietat de la ciutat de Viena (*Vienna).

→ És molt important comprovar sempre l'ortografia dels topònims,⁵⁴ ja que, per exemple en aquest cas, segons l'*Enciclopèdia catalana* (vegeu bibliografia), si s'hagués mantingut *Vienna* amb *nn*, s'hagués referit a una localitat de l'estat d'Illinois als Estats Units, no a la capital austríaca.

- **Calcs de significat**

Calcs lèxics

També coneguts com falsos amics (*false friend*). Tal com ja s'ha apuntat anteriorment, consisteix en l'ús d'una paraula de la llengua meta segons una accepció que no existeix en la llengua d'arribada, però que es dona per bona perquè s'assembla al mot del text original.

TP: *Furthermore, even if it was construed as a legacy that was intended to be binding, the validity of this request was incompatible with the principle of testamentary freedom [...].*

⁵⁴ Resulta de gran utilitat el portal lingüístic *Ésadir*, on es pot trobar la traducció normativa en català de molts topònims. Per a més informació, vegeu bibliografia.

TA: Més encara, encara que fos interpretat (*construït) com a un llegat que pretengués ser vinculant, la validesa d'aquesta petició era incompatible amb el principi de la llibertat testamentària.

Calcs semàntics de nivell oracional

Es tracta de l'ús d'elements lingüístics en la llengua d'arribada disposats segons la gramàtica de la llengua de sortida. Entre l'anglès i el català se solen produir calcs en categories amb contingut semàntic, com ara en el articles, els quantificadors, el temps verbal o la negació.

TP: *Moreover, as discussed above, even in the absence of ultimate clarification of this doubt regarding ownership of the paintings, the arbitration court felt it was more convincing to interpret the instruction in Adele Bloch-Bauer's will as cited above as a mere request.*

TA: Més encara, tal com s'ha argumentat (*es va argumentar) amb anterioritat, tot i la falta d'un aclariment final d'aquest dubte pel que fa a la propietat de les pintures, el Tribunal Arbitral va considerar que era molt més convincent la interpretació de la instrucció del testament d'Adele Bloch-Bauer, com ja s'ha citat (*es va citar), com a una mera petició.

→ En aquest cas, el calc recauria en el fet de copiar el mateix temps verbal. En anglès, s'utilitza el *simple present* per expressar accions passades ja acabades; encara que aquestes accions s'hagin realitzat dins del mateix moment de referència (per exemple, el mateix dia). En català, en canvi, si l'acció ja està acabada, però se situa dins del moment de referència, en comptes d'utilitzar el passat perifràstic (va citar, va argumentar), que potser seria el que equival més a un *simple past*, s'utilitza el present perfect d'indicatiu.

- **Calc de freqüència**

Es tracta d'un cas especial de calc, en el qual l'ús del mot o l'estructura és el correcte, però s'utilitza en el text d'arribada amb una freqüència superior a l'habitual. En són alguns exemples clars l'abús de la veu passiva, l'ús d'adverbis acabats en *-ment* (*-ly*, en anglès) o la preferència per les oracions curtes i simples a les complexes amb subordinades típiques del català.

TP: *Accordingly, the respondents argued, the paintings were not objects of the future legacy [...].*

TA: En conseqüència (conseqüentment), els demandats van al·legar que les pintures no eren objecte del futur llegat [...].

→ Tal com s'ha dit, l'ús de *conseqüentment* no és incorrecte, però es aconsella utilitzar d'altres fórmules si dins del text ja hi apareixen molts altres adverbis acabats en -ment.

La traducció paraula per paraula

Tal com el seu nom indica, consisteix en la traducció literal de cada paraula que conforma el text, respectant, això sí, les estructures sintàctiques de la llengua d'arribada. Tot i que sovint no és un mètode gaire aconsellat, en la traducció jurada, on preval la proximitat amb el text original, no és estrany emprar aquesta tècnica en aquelles parts on sigui possible.

TP: *At that time, it was common administrative practice to grant an export permit for rediscovered or restituted artworks of expelled or exiled victims of the Nazi regime only if they in turn declared that they would "donate" to the Republic valuable parts of their restituted assets.*

TA: En aquell temps, era habitual la pràctica administrativa de garantir un permís d'exportació per a les obres d'art redescobertes o restituïdes de les víctimes expulsades o exiliades del règim nazi només si a la vegada elles declaraven que "donarien" a la República parts valuoses dels seus actius restituïts.

5.2. Procediments de traducció obliqua

Són tots aquells procediments de traducció en els quals, no de forma gratuïta, s'altera la forma o, si convé, part del contingut semàntic del text de partida, per tal de mantenir el sentit i la intenció del text original. És a dir, la traducció deixa de transcórrer en "paral·lel" amb el text original. (García, 1989: 329 i 330)

La transposició

Rau en el canvi de categoria gramatical d'una part del discurs original per una altra en el text d'arribada sense que en variï el contingut. Les transposicions més freqüents, pel que fa a la traducció anglès-català, són el canvi d'adjectiu a verb, de verb a nom o de nom a verb.

TP: [...] Ferdinand Bloch-Bauer's donation of that painting during his lifetime to the gallery, [...].

TA: [...] la donació d'aquesta pintura a la galeria per part de Ferdinand Bloch-Bauer mentre encara era viu, [...].

→ En aquest exemple es pot observar un canvi de nom a verb.

La modulació

Es tracta de la modificació del contingut literal d'un fragment del text original per adaptar-lo al recursos expressius propis de la llengua d'arribada, però sense alterar-ne el sentit. Normalment, la modulació radica en el fet de passar d'una expressió afirmativa a una negativa, en l'ús de l'estil indirecte en canvi del directe, un canvi en l'aspecte verbal o modificació dels símbols, entre d'altres.

TP: A request by the claimants for restitution of the five Klimt paintings pursuant to the 1998 Art Restitution Act was informally rejected by the minister under whose mandate it fell.

TA: El ministre al càrrec va refusar de manera informal una petició dels demandants per a la restitució de les cinc pintures de Klimt d'acord amb la Llei de restitució d'obres d'art de 1998.

L'equivalència

És tracta d'un cas extrem de modulació i el procediment per excel·lència de les traduccions d'expressions prefixades, frases fetes, locucions, jocs de paraules, etc. Consisteix a trobar en la llengua d'arribada una fórmula paral·lela a l'expressió original que tingui el mateix significat. En l'àmbit jurídic, és d'especial importància cercar en la llengua d'arribada la fraseologia jurídica equivalent.

TP: Dr. Schoenberg submitted on behalf of the claimants [...] that the Republic was not the rightful owner of the paintings in 1938 [...].

TA: El Dr. Schoenberg va presentar en nom dels demandants [...] que la República, el 1938, no tenia el dret legal de les pintures [...].

→ Si és pretengués fer una traducció literal de *on behalf of*, seria més escaient un "en lloc de" o "en posició de". Malgrat això, en català és preferible l'expressió "en nom de".

Adaptació

Consisteix a substituir un o més elements del contingut inicial per uns altres que aconseguixin els mateixos efectes que l'original en la cultura d'arribada. Aquest procediment s'utilitza quan hi ha risc que els receptors de la llengua d'arribada no arribin a comprendre plenament el text perquè hi apareixen aspectes culturals de la cultura d'origen que desconeixen.

No s'ha pogut trobar cap cas d'adaptació en el text objecte d'estudi. Ara bé, per exemplificar aquest apartat, és interessant fer un esment a l'obra d'Eugene Nida. Com és ben sabut, aquest lingüista va dedicar gran part de la seva carrera professional a la traducció de la Bíblia en més de dues-centes llengües.⁵⁵ En les seves traduccions, Nida va procurar buscar l'equilibri entre la comprensió del text i el seu correlatiu en la llengua d'arribada, tenint en compte, però, els paràmetres culturals del lector. Així, com a exemple d'adaptació, en la traducció de la Bíblia en llengües africanes, en comptes de posar "Estima el Senyor amb tot el teu cor", ho va traduir per "Estima el Senyor amb tot el teu fetge", ja que en aquestes cultures el fetge és l'òrgan dels sentiments.

5.3. Procediments de traducció complementaris

Sovint, es poden trobar en els textos originals referents de la cultura de sortida que no tenen una correspondència exacta en la d'arribada (noms d'institucions, títols acadèmics, etc.). Llavors, el traductor requereix de la utilització d'altres tècniques translatives per resoldre aquestes desavinences.

L'amplificació

Consisteix a fer explícits elements conceptuals que eren implícits en el text original. Aquesta amplificació tant pot ser per motius gramaticals com per fer aclariments metalingüístics. En altres paraules, es tracta d'afegir informació per aclarir qualsevol qüestió del text original.

TP: [...] *at the time of the transfer of Häuser in Unterach am Attersee to the State Gallery, hung in the Memorial Room of Ferdinand Bloch-Bauer's residence in Elisabethstrasse in Vienna.*

TA: [...] en el moment de la transferència de *Häuser in Unterach am Attersee* [nom original de l'obra] a la Galeria Estatal, van estar penjades en la Sala del Memorial

⁵⁵ Informació extreta de l'article "Eugene Nida, traductor y lingüista" d'*El País* (vegeu bibliografia).

de la residència de Ferdinand Bloch-Bauer a l'Elisabethstrasse [nom del carrer en alemany] a Viena.

→ Són un bon exemple d'amplificació totes les postil·les explicatives de la traducció jurada.

El procés contrari a l'ampliació és la **condensació**, en la qual el traductor condensa el significat de l'element conceptual perquè els lectors de la cultura d'arribada ja en són coneixedors.

Compensació

Consisteix en l'expressió d'elements del contingut o de l'estil en un lloc diferent d'on apareixen en el text de sortida. El procés contrari és l'**omissió**, en el qual el traductor, voluntàriament, elimina una paraula o una seqüència del text original perquè els lectors de la cultura d'arribada ja en són coneixedors.⁵⁶

⁵⁶ No s'ha pogut trobar cap cas de compensació o d'omissió en el text objecte d'estudi.

6. Conclusions

A diferència d'altres àmbits d'especialitat, en els quals el que s'intenta és l'estandardització del llenguatge emprat per facilitar la comunicació entre els especialistes del camp, el món del dret presenta unes particularitats que delimiten el seu ús als professionals o als estudiosos del ram. Cada país mostra unes singularitats jurídiques diferents, que disten entre una cultura o una altra. Aquestes particularitats, no només afecten a nivell normatiu o processal, sinó també a nivell lingüístic i estilístic.

Així doncs, la tasca del traductor jurídic no només se centra en el coneixement de la normativa lingüística de la llengua meta, sinó que també ha de disposar d'unes nocions bàsiques sobre la matèria, ha de menester d'un procés de documentació sobre el context i el marc legal del document per tal de poder-lo comparar amb els de la cultura d'arribada i ha de ser crític en la seva presa de decisions.

Els documents jurídics acostumen a seguir una estructura, amb petites variacions segons el tipus de text, cosa que afavoreix la llegibilitat i la comprensió del document. Ara bé, l'escrit objecte d'aquest estudi, atès que es tracta d'un text no estandarditzat, dista de qualsevol estructura textual que s'hagi pogut treballar en les assignatures d'aquesta especialització. Ha permès estudiar un tipologia textual jurídica més "flexible", "informal" o, fins i tot, es podria dir "personalitzada", que ha aportat una nova visió al concepte de rigidesa que l'autora d'aquest treball tenia sobre el món judicial.

El document que s'ha emprat per a l'elaboració d'aquesta memòria procedeix d'un cas concret dins del procediment d'arbitratge de Maria Altmann contra l'Estat d'Àustria. Altmann provenia d'una família adinerada d'origen jueu que residida a Viena. A causa de l'arribada del règim nazi, van haver de fugir cap als Estats Units deixant allí tot el seu patrimoni familiar. Seixanta anys més tard, va iniciar uns procediments jurídics sense precedents en els quals, després de molts i molts anys de lluita, va aconseguir que un Tribunal Arbitral format per jutges austríacs reconegués la il·legalitat de la propietat de les pintures per part de l'Estat austríac.

L'estudi de dit document ha suposat tot un repte, tant pel que fa a la traducció pròpiament dita com al procés de documentació. S'ha dedicat molt temps i esforços per redactar amb el màxim de rigor possible tot el rerefons històric, ja que es considera rellevant per comprendre la posició dels demandants i de l'Estat d'Àustria, així com també a la definició i a les característiques dels procediments d'arbitratge internacional. A causa de la complexitat del cas, fins i tot, ha calgut consultar certs

aspectes legals a una lletrada, per intentar esbrinar a partir de quina legislació es va dictar el laude arbitral.

Pel que fa a la traducció i a l'anàlisi traductològic, ha calgut l'elaboració d'un bon glossari terminològic recolzat amb alguns textos paral·lels i, també, s'han estudiat a fons les dificultats o incidències tant lingüístiques com culturals que presentava el text. A més, s'han tingut en compte tots els criteris de redacció de textos jurídics catalans establerts pel Departament de Normativa Lingüística de la Generalitat i s'ha procurat que el resultat final soni de manera natural en la llengua d'arribada, això sí, seguint la màxima fidelitat possible al document original.

Com a apunt final, es considera que s'han assolit els objectius marcats a l'inici d'aquesta memòria, ja que s'han ampliat els coneixements històrics i jurídics, s'ha analitzat la terminologia específica i les incidències lingüístiques i culturals del text de partida, s'han posat en pràctica totes les destreses, procediments i estratègies traductològiques apreses i, finalment, gràcies a les particularitats del text, s'ha mantingut un gran interès pel tema durant tot el procés d'elaboració d'aquest Treball Final de Grau.

7. Bibliografia i Webgrafia

“Ad hoc” (2014) [en línia]. A: *Derecho.com*. Barcelona. [Consulta: 3 de maig de 2016]. Disponible a: <http://www.derecho.com/c/Ad_hoc>

“Adolf Hitler y la Primera Guerra Mundial: 1913-1919” [en línia]. A: *Enciclopedia del Holocausto*. Washington: United States Holocaust Memorial Museum. [Consulta: 1 d’abril de 2016]. Disponible a: <<https://www.ushmm.org/wlc/es/article.php?ModuleId=10007927>>

AINAUD, Jordi; ESPUNYA, Anna; PUJOL, Dídac (2003). *Manual de traducció anglès-català*. Vic: Eumo Editorial. ISBN: 84-9766-037-4.

ALCARAZ, Enrique (2000). *El inglés jurídico*. 4^o ed. Barcelona: Editorial Ariel, S.A. ISBN: 84-3444-1619-0

“Anschluss” (2003) [en línia]. A: *Historiasiglo20.org*. Madrid: Instituto de Tecnologías Educativas. [Consulta: 1 de abril de 2016]. Disponible a: <<http://www.historiasiglo20.org/GLOS/anschluss.htm>>

ARIAS, David (2013). “El arbitraje internacional” [en línia]. A: *Revista jurídica de Castilla y León*, núm. 29. ISSN: 2254-3805. [Consulta: 5 de maig de 2016]. Disponible a: <<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4225705>>

BORJA, Anabel (1999) *La traducción jurídica en España al filo del milenio: profesión e investigación* [en línia]. Castelló: Universitat Jaume I. [Última consulta: 06.05.2016]. Disponible a: <http://www.gentt.uji.es/Publicacions/Borja_PerspPublicacion.pdf>

— (2000). *El texto jurídico inglés y su traducción al Español*. Barcelona: Editorial Ariel. S.A. ISBN: 84-344-8115-4

— (2015). “La traducción jurídica: didáctica y aspectos textuales” [en línia]. A: *Centro Virtual Cervantes*. Castelló: Universitat Jaume I. [Consulta: 2 de maig de 2016]. Disponible a: <<http://cvc.cervantes.es/lengua/aproximaciones/borja.htm>>

CAPÓ, Jaume; VEIGA, Montserrat (2005). “Abreviacions” [en línia]. A: *Col·lecció Criteris Lingüístics 2*. 2^a ed. Barcelona: Generalitat de Catalunya. [Consulta: 18 de març de 2016]. Disponible a:

<<http://llengua.gencat.cat/web/.content/documents/publicacions/altres/arxius/abrevia.pdf>>

“Cases: Maria V Altmann Case re: Bloch-Bauer paintings” [en línia]. A: *Lootedart.com*. Londres: Central Registry. [Consulta: 2 d’abril de 2016]. Disponible a: <http://www.lootedart.com/MFEU4R18009_print;Y>

Collins [en línia]. Londres: CollinsDictionary.com. [Consulta: 2015-2016]. Disponible a: <<http://www.collinsdictionary.com/>>

“Convención sobre el Reconocimiento y la Ejecución de las Sentencias Arbitrales Extranjeras (Nueva York, 1958) (“Convención de Nueva York”)” (2016) [en línia]. A: *Comisión de la Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional*. Viena: CNUDMI. [Última consulta: 7 de maig de 2016]. Disponible a: <http://www.uncitral.org/uncitral/es/uncitral_texts/arbitration/NYConvention.html>

COROMINA, Eusebi (2008). *Manual de redacció i estil*. Vic: El 9 nou. ISBN: 978-84-612-3931-3

Curs de llenguatge jurídic (2008) [en línia]. 2^a ed. Barcelona: Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya. ISBN: 978-84-393-7879-2. Disponible a: <http://justicia.gencat.cat/web/.content/documents/arxius/cllj_2a_ed.pdf>

Diccionario | Enciclopedia Jurídica Online [en línia]. Mèxic: Lawi. [Consulta: 2015-2016]. Disponible a: <<http://diccionario.leyderecho.org/#>>

Diccionari Jurídic Català [en línia]. Barcelona: Institut d’Estudis Catalans. [Consulta: 2015-2016]. Disponible a: <<http://cit.iec.cat/DJC/default.asp?opcio=0>>

DIEC2. Gran Diccionari de la Llengua Catalana [en línia]. Barcelona: Institut d’Estudis Catalans. [Consulta: 2015-2016]. Disponible a: <<http://dlc.iec.cat/>>

DUARTE, Carles (1990). “Els llenguatges d’especialitat” [en línia]. Dins: *Revista de llengua i dret*. Barcelona: Servei Lingüístic de la Generalitat de Catalunya. [Última consulta: 7 de maig de 2016]. Disponible a: <http://www10.gencat.net/eapc_rld/revistes/revista.2008-09-18.5631296276/article.2008-11-11.3678259538/ca>

Enciclopèdia. Cat [en línia]. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, SAU. [Consulta: 2015-2016]. Disponible a: <<http://www.enciclopèdia.cat/>>

Enciclopedia Jurídica (2014) [en línea]. Uned-Derecho. [Consulta: 2015-2016]. Disponible a: <<http://www.uned-derecho.com/diccionario/>>

Ésadir. El portal lingüístic de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals [en línea]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. [Consulta: 2015-2016]. Disponible a: <<http://esadir.cat/>>

Estatuto de la Corte Internacional de Justicia [en línea]. Madrid: Corte internacional de justicia. [Consulta: 2 de maig de 2016]. Disponible a: <<http://www.icj-cij.org/homepage/sp/icjstatute.php>>

GARCÍA, Valentín (1989a). *Teoría y práctica de la Traducción*. Vol. I. 2ª ed. Madrid: Editorial Gredos, S.A. ISBN: 84-249-0942-9.

— (1989b). *Teoría y práctica de la Traducción*. Vol. II. 2ª ed. Madrid: Editorial Gredos, S.A. ISBN: 84-249-0944-5.

GENTA, Silvia. “Principios generales de derecho reconocidos por las naciones civilizadas” [en línea]. A: *Temas de Derecho Internacional Público*. Data Dip. [Última consulta: 8 de maig de 2016]. Disponible a: <<http://datadipuy.com/principios-generales-de-derecho-reconocidos-por-las-naciones-civilizadas/>>

GIL, M. Àngels [et al.] (2010) [en línea]. “El procés cognitiu”. A: *Desenvolupament cognitiu i motriu*. Barcelona: Institut Obert de Catalunya. [Consulta: 4 d'abril de 2016]. Disponible a: <http://ioc.xtec.cat/materials/FP/Materials/1752_EDI/EDI_1752_M06/web/html/WebContent/u3/a2/continguts.html>

HAFFNER, Sebastian (2004). *Observacions sobre Hitler*. Traducció de Montserrat Franquesa. Barcelona: Edicions de 1984. ISBN 84-96061-17-5.

HERNÚÑEZ, Pollux (2011) “Eugene Nida, traductor y lingüista” [en línea]. A: *El País*. [Última consulta: 7 de maig de 2016]. Disponible a: <http://elpais.com/diario/2011/09/10/necrologicas/1315605602_850215.html>

HITLER, Adolf (2003). *Mi lucha*. Traducció de Sandra Schenker. Barcelona: F.E., S.L. ISBN 84-9733-218-0.

HURTADO, Amparo (2004). *Traducción y traductología. Introducción a la traductología*. 2ª ed. Madrid: Cátedra Lingüística.

— (2011). *Traducción y traductología. Introducción a la traductología*. 2ª ed. Madrid: Cátedra Lingüística. ISBN: 978-84-376-2758-8

ISERTE, Alfred (2014). *La terminologia jurídica en català. Aproximació descriptiva dels seus patrons morfosintàctics* [en línia]. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya. [Consulta: 5 d'abril de 2016]. Disponible a:
<<http://openaccess.uoc.edu/webapps/o2/bitstream/10609/41321/6/aiserteTFC0115mem%C3%B2ria.pdf>>

Justiterm [en línia]. Barcelona: Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya. [Consulta: 2015-2016]. Disponible a: <justicia.gencat.cat/ca/serveis/justiterm/>

KERSHAW, Ian (2000). *Hitler 1936-1945*. Traducció de José Manuel Álvarez. Barcelona: Ediciones Península. ISBN 84-8307-314-5.

“L'arianització” [en línia]. A: *Biografies del Tercer Reich*. [Consulta: 1 d'abril de 2016]. Disponible a: <<http://biografiesdeltercerreich.blog.cat/1933/01/30/larianitzacio/>>

Law.com [en línia]. Nova York: ALM Media Properties, LLC. [Consulta: 2015-2016]. Disponible a: <<http://dictionary.law.com/>>

“Ley 60/2003, de 23 de diciembre, de Arbitraje” (2004) [en línia]. A: *Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado*. Madrid: Gobierno de España. [Consulta: 5 de maig de 2016]. Disponible a: <<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2003-23646>>

Linguee. Diccionario inglés-español [en línia]. Editorial Dictionary. [Consulta: 2015-2016]. Disponible a: <<http://www.linguee.es/>>

“Llei 8/1991, de 3 de maig, sobre l'autoritat lingüística de l'Institut d'Estudis Catalans” (1991) [en línia]. A: *Portal Jurídic de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. [Última consulta: 10 d'abril de 2016]. Disponible a:
<http://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur_ocults/pjur_resultats_fitxa/?documentId=71187&action=fitxa>

LOBATO, Julia (2012). “El proceso traductor explicado a partir de un caso práctico: La traducción (español-inglés) de un documento jurídico” [en línia]. A: *Revista de estudios filológicos*, 2012, núm.23. ISSN: 1577-6921. [Consulta: 4 d'abril de 2016]. Disponible a:
<https://www.um.es/tonosdigital/znum23/secciones/estudios-13-proceso_traductor.htm>

“Loc. cit.” [en línia]. A: *Criteris*. Barcelona: Universitat de Barcelona. [Consulta: 3 d’abril de 2016]. Disponible a: <<http://www.ub.edu/cub/abreviacio.php?id=478>>

“Majúscules i minúscules” (2004) [en línia]. A: *Col·lecció Criteris Lingüístics 1*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. [Consulta: 18 de març de 2016]. Disponible a: <<http://llengua.gencat.cat/web/.content/documents/publicacions/altres/arxius/majus.pdf>>

Manual de llenguatge judicial (2003) [en línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia i Interior. ISBN: 84-393-6204-8. [Consulta: 2015-2016].

Disponible a:

<http://administraciojusticia.gencat.cat/web/.content/documents/arxius/doc_88604569_1.pdf>

MARÍN, Diego- Emmanuel (2015). *Opinió: “La dama de oro”, Klimt y el arbitraje internacional (caso Maria Altmann c. Austria)* [en línia]. Barcelona: Associació pel Foment de l’Arbitratge (AFA). [Consulta: 2 de maig de 2016]. Disponible a: <<http://afarbit.org/la-dama-de-oro-klimt-y-el-arbitraje-internacional-caso-maria-altmann-c-austria/>>

“Modalidades alternativas de solución de conflictos – Austria” (2007) [en línia]. A: *Red Judicial Europea en materia civil y mercantil*. [Consulta: 3 de maig de 2016]. Disponible a: <http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_aus_es.htm>

MONZÓ, Esther (2001). “Textos jurídics i traduccions: testimonis de coneixements i eines de formació per al traductor jurídic”. Dins: *Revista de Llengua i Dret*, núm.36. Castelló: Universitat Jaume I. ISSN: 0212-5056. [Última consulta: 7 de maig de 2016]. Disponible a:

<http://www10.gencat.net/eapc_rld/revistes/revista.2008-09-19.6696902593/Textos_juridics_i_traduccions__testimonis_de_coneixements_i_eines_de_formacio_per_al_traductor_juridic/ca>.

PASTOR, José A. (1994). *Curso de derecho internacional público y organizaciones internacionales*. Madrid: Editorial Tecnos, S.A. 5ª ed. ISBN: 84-309-2499-X

PRESAS, M^a Lluïsa (2003). “El proceso de la traducción como proceso lingüístico: una propuesta integradora” [en línia]. A: *AIETI. Actas del I Congreso Internacional de la Asociación Ibérica de Estudios de Traducción e Interpretación. Granada 12-14 de Febrero de 2003*. Granada: AIETI. Vol.2, pp. 33-47. ISBN: 84-933360-0-9. [Consulta: 4 d’abril de 2016]. Disponible a:

<http://www.aieti.eu/pubs/actas//AIETI_1_MLPC_Proceso.pdf>

“Proves d’habilitació” (2014) [en línia]. A: *Llengua catalana*. Barcelona: Gencat.cat. [Última consulta: 20 d’abril de 2016]. Disponible a:

<http://llengua.gencat.cat/ca/serveis/acreditacio_coneixements/traduccio_i_interpretacio_jurades/proves_d_habilitacio/>

RIBAS, Marta (2006). *Alineació de textos jurídics paral·lels (català i castellà): alguns problemes* [en línia]. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. ISBN: 84-690-0319-4. Disponible a: <<http://www.tdx.cat/handle/10803/7502>>

SANTAMARIA, Laura (2003). “Eines multidisciplinàries per a l’ensenyament de la traducció anglès-català: la traducció dels contractes”. A: *Revista de Llengua i Dret*, núm. 39. ISSN: 2013-1453. Disponible a:

<<http://revistes.eapc.gencat.cat/index.php/rld/article/view/448>>

The Free Dictionary [en línia]. Estats Units: Farlex, Inc. [Consulta: 2015-2016]. Disponible a: <<http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/>>

VONDERKOVÁ, Ivana (2012). “Capítulos de la Segunda Guerra Mundial en Checoslovaquia” [en línia]. A: *Radio Praha*. República Txeca: Český rozhlas. [Consulta: 10 de març de 2016]. Disponible a:

<<http://www.radio.cz/es/rubrica/especiales/capitulos-de-la-segunda-guerra-mundial-en-chechoslovaquia>>

VUILLERMET, Michel (2006). *Klimt: Adele’s Last Will* [en línia]. France: Dissidents/L’Express. [Consulta: 10 d’abril de 2016]. Disponible a:

<https://www.youtube.com/watch?v=ftiG_32-TVA>

N. de l’a. Tota aquella informació que no està explícitament referenciada prové de diverses fonts d’informació aquí esmentades.

8. Annex

8.1. Textos paral·lels

Atesa la longitud dels documents, a continuació, s'adjunten alguns fragments dels textos paral·lels emprats per a l'elaboració d'aquest treball. A més, s'acompanyen dits textos amb la direcció electrònica on es pot consultar el document íntegre. Cal recalcar que no ha resultat gens fàcil trobar documentació de casos reals per la xarxa, així que s'han utilitzat textos, o parts de textos, que s'han considerat rellevants o que s'ajusten més a les necessitats d'aquest treball.

Textos paral·lels en anglès

→ **Case nº UNCT/14/2**

Arbitration proceedings between Eli Lilly & Company and the Government of Canada. Procedural order nº1. Disponible a:

<https://icsid.worldbank.org/ICSID/FrontServlet?requestType=CasesRH&actionVal=showDoc&docId=DC4572_En&caseId=C3544>

LEGAL SEAT OF THE ARBITRATION

Article 16 UNCITRAL Arbitration Rules (1976); Article 1130 NAFTA

The legal seat of the arbitration shall be Washington, D.C.

The Arbitral Tribunal may, in its discretion, convene hearings at any location other than the seat of arbitration and will decide on such location after hearing the Disputing Parties and taking into account all relevant circumstances.

APPLICABLE SUBSTANTIVE LAW

Article 33 UNCITRAL Arbitration Rules (1976); Article 1131 NAFTA

Article 1131 of the NAFTA provides that:

Article 1131: Governing Law

1. A Tribunal established under this Section shall decide the issues in dispute in accordance with this Agreement and applicable rules of international law.
2. An interpretation by the Commission of a provision of this Agreement shall be binding on a Tribunal established under this Section.

APPLICABLE PROCEDURAL RULES

Article 1 UNCITRAL Arbitration Rules (1976); Articles 1120(1)(c), 1120(2), 1139 NAFTA

The procedure in this arbitration shall be governed by the *UNCITRAL Arbitration Rules (1976)* except as modified by the provisions of Section B of Chapter 11 of the NAFTA (*per Article 1120(2) of the NAFTA*).

If these provisions and rules do not address a specific procedural issue, the Arbitral Tribunal shall, after consultation with the Disputing Parties, determine the applicable procedure. In addition, the Arbitral Tribunal may seek guidance from, but shall not be bound by, the *2010 IBA Rules on the Taking of Evidence in International Commercial Arbitration*.

→ **Case n° UNCT/14/2**

Arbitration proceedings between Eli Lilly & Company and the Government of Canada. Note of arbitration. Disponible a:

<https://icsid.worldbank.org/ICSID/FrontServlet?requestType=CasesRH&actionVal=showDoc&docId=DC4612_En&caseId=C3544>

ARBITRATION AGREEMENT AND CONSENT TO JURISDICTION

Claimant brings this dispute pursuant to NAFTA Articles 1116, 1117, and 1120.

Pursuant to NAFTA Article 1122, both Claimant and Respondent have consented in writing to submit this dispute to arbitration. Respondent expressed its consent in NAFTA Article 1122(1). Claimant has expressed its consent in its Notice of Intent to Submit a Claim to Arbitration described below and ratifies its consent in writing by filing this Notice of Arbitration. Executed consents by Lilly and Lilly Canada are attached to this Notice of Arbitration as Annex A.

Pursuant to NAFTA Article 1119, Claimant delivered a Notice of Intent to Submit a Claim to Arbitration to Canada with regard to the Strattera patent on November 7, 2012. A second Notice of Intent to Submit a Claim to Arbitration was delivered to Canada with regard to both the Strattera and Zyprexa patents on June 13, 2013. Both Notices of Intent raised identical claims, but the second Notice of Intent added the Zyprexa patent to the complaint. Claimant later withdrew its Strattera-only Notice of Intent in reliance on

Canada's representation that it would not raise any jurisdictional or other preliminary objection specifically relating to the withdrawal.³ The parties consulted on the matters herein on several occasions and were unable to resolve this dispute.

Textos paralels en espanyol

→ **Arbitraje núm.: 062/2012**

Laudo final entre Construction Investments S.A.R.L. contra el Reino de España

Disponible en:

<<http://www.minetur.gob.es/es->

[es/gabineteprensa/notasprensa/2016/documents/laudo%20final%20arb%20062-2012.pdf](http://www.minetur.gob.es/es-gabineteprensa/notasprensa/2016/documents/laudo%20final%20arb%20062-2012.pdf)>

II. CONSENTIMIENTO AL ARBITRAJE

11. España es una parte signataria del Tratado sobre la Carta de la Energía de 17 de diciembre de 1994 ("TCE").

12. El Artículo 26 del TCE prevé:

"SOLUCIÓN DE CONTROVERSIAS ENTRE UN INVERSOR Y UNA PARTE CONTRATANTE

1. En la medida de lo posible, se resolverán amigablemente las controversias entre una Parte Contratante y un inversor de otra Parte Contratante respecto al supuesto incumplimiento por parte de aquélla de una obligación derivada de la Parte III relativa a una inversión de éste en el territorio de la primera.

[...]

4) En el caso de que un inversor opte por someter la controversia para su solución con arreglo a la letra (c) del apartado 2), dicho inversor deberá asimismo presentar su consentimiento por escrito de que la controversia se someta:

[...]

c) a un procedimiento de arbitraje por parte del Instituto de Arbitraje de la Cámara de Comercio de Estocolmo;

[...]

6) En virtud del apartado 4) se creará un tribunal que decidirá las cuestiones en litigio con arreglo al presente Tratado y a las normas del Derecho Internacional aplicables.

[...]

8. Los laudos arbitrales, que pueden incluir laudos de intereses, serán firmes y vinculantes para las partes en litigio. Los laudos arbitrales relativos a una medida de un gobierno o autoridad de rango inferior de la Parte Contratante litigante deberán dar a la Parte Contratante la opción de indemnizar pecuniariamente en lugar de cualquier otra reparación. Las Partes Contratantes deberán ejecutar sin demora los laudos, y adoptar las medidas necesarias para que se imponga el efectivo cumplimiento de éstos en su territorio.”

13. El 28 de abril de 2011, las Demandantes comunicaron la notificación de la controversia a la Demandada a los efectos de iniciar el período de negociaciones previsto en el artículo 26 del TCE (la “**Notificación**”).
14. Las Demandantes presentaron la solicitud de arbitraje (“**Solicitud de Arbitraje**”¹⁰) ante el Instituto de Arbitraje de la Cámara de Comercio de Estocolmo (el “**Instituto**”) el 7 de mayo de 2012.

- Acuerdo entre la República de Chile y el Reino de España para la protección y fomento recíprocos de inversiones. Disponible en:
<http://www.sice.oas.org/Investment/BITSbycountry/BITS/CHI_Spain_s.pdf>

Artículo 9

Conflictos de Interpretación del Convenio entre las Partes

1. Cualquier controversia entre las Partes referente a la interpretación o aplicación del presente Convenio será resuelta, hasta donde sea posible, por los Gobiernos de las dos Partes.
2. Si el conflicto no pudiera resolverse de ese modo en el plazo de seis meses desde el inicio de las negociaciones, podrá ser sometido, a petición de cualquiera de las dos Partes, a un Tribunal de arbitraje.
3. El tribunal de arbitraje se constituirá del siguiente modo: cada Parte designará un árbitro y estos dos árbitros elegirán a un ciudadano de un tercer Estado como presidente. Los árbitros serán designados en el plazo de tres meses, y el presidente en el plazo de cinco meses desde la fecha en que cualquiera de las dos Partes hubiera informado a la otra Parte de su intención de someter el conflicto a un tribunal de arbitraje.
4. Si una de las Partes no hubiera designado a su árbitro en el plazo fijado, la otra Parte podrá solicitar al Presidente de la Corte Internacional de Justicia que realice dicha designación. En caso que dos árbitros no llegaran a un acuerdo sobre el nombramiento del tercer árbitro, en el período establecido, cualquiera de las Partes podrá acudir al Presidente de la Corte Internacional de Justicia para que efectúe la designación pertinente. En caso de que el Presidente sea nacional de una de las Partes Contratantes o se halle impedido por otra causa, corresponderá al Vicepresidente efectuar los nombramientos. Si el Vicepresidente también impedido, corresponderá al miembro de la Corte que siga inmediatamente en el orden jerárquico y no sea nacional de una de las Partes Contratantes, efectuar los nombramientos.
5. El tribunal de arbitraje emitirá su dictamen sobre la base de respeto a la Ley, de las normas contenidas en el presente Convenio o en los Acuerdos vigentes entre las Partes, y sobre los principales universalmente reconocidos de Derecho Internacional.
6. A menos que las Partes lo decidan de otro modo, el tribunal establecerá su propio procedimiento.
7. El tribunal adoptará su decisión por mayoría de votos y aquélla será definitiva y vinculante para ambas Partes.
8. Cada Parte correrá con los gastos de árbitro por ella designado y los relacionados con su representación en los procedimientos arbitrales. Los demás gastos, incluidos los del Presidente, serán sufragados, equitativamente, por ambas Partes.

→ **Arbitraje núm.: ARB/11/17**

Laudo final entre Renée Rose Levy y Grencitel, S.A. contra la República de Perú.

Disponible en:

<https://icsid.worldbank.org/ICSID/FrontServlet?requestType=CasesRH&actionVal=showDoc&docId=DC5652_Sp&caseId=C1640>

CUESTIONES PRELIMINARES

Antes de considerar el fondo de las posiciones de las Partes, el Tribunal abordará la relevancia de decisiones o laudos anteriores 1) y el marco legal aplicable 2).

RELEVANCIA DE DECISIONES Y LAUDOS ANTERIORES

En apoyo de sus posiciones, ambas Partes presentaron como fundamento decisiones o laudos previos, ya sea para concluir que la misma solución debe ser adoptada en el presente caso o para explicar por qué el Tribunal debe apartarse de la solución determinada por otro tribunal.

El Tribunal considera que no está vinculado por decisiones previas del CIADI o de otros tribunales arbitrales. Por otro lado, el Tribunal opina que debe brindar una debida consideración a decisiones anteriores de tribunales internacionales y que, a menos que haya motivos de fuerza en contra, tiene el deber de seguir las soluciones establecidas en una serie de casos consistentes, comparables al caso en cuestión, pero sujeto, por supuesto, a los puntos específicos del tratado relevante y a las circunstancias del caso en sí. De esta forma, cumplirá con su deber de aportar al desarrollo armonioso del derecho de inversiones y así cumplir con las legítimas expectativas de la comunidad de Estados e inversores sobre certidumbre en la aplicación del derecho⁶².

MARCO LEGAL

El presente arbitraje es en virtud del Convenio CIADI y el APPRI Perú-Francia. La interpretación de ambos instrumentos se rige por el derecho consuetudinario internacional codificado en la Convención de Viena sobre el Derecho de los Tratados (la "Convención de Viena" o "CVDT").

Textos paralels en català

→ Sol·licitud d'arbitratge. Disponible a:

<http://solsones.ddl.net/fotos/solsones/enllas_portada/full_reclamaci_.pdf>

SOL·LICITUD D'ARBITRATGE

Demano que en cas que la reclamació interposada en data/...../..... contra l'empresa no es resolgui mitjançant la mediació, es tramiti com a sol·licitud d'arbitratge davant la Junta Arbitral de Consum de Catalunya si es compleix alguna de les condicions següents:

1. Que l'empresa estigui adherida al Sistema Arbitral de Consum
2. Que l'empresa hagi manifestat la seva voluntat d'acceptar l'arbitratge

I perquè així consti, signo la present sol·licitud.

Signatura

Nom i cognoms del reclamant:

Lloc i data:

A efectes de la tramitació de l'arbitratge, aquesta sol·licitud s'entendrà presentada en la data en què s'hagi donat per finalitzada la mediació, o bé, en la data en què la Junta Arbitral de Consum de Catalunya hagi tingut coneixement de la voluntat de l'empresa d'acceptar l'arbitratge.

Sobre el Sistema Arbitral de Consum, cal recordar que:

-Determinades qüestions no podran ésser objecte d'arbitratge de consum (reclamacions entre particulars, reclamacions per lesions o intoxicació, etc.)

-Un cop presentada la sol·licitud d'arbitratge no és possible interposar paral·lelament una reclamació judicial pel mateix assumpte.

-La via arbitral és de voluntària acceptació per a l'empresa quan aquesta no estigui prèviament adherida al sistema.

-La tramitació de la reclamació mitjançant el procediment arbitral permet a l'empresa, si s'escau, reclamar al consumidor quantitats pendents de pagament.

-La decisió arbitral (l'arbitre) és d'obligat compliment i té efectes de cosa jutjada, per tant no és possible presentar recurs en contra ni interposar demanda judicial pels mateixos fets.

→ Contracte de crèdit per a l'execució de les obres d'adequació del nucli central de l'Institut Lluís de Peguera de Manresa. Disponible a:

<<https://licitacions.infraestructures.cat/download.php?NTAxMjl%3D>>

“10.- Qualsevol qüestió, disputa o diferència que pogués sorgir entre les parts, es resoldrà mitjançant l'arbitratge que preveu la Llei 60/2003, de 23 de desembre, sense perjudici de la plena efectivitat dels compromisos contractuals debatuts que, malgrat això, hauran d'acomodar-se a la decisió de l'arbitratge.

Les parts es sotmeten a l'arbitratge institucional del Tribunal Arbitral de Barcelona, a qui se li encarrega la designació de l'Àrbitre o Arbitres i l'administració de l'arbitratge, obligant-se des d'ara al compliment de la decisió arbitral.

L'arbitratge serà de dret. El termini per dictar el laude serà de 180 dies des de l'acceptació de l'arbitratge. La seva regulació i el procediment aplicable quedarà sotmès a l'esmentada Llei o posterior que la substitueixi i al Reglament del Tribunal Arbitral de Barcelona.

Els procediments arbitrals o judicials a què es recorri, amb inclusió de les despeses i drets de Procurador i honoraris d'Àrbitres i Lletrats, encara que la intervenció d'algun d'ells no fos preceptiva, es distribuïran en el seu cost segons el que determini el laude arbitral o el pronunciament judicial.

El laude determinarà els respectius percentatges del cost del laude arbitral i, en el seu cas, proves necessàries, a pagar per cada una de les parts contractants en funció del grau de racionalitat dels respectius arguments.”

8.2. Glossari terminològic

Tot seguit, s'adjunta un recull de fitxes terminològiques amb els mots especialitzats emprats en la traducció. El glossari s'ha elaborat amb el programa Multiterm de Trados, proposat en l'assignatura de Terminologia, ja que permet personalitzar els camps i adequar-ne la informació segons les necessitats de cada encàrrec. A més, dites fitxes es poden exportar a d'altres programes, com ara el Word, on es poden modificar segons convingui. Tot i que la seva realització resulta una tasca força laboriosa, un cop enllestides són una molt bona eina per agilitzar i donar coherència a les traduccions.

Al llarg de les diferents entrades apareixen tot un seguit de sigles o abreviatures, les quals responen a:

- NF: Natàlia Faja
- *n*: nom
- *f*: substantiu femení
- *m*: substantiu masculí
- *adj*: adjectiu
- *v*: verb
- *n pl*: nom plural
- *adv*: adverbi
- TO: text original

Nº de entrada	1
Autora	NF
Data de creació	01/03/2016
Àrea temàtica	Jurídica

English **advisory opinion**

categoria gram. *n*

definició An opinion by a court as to the legality of proposed legislation or conduct, given in response to a request by the government, legislature, or some other interested party.

origen definició	http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/advisory+opinion
context	The parties submitted to the arbitration court two extensive advisory opinions which it had obtained on a private basis to support their positions.
origen del context	TO

Català

opinió consultiva

categoria gram.	<i>f</i>
definició	Dictamen jurídic sense caràcter vinculant a una qüestió plantejada per un organisme especialitzat.
origen definició	https://books.google.es/books?id=mGBNTbCwuAEC&pg=PA165&lpg=PA165&dq=%22opini%C3%B3+consultiva%22+definici%C3%B3&source=bl&ots=jHwjFqPlcD&sig=iuZ8i9u0YLJvj1WpWI7t0wkukv4&hl=ca&sa=X&ved=0ahUKEwjro8vZ-fHLAhWEaRQKHXCUDA4Q6AEIJjAC#v=onepage&q=%22opini%C3%B3%20consultiva%22%20definici%C3%B3&f=false + NF
context	Així ho dictaminava el Tribunal Internacional de Justícia, per 10 vots a 4, el 22 de juliol del 2010, en la resposta al requeriment d'opinió consultiva fet per l'Assemblea General de l'ONU sobre si "s'ajusta al dret internacional la declaració unilateral d'independència formulada per les institucions provisionals d'autogovern de Kosovo".
origen del context	http://www.ara.cat/premium/Dictamen-L-Haia-Kosovo-independencia-confusio_0_1053494771.html

Nº de entrada 2
Autora NF
Data de creació 02/03/16
Àrea temàtica Jurídica

English amicable settlement

categoria gram. *n*

definició An act of adjusting or determining the dealings or disputes between persons without pursuing the matter through a trial.

origen definició <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/settlement>

context During the oral proceedings on 5th September 2005 (ON 11) the parties, in response to explicit questioning by the arbitration court, explicitly ruled out the possibility of an amicable settlement of the matter at this time, [...].

origen del context TO

Català acord amistós

categoria gram. *m*

definició Pacte entre l'Administració pública o, si n'hi ha, el beneficiari d'una expropiació forçosa i l'expropiat en què es determina el preu just d'un bé o un dret objecte d'expropiació.

origen definició http://www.termcat.cat/es/Diccionaris_En_Linia/169/

context Red Elèctrica (REE) confiava a huir a arribar a un acord amistós per assolir una compensació adequada per l'expropiació de la seva filial TDE i es va posar a disposició del Govern bolivià per començar les negociacions pertinents.

	origen del context	
		http://www.diaridegirona.cat/economia/2012/05/03/red-electrica-confia-arribar-pacte-amistos-bolivia/560196.html
Nº de entrada	3	
Autora	NF	
Data de creació	28/02/16	
Àrea temàtica	Jurídica	
English	arbitration	
	categoria gram.	<i>n</i>
	definició	Submission of a dispute to an unbiased third person designated by the parties to the controversy, who agree in advance to comply with the award.
	origen definició	http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/arbitration
	context	The parties ended the proceedings initiated in this matter in courts of general jurisdiction both in the USA and in Austria by means of an Arbitration Agreement, undersigned by the parties in May 2005.
	origen del context	TO
	nota	Tot i que en els diccionari només defineix <i>Arbitration</i> com a substantiu, en el text de partida apareix sempre com a adjectiu: <i>arbitration agreement, arbitration court i arbitration proceedings</i> .
Català	arbitral	
	categoria gram.	<i>adj</i>
	definició	Relatiu o pertanyent als àrbitres o a l'arbitració.
	origen definició	http://dlc.iec.cat/results.asp
	context	En una primera aproximació al concepte de conveni arbitral, podem definir-lo com un

acord de voluntats, pactat de forma expressa, de sotmetre totes o algunes controvèrsies que hagin sorgit o puguin sorgir respecte d'una determinada relació jurídica, o diverses, contractuals o no, de manera que es deixa la porta oberta a les qüestions extra-contractuals.

origen del context http://dugi-doc.udg.edu/bitstream/handle/10256/11838/Faulon_Gil.pdf?sequence=1

Nº de entrada 4
 Autora NF
 Data de creació 29/02/16
 Àrea temàtica Jurídica

English

asset

categoria gram. *n*

definició A real or personal property that has financial value and can be used for the payment of its owner's debts.

origen definició <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/asset>

context Dr. Führer was quick to fulfill this task in the interests of the Nazi regime, including in the case of other significant assets belonging to Ferdinand Bloch-Bauer, for example his extensive porcelain collection and a large number of other paintings.

origen del context TO

Català

actiu

categoria gram. *m*

definició Conjunt de béns i drets la titularitat dels quals pertany a una persona física o jurídica.

origen definició <http://cit.iec.cat/DJC/default.asp>

context Immobilitzat material: formada per tots aquells actius tangibles i corporis, propietat de l'empresa i que aquesta empresa destina a la

seva activitat productiva durant una sèrie de períodes.

origen del context

<http://assets.mheducation.es/bcv/guide/capitulo/8448170342.pdf>

Nº de entrada 5
Autora NF
Data de creació 29/02/16
Àrea temàtica Jurídica

English binding

categoria gram. *adj*

definició Imposing an obligation or duty.

origen definició

<http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/binding>

context

Furthermore, even if it was construed as a legacy that was intended to be binding, the validity of this request was incompatible with the principle of testamentary freedom, as it was at best a reversionary legacy of an asset that did not belong to the testatrix, but rather to the heir (Ferdinand Bloch-Bauer).

origen del context TO

Català vinculant

categoria gram. *adj*

definició Que vincula.

origen definició <http://cit.iec.cat/DJC/default.asp>

context

La CUP defensa un referèndum múltiple i vinculant previ al disseny de la Constitució.

origen del context

http://www.mon.cat/cat/notices/2016/03/la_cup_porta_el_proces_constituent_al_carrer_160884.php

Nº de entrada 6
Autora NF
Data de creació 28/02/16
Àrea temàtica Jurídica

English

claimant

categoria gram. *n*

definició A person who brings a civil action in a court of law.

origen definició <http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/claimant>

context The claimants asserted claims against the Republic of Austria for the surrender of five paintings by Gustav Klimt that are currently in the possession of the Republic and kept in the Austrian Gallery in the Belvedere.

origen del context TO

Català

demandant

categoria gram. *m*

definició Persona que presenta una demanda.

origen definició <http://cit.iec.cat/DJC/default.asp?opcio=22&idcontext> La CUP defensa un referèndum múltiple i vinculant previ al disseny de la Constitució.

context Només en el cas que el llogater s'oposi a la demanda es convoca a les parts demandant (propietari) i demandada (arrendatari) a la celebració d'un judici, [...].

origen del context <http://www.llealtulsa.com/desnonament-o-reclamacio-dimpagament-de-rendes-de-lloguer/>

Nº de entrada 7
Autora NF
Data de creació 29/02/16
Àrea temàtica Jurídica

English

construe

categoria gram. v

definició To determine the meaning of the words of a written document, statute or legal decision, based upon rules of legal interpretation as well as normal meanings.

origen definició <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/construe>

context Furthermore, even if it was construed as a legacy that was intended to be binding, the validity of this request was incompatible with the principle of testamentary freedom, as it was at best a reversionary legacy of an asset that did not belong to the testatrix, but rather to the heir (Ferdinand Bloch-Bauer).

origen del context TO

Català

interpretar

categoria gram. v

definició Donar (a una cosa) tal o tal significació.

origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp>

context En la seva aplicació, el dret civil de Catalunya s'ha d'interpretar i s'ha d'integrar d'acord amb els principis generals que l'informen, prenent en consideració la tradició jurídica catalana.

origen del context <http://civil.udg.edu/normacivil/cat/ccc/Llibre-primer.htm>

Nº de entrada 8
Autora NF
Data de creació 29/02/16
Àrea temàtica Jurídica

English

estate

categoria gram. *n*
definició A property or possessions.
origen definició <http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/estate>
context He left a will establishing the legal succession of the claimants with regard to this estate.
origen del context TO

Català

patrimoni

categoria gram. *m*
definició Béns que una persona hereta dels seus ascendents.
origen definició <http://cit.iec.cat/DJC/default.asp>
context Una alternativa a aquest impost (de successions) és la donació en vida d'una part del patrimoni familiar.
origen del context <http://www.totmataro.cat/blocs/des-de-la-gestoria/item/34130-planificacio-fiscal-de-la-successio-del-patrimoni-familiar> + NF
nota S'ha afegit un parèntesi aclariu a l'apartat del context en català perquè s'entengui millor la frase.

Nº de entrada 9
Data de creació 29/02/16
Autora NF
Àrea temàtica Jurídica

English

executor

categoria gram. *n*

definició A person appointed to administer the estate of a person who has died leaving a will which nominates that person.

origen definició <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/executor>

context The executor appointed by the testatrix, her brother-in-law Dr. Gustav Bloch-Bauer, a lawyer and the brother of Ferdinand Bloch-Bauer, made the following statement in the Adele Bloch-Bauer probate proceedings: [...].

origen del context TO

Català

marmessor

categoria gram. *m*

definició Persona encarregada de complir la voluntat del testador.

origen definició <http://cit.iec.cat/DJC/default.asp>

context El testador o l'heretant poden nomenar en testament, en codicil o en heretament un o més marmessors universals o particulars per tal que, en nom propi i en interès d'altri i investits de les facultats pertinents, executin respecte a la seva successió els encàrrecs que els hagin conferit.

origen del context <http://civil.udg.es/normacivil/cat/csc/csc3-10.htm>

Nº de entrada 10
Data de creació 29/02/16
Autora NF
Àrea temàtica Jurídica

English export permit

categoria gram. *n*

definició An official document that you need to export certain types of goods.

origen definició <http://lexicon.ft.com/Term?term=export-permit>

context At that time, it was common administrative practice to grant an export permit for rediscovered or restituted artworks of expelled or exiled victims of the Nazi regime only if they in turn declared that they would "donate" to the Republic valuable parts of their restituted assets.

origen del context TO

Català permís d'exportació

categoria gram. *m*

definició Document necessari per exportar o reexportar dins de la UE béns culturals.

origen definició <http://www.bonart.cat/actual/art-i-dret-permisos-dexportacio-de-bens-culturals/> + NF

context Requereixen permís d'exportació aquells béns que tenen entre cinquanta i cent anys d'antiguitat, sempre que el valor superi les xifres següents: [...].

origen del context <http://www.mecd.gob.es/cultura-mecd/ca/areas-cultura/patrimonio/exportacionimportacion/exportacion/exportacion-a-otros-paises.html>

Nº de entrada 11
Data de creació 03/03/16
Autora NF
Àrea temàtica Jurídica

English

findings

categoria gram. *n pl*

definició Conclusion reached after a judicial inquiry; verdict.

origen definició <http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/findings>

context All this information, insofar as it originates from third parties and was only stated in passing as part of notifications regarding an exhibition or Klimt's work, is only of limited significance for the findings of the arbitration court.

origen del context TO

Català

conclusió

categoria gram. *m*

definició Resum del que demana el ministeri públic o el defensor d'una de les parts, en vista dels fets i de la prova.

origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp>

context Conclusions dels magistrats i lletrats judicials dels Jutjats Mercantils de Barcelona, respecte a l'adaptació del pla de liquidació a la subhasta judicial electrònica.

origen del context <http://www.icab.cat/?go=eaf9d1a0ec5f1dc58757ad6cffdacedb1a58854a600312cccabe27fc a69cffc3ebd637b9973ea751ffbca57cf8b9fbe23c9e2946bbdcd2658331de87c779e136>

Nº de entrada 12
Data de creació 02/03/16
Autora NF
Àrea temàtica Jurídica

English

grant

categoria gram. *n*

definició The transfer of property by deed or other written instrument.

origen definició <http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/grant>

context There is nothing to support the claimant's argument that Dr. Rinesch was coerced in connection with the granting of the export permit for the other items in the collection.

origen del context TO

Català

cessió

categoria gram. *m*

definició Acció de cedir alguna cosa a un altre.

origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp>

context Quan els béns s'adquireixen lliurement o per cessió obligatòria per tal de destinar-los a l'ús públic o a la prestació d'un servei públic.

origen del context http://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur_ocults/pjur_resultats_fitxa/?documentId=54809&action=fitxa

Nº de entrada 13
Data de creació 28/02/16
Autora NF
Àrea temàtica Jurídica

English

heir

categoria gram. *n*

definició A person legally succeeding to all property of a deceased person, irrespective of whether such person died testate or intestate, and upon whom devolves as well as the rights the duties and liabilities attached to the estate.

origen definició <http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/heir>

context Pursuant to Section 1 of Austria's Federal Act Regarding the Restitution of Artworks from Austrian Federal Museums and Collections dated 4th December 1998 (including the subsections thereof), the requirements are met for restitution of any of the arbitrated paintings without remuneration to the heirs of Ferdinand Bloch-Bauer.

origen del context TO

Català

hereu

categoria gram. *m*

definició Persona que rep una herència o part d'ella per heretament, disposició testamentària o legal, a títol universal.

origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp>

context Cal que aparegui en el testament el destinatari de cadascun dels béns propietat del testador, així com la manera que han de ser repartits entre els hereus.

origen del context <http://www.advocatss.com/per-que-cal-fer-testament/>

Nº de entrada 14
Data de creació 29/02/16
Autora NF
Àrea temàtica Jurídica

English

joinder agreement

categoria gram. *n*

definició Type of legal contract that is used when parties create a trust fund.

origen definició http://www.ehow.com/facts_6020167_definition-joinder-agreement.html

context A sixth painting by Gustav Klimt, the portrait Amalie Zuckerkandl, is the subject of a Joinder Agreement to the quoted Arbitration Agreement.

origen del context TO

Català

acord d'acceptació

categoria gram. *m*

definició Pacte amb el qual les parts accepten les condicions, els fets o els acords establerts en un procediment legal.

origen definició NF

context La cessió es formalitzarà unilateralment pel cedent en escriptura pública, aportant certificat de l'acord d'acceptació municipal, a l'objecte de la seva inscripció en el Registre de la Propietat a favor de l'Ajuntament.

origen del context <http://www.santboi.cat/lilibres.nsf/WebTemesperID/F4EFC953A79C4B6A41256890003D728A?OpenDocument&Clau=tramits&Idioma=ca>

Nº de entrada 15
Data de creació 29/02/16
Autora NF
Àrea temàtica Jurídica

English

legacy

categoria gram. *n*

definició A gift of personal property or money to a beneficiary (legatee) of a will.

origen definició <http://dictionary.law.com/Default.aspx?selecte d=1124>

context In her will drawn up in 1923, in which she named her husband the sole heir, Ferdinand Bloch-Bauer's wife Adele, died 24th January 1925, disposed of - in addition to a series of other instructions, in particular legacies - the arbitrated paintings (...)

origen del context TO

Català

llegat

categoria gram. *m*

definició Allò que hom llega en el testament o en el codicil.

origen definició <http://cit.iec.cat/DJC/default.asp>

context El llegat té eficàcia obligacional quan el testador imposa a la persona gravada amb aquell una determinada prestació de lliurar, fer o no fer a favor del legatari.

origen del context <http://civil.udg.es/normacivil/cat/csc/csc3-09.htm>

Nº de entrada 16
Data de creació 02/03/16
Autora NF
Àrea temàtica Jurídica

English legal scholarship

categoria gram. *n*

definició A set of legal essays written by scholars, teachers or reformers to link law and society through a sociological jurisprudence and to improve the administration of the judicial system.

origen definició <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/Legal+Scholarship> + NF

context This is all set forth clearly in court rulings and legal scholarship, and was not disputed by the parties in connection with the legal bases of the present decision (...).

origen del context TO

Català doctrina jurídica

categoria gram. *n*

definició Conjunt d'obres i de comentaris que elaboren els professors i juristes sobre els codis, els textos legals i els problemes jurídics en general.

origen definició <http://hybrid-willow.blogspot.com.es/2011/08/fuentes-del-derecho-jurisprudencia.html> + NF

context Per tant, aquesta falta de claredat jurídica dels escrits de la ciència jurídica condueix Duran i Bas a mantenir-se reticent sobre una possible inclusió de la doctrina jurídica com a font del dret en un futur Codi civil.

origen del context <https://books.google.es/books?id=tLFgpU09tikC&pg=PA185&lpg=PA185&dq=%22doctrina+jur%C3%ADdica%22+catal%C3%A0&source>

e=bl&ots=zuRYahG2dm&sig=mTagrcqep1c9
4ZxG9jrmlYP3to&hl=ca&sa=X&ved=0ahUKE
wio2ajVs7nMAhXHxxQKHZ7hCukQ6AEIOjA
E#v=onepage&q=%22doctrina%20jur%C3%A
Ddica%22%20catal%C3%A0&f=false

Nº de entrada 17
Data de creació 02/03/16
Autora NF
Àrea temàtica Jurídica

English

oath

categoria gram. *n*

definició A solemn pronouncement to affirm the truth of a statement or to pledge a person to some course of action, often involving a sacred being or object as witness.

origen definició <http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/oath>

context (See property affirmation in lieu of an oath, Attachment .B = .17)

origen del context TO

Català

jurament

categoria gram. *m*

definició Acció i efecte de jurar.

origen definició <http://cit.iec.cat/DJC/default.asp>

context La delegada del govern espanyol insisteix que és obligatori fer "la prestació de jurament o promesa d'acatament a la Constitució" i alerta que la proposta de l'Associació de Municipis per la independència és invàlida.

origen del context <http://www.naciodigital.cat/noticia/89126/llanos/luna/carrega/contra/jurament/dels/regidors/ami>

Nº de entrada 18
Data de creació 02/03/16
Autora NF
Àrea temàtica Jurídica

English oral proceedings

categoria gram. *n pl*

definició Hearing at which one or more parties to proceedings present their case orally before the court.

origen definició <http://mewburn.com/resource/oral-proceedings/> + NF

context During the oral proceedings on 5th September 2005 (ON 11) the parties, in response to explicit questioning by the arbitration court, explicitly ruled out the possibility of an amicable settlement of the matter at this time, (...).

origen del context TO

Català vista oral

categoria gram. *f*

definició Moment processal en què el jutge o el tribunal que entén en un afer pendent de sentència escolta la relació del secretari i els informes de les parts, juntament amb les proves pericials i testificals i l'interessat.

origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp>

context El secretari del tribunal ha d'ordenar el que sigui necessari per a la notificació als candidats a jurats de la seva designació i per a la citació a fi que compareguin el dia assenyalat per a la vista del judici oral en el lloc en què s'hagi de celebrar.

origen del context http://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur_ocults/pj

Nº de entrada 19
Data de creació 29/02/16
Autora NF
Àrea temàtica Jurídica

English

probate

categoria gram.

adj

definició

Relating to the act or process of officially proving the authenticity and validity of a will.

origen definició

<http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/probate>

context

The executor appointed by the testatrix, her brother-in-law Dr. Gustav Bloch-Bauer, a lawyer and the brother of Ferdinand Bloch-Bauer, made the following statement in the Adele Bloch-Bauer probate proceedings: (...).

origen del context

TO

Català

testamentari

categoria gram.

adj

definició

Relatiu o pertanyent a un testament.

origen definició

<http://dlc.iec.cat/results.asp>

context

Una cosa és relativa incongruència que en un sistema de successió universal hi hagi un executor testamentari diferent de l'hereu i una altra és la radical incongruència que es superposi al títol d'hereu el de marmessor.

origen del context

<http://civil.udg.edu/tossa/2008/textos/pon/2/jdgc.htm>

Nº de entrada 20
Data de creació 29/02/16
Autora NF
Àrea temàtica Jurídica

English procedural law

categoria gram. *n*

definició The body of law that prescribes formal steps to be taken in enforcing legal rights.

origen definició <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/Procedural+Law>

context The parties to the Arbitration Agreement agreed that this arbitration court should reach its decision pursuant to the provisions of Austrian substantive law and Austrian procedural law.

origen del context TO

Català dret processal

categoria gram. *m*

definició Conjunt de normes que regulen l'activitat de les parts i la tasca de la tutela jurídica en tot procés civil, criminal o expedient administratiu.

origen definició <http://www.enciclopedia.cat/EC-GEC-0228696.xml>

context El dret processal es basa en tres conceptes que estan relacionats i són necessaris entre ells: jurisdicció, acció i procés.

origen del context <https://unybook.com/apuntes/file-5655cf23be4dda7082c8bb3a8d8f8016/dret-processal/apunts-dret-processal-temes-1-10>

Nº de entrada 21
Data de creació 29/02/16
Autora NF
Àrea temàtica Jurídica

English **substantive law**

categoria gram. *n*

definició The part of the law that creates, defines, and regulates rights.

origen definició <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/Substantive+Law>

context The parties to the Arbitration Agreement agreed that this arbitration court should reach its decision pursuant to the provisions of Austrian substantive law and Austrian procedural law.

origen del context TO

Català **dret substantiu**

categoria gram. *m*

definició Conjunt de normes obligatòries i independents que regulen una matèria o un ordre de relacions jurídiques.

origen definició <http://www.enciclopedia.cat/search/site/dret%20substantiu>

context L'article 130 de l'Estat d'autonomia de Catalunya, [...], atribueix a la Generalitat la competència per a dictar les normes processals específiques que derivin de les particularitats del dret substantiu de Catalunya.

origen del context http://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur_ocults/pjur_resultats_fitxa/?action=fitxa&documentId=601690

Nº de entrada 22
Data de creació 29/02/16
Autora NF
Àrea temàtica Jurídica

English

provision

categoria gram. *n*

definició A demand, condition, or stipulation formally incorporated in a document.

origen definició <http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/provision>

context The parties to the Arbitration Agreement agreed that this arbitration court should reach its decision pursuant to the provisions of Austrian substantive law and Austrian procedural law.

origen del context TO

Català

disposició

categoria gram. *m*

definició Ordre d'una autoritat o llei.

origen definició <http://www.enciclopedia.cat/EC-GEC-0226904.xml>

context Tota persona que accedeixi a aquest lloc web assumeix el paper d'usuari, comproment-se a l'observança i compliment rigorós de les disposicions aquí disposades, així com a qualsevol altra disposició legal que fora d'aplicació.

origen del context http://www.ineo.es/docsineo/CA_AvisoLegal.php

Nº de entrada 23
Data de creació 02/03/16
Autora NF
Àrea temàtica Jurídica

English

recipient

categoria gram. *n*

definició A person who or thing that receives.

origen definició

<http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/recipient>

context

Adele Bloch-Bauer, who has named her spouse as the sole heir, asks him to dispose of the paintings and the library in a specific way, namely "after his death to leave" them to the recipients specified by her.

origen del context TO

Català

beneficiari

categoria gram. *m*

definició Persona que frueix d'un benefici, que rep en do una cosa.

origen definició

<http://cit.iec.cat/DJC/default.asp>

context

Els beneficiaris perden la seva condició quan deixen de complir algun requisit dels assenyalats com a indispensables i també quan el mutualista del que deriva el seu dret deixa de ser-ho, excepte en el cas de la seva mort, en el qual els vidus i orfes poden mantenir-ho.

origen del context

http://www.muface.es/sites/default/files/impresos/AFILIACION/AB_2_CA.pdf

Nº de entrada 24
Data de creació 02/03/16
Autora NF
Àrea temàtica Jurídica

English

respondent

categoria gram. *n*

definició A person against whom a petition, especially in a divorce suit, or appeal is brought.

origen definició <http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/respondent>

context In their response (ON 5 dated 16th August 2005), the respondents requested that the complaint be rejected, and submitted the following: (...).

origen del context TO

Català

demandat

categoria gram. *m*

definició Persona a qui es demanda.

origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp>

context Si el tribunal es pronunciava a favor del demandat, el demandant havia de fer-se càrrec de la litúrgia; si, al contrari, es pronunciava contra el demandat, aquest quedava obligat a encarregar-se de la litúrgia o a canviar amb el demandant la fortuna i poder eludir així aquest servei.

origen del context <https://books.google.es/books?id=uCy502QXScYC&pg=PA74&lpg=PA74&dq=demandat+i+demandant&source=bl&ots=PTOiLiZRjW&sig=1F8NFbX3kmAIF1IXEKObA3p0Wkl&hl=ca&sa=X&ved=0ahUKEwiFma3TyrnMAhXHKB4KHfCIBfkQ6AEIKjAD#v=onepage&q=demandat%20i%20demandant&f=false>

Nº de entrada 25
Data de creació 28/02/16
Autora NF
Àrea temàtica Jurídica

English restitution

categoria gram. *n*

definició The act of compensating for loss or injury by reverting as far as possible to the position before such injury occurred.

origen definició <http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/restitution>

context Pursuant to Section 1 of Austria's Federal Act Regarding the Restitution of Artworks from Austrian Federal Museums and Collections dated 4th December 1998 (including the subsections thereof), the requirements are met for restitution of any of the arbitrated paintings without remuneration to the heirs of Ferdinand Bloch-Bauer.

origen del context TO

Català restitució

categoria gram. *f*

definició Acció de tornar a algú una cosa que abans tenia.

origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp> + NF

context [...] continua avançant el procés de restitució de la documentació que la Generalitat de Catalunya, en justa reparació moral, té el mandat legal des del 2005 de retornar a les persones i entitats que patiren confiscacions sobretot a l'acabament del conflicte bèl·lic i que foren finalment acumulats a Salamanca a partir del 1939.

	origen del context	http://anc.gencat.cat/ca/detall/noticia/Tercera-restitucio-de-Papers-de-Salamanca-a-gairebe-mig-centenar-de-families
Nº de entrada	26	
Data de creació	29/02/16	
Autora	NF	
Àrea temàtica	Jurídica	
English	reversionary	
	categoria gram.	<i>adj</i>
	definició	Relating to reversion.
	origen definició	http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/reversion
	context	Furthermore, even if it was construed as a legacy that was intended to be binding, the validity of this request was incompatible with the principle of testamentary freedom, as it was at best a reversionary legacy of an asset that did not belong to the testatrix, but rather to the heir (Ferdinand Bloch-Bauer).
	origen del context	TO
Català	reversió	
	categoria gram.	<i>f</i>
	definició	Acció de tornar una cosa a la propietat de qui n'havia disposat a favor d'un altre.
	origen definició	http://dlc.iec.cat/results.asp
	context	Plantegeu en la vostra consulta que entre els béns i drets del causant consta el dret de reversió sobre una finca que va ser expropiada.
	origen del context	http://www15.gencat.net/ecofin_dgt/AppJava/cercador?op=detall&paraulesclau_totes=289E%2F10&etribut=consultes&pageNumber=1&ta=consultes&id=55113152

Nº de entrada 27
Data de creació 02/03/16
Autora NF
Àrea temàtica Jurídica

English

rightfully

categoria gram. *adv*
definició Held by virtue of a legal or just claim.
origen definició <http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/rightful>
context We hereby argue that the Republic of Austria rightfully acquired ownership of the paintings (...).
origen del context TO

Català

legítimament

categoria gram. *adv*
definició D'una manera legítima.
origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp>
context Ortega assenyala que molts dels pagaments que legítimament reclamen els ajuntaments corresponen a despeses del tripartit.
origen del context <http://www.directe.cat/acn/668424/ortega-assenyala-que-molts-dels-pagaments-que-legitimament-reclamen-els-ajuntaments-corres>

Nº de entrada 28
Data de creació 02/03/16
Autora NF
Àrea temàtica Jurídica

English self-executing

categoria gram. *adj*

definició Coming into effect automatically at a specified time, no legislation or other action being needed to enforcement.

origen definició <http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/self-executing>

context [...] that proceedings during the Third Reich also fell within the scope of the Annulment Act, even where it is not "self-executing".

origen del context TO

Català aplicació directa

categoria gram. *f*

definició Execució d'una mesura de manera automàtica sense que sigui necessari l'existència d'una llei o ordre al respecte.

origen definició NF

context El Dret civil de les Illes Balears regirà amb preferència al Codi civil i d'altres lleis estatals, [...], sense perjudici de les normes de caràcter civil que, segons la mateixa Constitució, hi siguin d'aplicació directa i general.

origen del context <http://dretcivilbalear.blogspot.com.es/2012/10/iii-22.html>

Nº de entrada 29
Data de creació 29/02/16
Autora NF
Àrea temàtica Jurídica

English

submission

categoria gram. *n*
definició The instrument referring a disputed matter to arbitration.
origen definició <http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/submission>
context Submissions Made by the Parties
origen del context TO

Català

al·legat

categoria gram. *m*
definició Exposició de les raons en què es fonamenta alguna cosa.
origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp>
context En tot cas el dany al·legat ha de ser efectiu, avaluable econòmicament i individualitzat amb relació a una persona o a un grup de persones.
origen del context <http://www.mjusticia.gob.es/cs/Satellite/Portal/ca/servicios-ciudadano/tramites-gestiones-personales/reclamacion-responsabilidad>

Nº de entrada 30
Data de creació 29/02/16
Autora NF
Àrea temàtica Jurídica

English

tax

categoria gram. *adj*

definició Relating to a compulsory financial contribution imposed by a government to raise revenue, levied on the income or property of persons or organizations, on the production costs or sales prices of goods and services, etc.

origen definició <http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/tax>

context As was common practice at that time in the case of individuals who had fled the country, the Vienna-Wieden tax authorities initiated tax evasion proceedings on 27th April 1938 as an excuse to confiscate the property Ferdinand Bloch-Bauer had left behind in Austria (at that time the German Reich).

origen del context TO

nota En el text de partida es pot trobar com a *tax authority* (autoritat fiscal) o *tax evasion* (evasió fiscal).

Català

fiscal

categoria gram. *adj*

definició Relatiu o pertanyent al fisc.

origen definició <http://dlc.iec.cat/results.asp>

context El paquet de lluita contra l'evasió fiscal insta els Estats membres a emprendre mesures més fortes, decidides i coordinades contra les companyies que intenten evitar pagar el que els pertoca i per implementar els estàndards internacionals contra l'erosió de bases imposables i el trasllat de beneficis.

	origen del context	http://anoiadiari.cat/empresa/noves-mesures-contras-evasio-fiscal/
Nº de entrada	31	
Data de creació	02/03/16	
Autora	NF	
Àrea temàtica	Jurídica	
English	testator	
	categoria gram.	<i>n</i>
	definició	A person who makes a will, especially one who dies testate.
	origen definició	http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/testator
	context	They also argued that the Supreme Court, in its decision 10 Ob 14104p, recently confirmed their argument concerning testamentary freedom relating to disposition of assets not belonging to the testator.
	origen del context	TO
	nota	En el text de partida també apareix la forma femenina <i>testatrix</i> .
Català	testador	
	categoria gram.	<i>m</i>
	definició	Persona que atorga testament o que destina els seus béns i drets a alguna persona per a després de la seva mort en un negoci jurídic d'última voluntat.
	origen definició	http://www.termcat.cat/ca/Cercaterm/
	context	En l'atorgament del testament notarial, no cal la intervenció de testimonis, llevat que concorrin circumstàncies especials en el testador o que aquest o el notari ho demanin.
	origen del context	http://contratos.vlex.es/vid/testament-condicions-testador-dret-69221654

Nº de entrada 32
Data de creació 02/03/16
Autora NF
Àrea temàtica Jurídica

English

warrant

categoria gram. *n*

definició An authorization issued by a magistrate or other official allowing a constable or other officer to search or seize property, arrest a person, or perform some other specified act.

origen definició <http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/warrant>

context They argued that Dr. Rinesch had not been forced to surrender the paintings, and that although Adele Bloch-Bauer's will may have been "taken into provisional custody without warrant" during the Nazi period, as suggested occasionally during the proceedings, its validity could not be doubted since the re-emergence of the Republic as a democracy.

origen del context TO

Català

ordre judicial

categoria gram. *m*

definició Manament o prescripció que cal obeir o seguir, com a emanats d'una autoritat competent.

origen definició <http://cit.iec.cat/DJC/default.asp>

context D'acord amb la Llei 16/2006, del 27 d'octubre, del procediment executiu de l'ordre judicial de pagament, els deutes dineraris que hagin vençut i que siguin exigibles per una quantia no superior a 3.000 euros es poden reclamar pel procediment executiu de l'ordre judicial de pagament.

origen del context <http://www.sape.ad/documentacio>

8.3. Text original

Atesa la longitud del text original, s'adjunta l'enllaç electrònic on es pot consultar tot el document íntegre:

In the arbitral case (2006) [en línia]. [Última consulta: 10 de maig de 2016]. Disponible a: <https://www.unodc.org/res/cld/case-law-doc/traffickingculturalpropertycrimetype/aut/maria_altmann_vs__republic_of_austria_html/Arbitral_Award_-_5_Klimt_paintings_Maria_V._Altmann_and_others_v._Republic_of_Austria-_15_January_2004.pdf>